

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

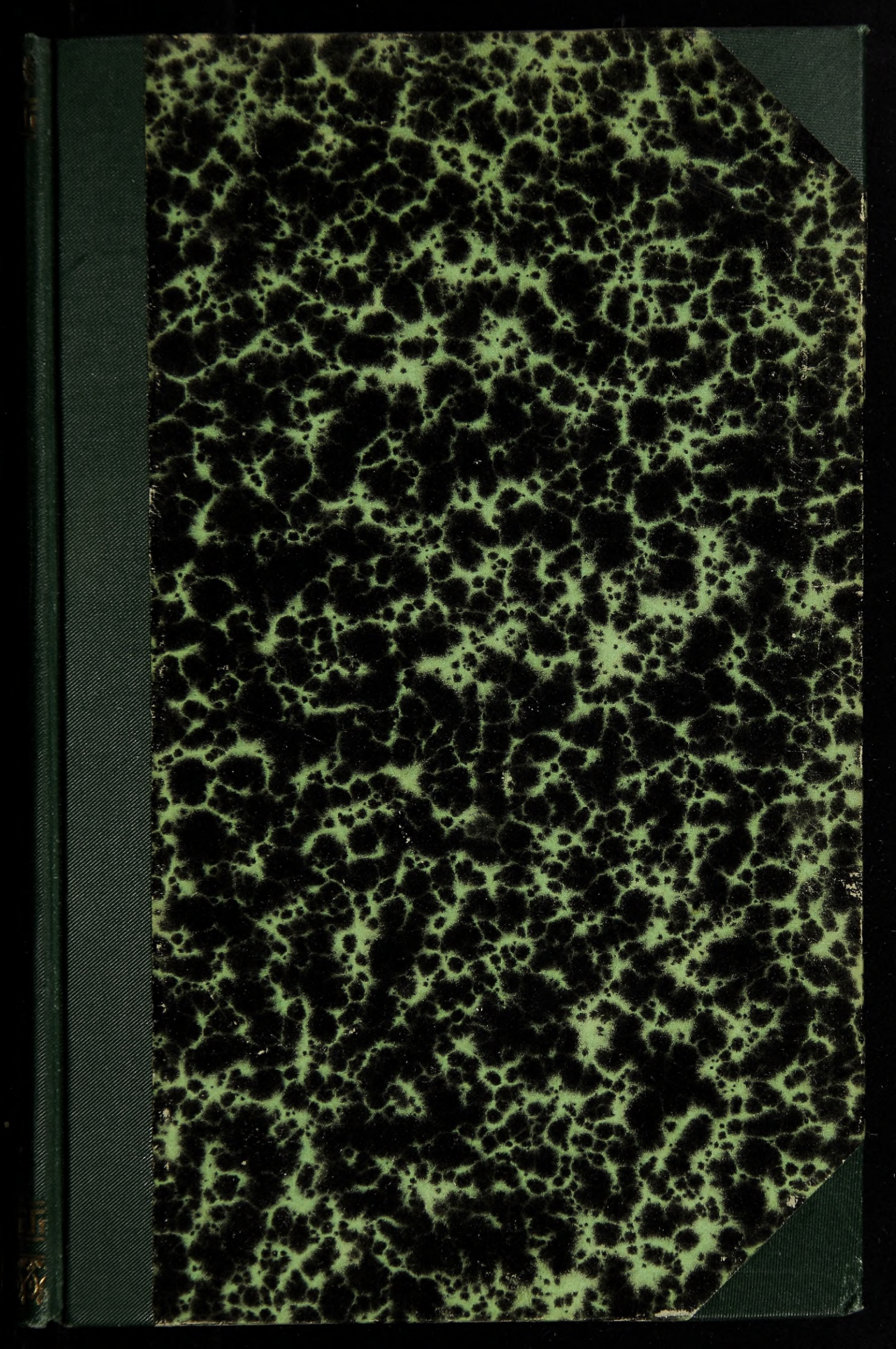
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Yitt.
L.

CLAËS LUNDIN

Alina Frank

Ur en skådespelerskas lif

BLAND BRÄNNINGAR — RÖDA FANAN

STOCKHOLM
HUGO GEBERS FÖRLAG

Pris: 2: 50.

AF SAMME FÖRFATTARE:

OXYGEN OCH AROMASIA 3 kr.

GAMLA KORT 2: 75

Under tryckning:

STOCKHOLM OCH STOCKHOLMSLIF PÅ
80-TALET.

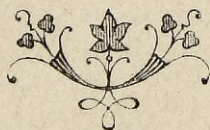
CLAËS LUNDIN

ALINA FRANK

UR EN SKÅDESPELERSKAS LIF

BLAND BRÄNNINGAR — RÖDA FANAN

STOCKHOLM

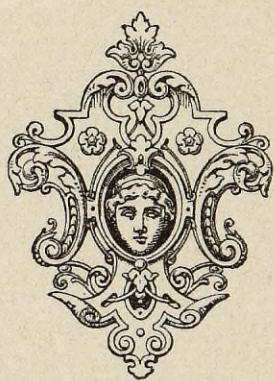
HUGO GEBERS FÖRLAG

STOCKHOLM, GERNANDTS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1887.

INNEHÅLL

	Sid.
Alina Frank	1
Bland Bränningar	143
Röda Fanan	217

ALINA FRANK

UR EN SKÅDESPELERSKAS LIF

I.

Glof Bäck kallas än doktor, som han icke är, än literatör, som han skäms att vara, sedan namnet tagits, såsom han påstår, till arf och eget af personer som icke veta hvad literatur vill säga.

Han har alltid älskat teatern. Redan i nedra sjätte i Strengnäs hade han alldeles klart för sig huru ett sanskyldigt drama borde vara beskaffadt. Det var dock först i Upsala han hos Elfforss fick full kännedom om scenens fordringar och skådespelarens förmåga att uppfylla dem. Han läste naturligtvis också litet estetik.

Så rustad kom han till Stockholm. Någon examen hade han icke tagit. Redan under sitt första studentår förklarade han sig vara bestämd motståndare till det »själmördande examensväsendet», och den åsigten blef han trogen.

Han ville egna sig åt literaturen, hvilken var i stort behof af friska krafter, och ämnade skriva afhandlingar i Urnordisk tidskrift. För-

nämligast ville han taga dramatiken under behandling, uttala sanningens ord om svenska scenen, i synnerhet om det sätt hvarpå det högre skådespelet tolkas på kunglige teatern och gifva teaterstyrelsen några väl behöfliga råd och anvisningar. Han skref en utförlig kritik öfver »Wallensteins död» och uttalade sig med stor frimodighet om återgifvandet af hufvudrollen, men med ännu större om Schillers författarskap. Kritiken såg dagens ljus i tidskriften några månader efter det stycket åter nedlagts. Ingen talade om den kritiken af den orsak, att ingen mer än författaren och korrekturläsarne hade läst den.

Detta var förargligt, men kom sig naturligtvis af brist på estetisk uppfostran hos allmänheten. Personligen för Elof var det så mycket förargligare, som han på det sättet icke kunde skaffa sig föda och husrum. Visserligen kunde han lefva på lån — det hade han gjort i Upsala — men det öfverensstämde icke med de stadgade åsigter, som nu utmärkte en författare hvilken skulle »göra epok» i den fosterländska literaturen.

Han var tjugufem år, ville vara oberoende och kände behof af ett ordnadt lif, med ordentliga middagar på operakällaren, kaffe och punsch på operakafét, någon gång ett litet efterspel på Kung Karl, bokräkning hos Samson & Wallin, en snygg dubblett med brysselmattor vid början af Norrmalm, anständiga gångkläder från någon

af de bättre skrädarne och tillfälle att besöka teatrarne så ofta han ville.

Elof gick därför till utgifvaren af *Mystifex*, en tidskrift som behandlade »åtskilliga ämnen samt några andra».

»Jag vill skrifva teaterartiklar», sade han.

»Anonymt?» sporde utgifvaren.

»Visst inte! Jag önskar uppträda under eget namn, förnamn också. Elof Bäck skall det stå, och man kan ju ta stor rubrikstil.»

»Nå ja, det kan vara så godt som anonymt», medgaf utgifvaren af *Mystifex*. »Man tar det naturligtvis för ett diktadt namn och känner sig nyfiken. Som herrn kanske märkt, så tycker allmänheten om mystifikationen.»

»Men jag tycker mest om verklighet och sanning», utropade Elof med känsla och öfvertygelse.

»Naturligtvis!» smålog den välvillige utgifvaren. »Ni är så ung. Men nog hade det varit bättre, om herrn inte infunnit sig personligen, utan bara skickat mig ett manuskript och lemnat mig i okunnighet om författaren. Jag kan försäkra herrn, att jag rakt inte vet hvem som skrifer i min tidskrift. Manuskripten får jag mig tillsända, men afsändarne hör jag aldrig af. De skulle nog hota mig med gräslig hämd, om jag sökte rycka masken af dem. De begagna sig af list och våld för att förblifva okända. Om herrn ville...»

Elof var redan utanför dörren. Han tyckte icke om att leka kurra gömma med allmänheten. Hans eget namn skulle väcka uppseende just för det nya han utan räddhåga ämnade säga världen.

Han gick raka vägen till Dagsljuset, en af hufvudstadens dagliga tidningar, alldeles själfständig och mycket oförskräckt.

Den tidningen var just i förlägenhet för sin teaterafdelning, hvilken någon tid skötts af en medarbetare, som blott då och då hade tid att egna sin uppmärksamhet åt den sceniska konsten.

»Doktorn får sex hundra kronor», förklarade redaktören.

»I kvartalet?» frågade Elof, hvilken icke fäste sig vid att redaktören ej sporde något om den sökandes förmåga att sköta platsen.

»Är doktorn tokig?» skrek redaktören och lät saxen hvila. »Om året naturligtvis. När jag säger sex hundra, måste dock därifrån dras ett hundra för sommarmånaderne, då vi ha bara Djurgårdsteatern, som går alldeles af sig själf.»

Hvad var att göra? Fem hundra kronor äro icke stor inkomst, men alltid fem hundra mer än intet. Förslaget antogs, sedan Elof gjort sig försäkrad om att få sätta ut hela namnet.

»Ska' vi göra kontrakt?» frågade han och ville visa sig praktisk.

»Gör aldrig kontrakt, vill vara obunden», tillkännagaf redaktören och grep åter till saxen.

Därvid blef det. Elof var glad öfver att ändtligen ha fått sin lifligaste önskan tillfredsstäld. Nu kunde han gå på teatern när han ville och göra sina insigter i dramatik gällande. Då han första gången satt på sin granskningsplats i teatersalongen, var det med djup känsla af stundens vigt. Han var nu ordinarie konstnare och kunde i hvarje nummer af Dagsljuset undervisa en stor allmänhet om konstens höga uppgift. Detta var något helt annat än att skriva uppsatser i en eller annan tidskrift, som ingen människa läste. Samvetsgrann ville han vara, omutligt sträng och utan räddhåga uttala sig. På det han icke skulle äfven mot sin vilja erfara något obehörigt intryck, beslöt han att aldrig göra bekantskap med någon skådespelare eller deltaga i ett sällskap, där han förmodade att någon sådan skulle infinna sig.

Han gick nästan hvarje afton på någon af hufvudstadens teatrar, såg mycket och tänkte öfver hvad han såg. Han skref också flitigt, men hörde aldrig någon tala om hvad han skrivit. Det var onekligen en missräkning. Skulle Dagsljuset icke läsas mer än tidskriften? Jo, bladet hade stor spridning.

Detta kunde gifva åtskilligt att fundera på, men därunder gaf han ock fortfarande noga akt på de sceniska framställningarna. Ju allvarligare han tänkte öfver dem, dess mer insmög sig en misstanke, att hans kännedom om skådespelarkonsten

kanske icke vore så fullständig, som han själf fullt och fast förestält sig.

Det var för honom en lika oväntad, som obehaglig misstanke, hvilken slutligen hotade att förvandlas till visshet. Han var för ärlig att söka undanflykter för sig själf. Det var också andra som icke sparade på skarpa anmärkningar och spetsigt hån öfver Elof Bäckes »naiva recensioner». Inbilskheten, som var riktigt storartad, då han lemnade Upsala, hade redan gifvit med sig, och nu nöttes på den hvar enda dag.

Själfkritiken, som Elof icke förut känt till, infann sig och ruskade riktigt duktigt om med själfstilliten samt fick slutligen alldeles öfverhand.

Elof vardt på det sättet småningom en mindre vanlig konstgranskare, en som tog sig före att granska sin egen granskning. Något sådant hade han visst icke tänkt på, då han först erbjöd sig att sköta teaterafdelningen i Dagsljuset.

»Hör nu, hr redaktör,» sade han en dag till tidningens utgifvare, »jag ville bra gärna slippa att genast efter en föreställning sätta mig och skriva om den. Jag behöfver se stycket mer än en gång för att riktigt stadga mitt omdöme. Man kan så lätt bli orättvis både mot författare och skådespelare.»

»Hvad menar doktorn,» afbröt redaktören otåligt.

»Skulle jag inte», fortfor Elof, »kunna få

skjuta upp det egentliga bedömandet till några dagar efter första föreställningen?»

»Det märks nog», förklarade redaktören, »att doktorn inte är någon riktig tidningsman. *Ingen-ting* får uppskjutas. Tror doktorn, att jag sätter ringaste värde på teaterafdelningen? Visst inte! Hvad är konst? Barnsligheter bara! Men ser ni, allmänheten har sina anspråk, och de måste tillfredsställas, vore de också aldrig så dumma. Nu vill allmänheten redan första morgonen efter första föreställningen få veta något om det nya stycket, och det måste stå i bladet. Det vore just treffligt, om de andra skulle komma före Dagsljuset. Hvad skulle aktieegarne säga?»

»Men . . .» vågade Elof invända.

»Inga men, om jag får be», afbröt redaktören. »Är doktorn för bekväm att komma hit på natten, så fins här tre hungriga notisjägare, som jag genast kan ta till. Inte beror det på *hvad* som skrives, bara *att* det skrives . . . Se så, adjö med doktorn så länge!»

Elof teg och fortfor att efter hvarje första föreställning rusa till tidningsbyrån i en aflägsen stadsdel för att i flygande fläng skriva ned sina intryck, hvilka skulle gälla för mogna omdömen, fotade på fullt »objektiva grunder».

»Är doktorn inte färdig än?» gnälde utgifvaren, då han vid midnattstid kom och lutade sig öfver den olycklige teateranmälares manuskript.

»Inte är det tid att sitta och läsa igenom manuskriptet. Skrif bara på och skicka rad efter rad till sätteriet. Tiden är dyrbar, skall jag säga doktorn, och revisorerna gnälla öfver gasräknin-garna.»

Elof plågades och harmades. Han föraktade sig själf, som ej bröt dessa nesliga fjättrar. Men de fem hundra kronorna voro hans enda fasta inkomst, och dessutom egde han icke styrka att afstå från det kostnadsfria tillträdet till teater-salongerna, kanske ej håller från tillfälle att ha sitt ord med i laget. Visserligen litade han själf icke mer på det ordet och fruktade, att ej håller någon annan gjorde det, och likväl tyckte han det vara omöjligt att lemna det från sig.

»Ha ni läst hvad den där fånen Bäck skref i morse?» hette det bland skådespelarne. »En sådan idiot som berömmar Berta Lundson och ger Alina Frank ovett. Och hvad säger han om Sardou! Just de där klena scenerna, som vi tycka vara så fördömdt tråkiga, berömmar han, men de som det är piff uti halkas öfver eller klandras. Och en sådan åsna skall sitta till doms öfver oss!»

»Nå ja, småstadsbo, förläst upsalamagister!»

»Uppblåst af fåfånga!»

»Lika okunnig som oförskämd!»

Under det sådant yttrades i konstnärernas lag, gick Elof fram och tillbaka i sitt rum i förskräcklig oro öfver hvad han skrifvit natten förut.

Han längtade efter aftonen för att få se stycket för andra gången, men fruktade dock detta återseende. Han skulle då kanske få ögonen öppna för hvad han icke sett första gången, men nu kunde han ej göra om sin redan tryckta recension.

På sådant rufvade hans tankar ständigt. Han hade aldrig någon ro. Men han meddelade sig icke åt någon. Då han på operakafét sammanträffade med gamla upsalakamrater och talet föll på teatern, satt han tyst och smuttade på sitt glas, under det han upmärksamt lyssnade till hvad de andra yttrade. Af den forna säkerheten fans ingenting kvar.

»Bäck sitter och leker djupsinnig», hette det sedan bland kamraterna, »men det är väl inte så långt till botten. Hans recensioner äro inga mästerverk.»

»Men ärliga äro de», invände någon.

»De äro ofantligt mycket bättre nu än i fjol», tillade en annan. »Bäck har godt hufvud, det veta vi ju.»

»Präktig pojke för öfrigt!»

II.

En dag mötte Elof en upsalakamrat, som skrivit ett teaterstycke, hvilket uppförts aftonen

förut och gjort lycka. Elof beundrade författaren, kanske ej så mycket för hvad han skrivit, som ej mer för att han haft mod att låta uppföra det. Ett dylikt mod tyckte Elof sig aldrig kunna få, ehuru han nog också funderade på att skriva ett skådespel.

Albin Berg, teaterförfattaren, såg ytterst belåten ut. Glädjen strålade ur hans ögon och han tryckte med ovanlig värme Elofs hand och tackade för de vänliga rader som stått i Dagsljuset på morgonen. Sådana tacksägelse voro för Elof lika oangenäma, som de sura miner, hvilka visades honom, då han ansett sig böra framställa ett klander. Han svarade därför ingenting på tacksamhetsbetygelserna.

»Du gör framsteg, min käre Elof», fortfor Berg, »och därför kan du nu också uppskatta mitt författareskap. Det har du förr aldrig förmått.»

Var det skämt eller författarefåfanga? Elof viste icke hvad han skulle tro. Han såg forskande på vännen. Denne tillade:

»Du skall göra mig det nöjet att supera hos mig i afton efter spektaklets slut. Jag har bjudit alla de spelande, både herrar och damer... Nej, se inte förskräckt ut! Du skall väl en gång göra personlig bekantskap med våra förnämsta aktörer och aktriser. De äro rätt hyggliga, må du tro, och såsom dramaturg kan jag inte

beklaga mig öfver att stå på förtrolig fot med dem!»

»Kan man vara riktigt förtrogen med en skådespelare?»

»Så du frågar! Full förtrolighet med både herrar och damer, försäkrar jag. Åh, våra sceniska artister äro riktiga *gentlemen and ladies*... Den lilla festen skulle jag haft i går afton, men det hade ju *kunnat* hända, att publiken visat sig mindre intelligent och icke uppfattat mitt nya arbete. Och mina afundsmän se'n! Jag var, löjligt nog, inte riktigt säker förr än Callmén kom och sa', att hela salongen stod och skrek efter mig, och han tänkte låta ridån gå. Det var som det skulle vara... I afton sitter jag bara en stund i griljerade logen för att ännu en gång se hur möbeln i första akten tar sig ut. Den är gjord efter min egen ritning. Och så vill jag höra den pikanta repliken, Alina Frank har i andra aktens slutscen. Se'n är jag helt och hållet till mina gästers disposition. Det blir ganska enkelt, men du skall inte ångra att du kommer till en gammal vän. På slaget half tolf sätta vi oss till bords. *Au revoir!*»

Elof var rätt glad åt bjudningen, men motsåg aftonen dock med oro. Det var första gången han skulle komma i sällskap med konstnärer, hvilka han under ett år bedömt offentligt. Människofruktan kände han icke, men fann dock

mindre behagligt att träffa till samman med personer, hvilkas talang eller icke-talang han underkastat så noga granskning och som han sannolikt mer än en gång förolämpat genom alt för oförbehållsamma yttranden.

Rädd var han visst icke, men obehagligt kändes det.

Alina Frank fruktade han allra mest. Visserligen hade han funnit henne mera tillfredsstäl- lande i det nya stycket än någonsin förut, och det hade han ganska tydligt sagt i sin anmälan; men många gånger hade han ansett sig böra göra anmärkningar mot hennes spel och kanske fält ett och annat skarpt ord, uttryck för ärlig mening, möjligtvis dock icke för riktig uppfattning.

Hela dagen gick han och funderade på Alina Frank. Mätte hon, önskade han, på aftonen känna sig så trött och ha så ondt i sitt förtjusande hufvud, att hon icke kan infinna sig på den nattliga festen.

Med denna människovänliga önskan gick han på kvällen till teatern. På gatan, i förstugan och salongen hörde han icke annat än hänryckta utrop öfver fröken Frank. Alla tidningar hade lofordat henne. Den andra föreställningen af det nya stycket gick ännu bättre än den första. Alla de spelande voro lifvade af sina uppgifter.

Elof kände sig såsom granskare lugnare än vanligt. Den under förra natten skrifna recen-

sionen måste vara riktig, tyckte han nu. Det gjorde honom trygg, om han blott sluppe träffa Alina Frank.

Därtill syntes dock inga utsigter. Den omtyckta skådespelerskan var ännu skönare än vanligt, och hennes spel förekom varmare, mera innehållsrikt än hvad Elof förut funnit. Han tyckte det vara innerligare och känsligare än vanligt, hvilket på en gång hänförde och förargade honom, ty han började misstänka, att han hitils ej fullt riktigt uppfattat hennes konstnärskap. Eller var det endast något tillfälligt?

Åskådarne öfverhopade sin älskling med ynnestbevis. Hon inropades gång på gång, fick ett stort antal blombuketter samt till och med en lagerkrans.

Lagerkransen gjorde Elofs lynne icke bättre. Han kände sig alltid illa till mods, då han var vittne till en öfverdrifven konstnärshyllning, och som han trodde, att skådespelerskan skulle uppfatta saken på samma sätt, beklagade han henne. Men hon såg icke als beklagansvärd ut. Då hon, efter att med outtröttlig käckhet ha spelat den ansträngande rollen till slut, kom in för att motaga ytterligare hyllning af de förtjuste åskådarne, hade hon visst icke något öfveransträngdt utseende. Hon var alldeles odrägligt rask och strålande glad, tyckte Elof.

»Man skall få se, att hon kommer på supén», mumlade Elof för sig själf.

Ingen möjlighet således att undvika det obehagliga sammanträffandet. Elof tog mod till sig, föresatte sig att vara artig äfven mot fröken Frank, men icke släppa någon in på lifvet på sig, icke ingå i några konstdiskussioner. Stålsätta sig skulle han mot alla frestelser.

Så rustad, gick han till författarens hem. Klockan var half tolf, men han var likväl den förstkommande af de inbjudne. Värden tog emot honom med stor hjärtlighet, förde honom in i sin både dyrbart och smakfullt möblerade salong med många konstverk och kuriositeter. Albin egde en icke obetydlig förmögenhet.

Elof betraktade taflorna, fingrade på de små terracotta-figurerna och försökte bekvämligheten än i en fåtölj, än i en kåsös eller på en dyrbart broderad puff. Afundsjuk var han visst icke, men nog fann han besynnerligt, att Albin Berg skulle endast genom rikedomens slump njuta af denna präktiga omgifning. Dagsljuset borde väl betala så mycket, att också han kunde ha råd att bestå sig en fin ungtkarlsvåning. Hitills hade icke ens drömmen om dubbletten i början af Norrmalm kunnat förverkligas. Han måste nöja sig med en liten vindskammare vid Skomakaregatan.

Elof bläddrade också med ganska stort nöje i åtskilliga fotografialbum, som voro med skenbar oordning slängda här och där på borden. I hvart enda album fans egarens bild.

»Bara gamla vänner», sade den unge författaren helt likgiltigt, då hans gäst i ett dyrbart album råkade på Hugo, Augier, Feuillet, Sardou, Pailleron och Labiche.

För öfrigt talade man om nytt och gammalt och kom, såsom vanligt, snart in på ett ämne, som de två unge männen gärna behandlade, deras samtidiga universitetslif, hvilket väl haft sina skuggsidor, men nu betraktades endast ur ljus synpunkt.

»Mins du vårt nationsspeks, då du skulle...»

Frågan afbröts genom frasandet af en klädning. Betjänten — den rike dramaturgen bestod sig naturligtvis med en sådan — hade slagit upp dörren till salongen, och in sväfvade den, såsom Elof nu i en hast tyckte, skönaste kvinna på jorden.

Det var Alina Frank. Många gånger hade han sett henne på scenen, men aldrig hade hon där förefallit Elof så bedårande skön, som denna natt i skenet af konstrikt arbetade lampor och från de i skimrande kristallkronor strålande vaxljusen. Stearinljus skulle ha varit alt för simpla i en sådan salong och för sådana scenens furstinor.

Skådespelerskans ansigte var visserligen något blekt, när det ej täcktes af teatersminket, men den matta, i och för sig ingalunda obehagliga färgen gjorde glansen i hennes stora, i obestämnda skiftningar strålande ögon ännu mera förförisk. Det var ett par underliga ögon, tyckte Elof, ty de kunde på ovanligt kort stund uttrycka mycket olika sinnesstämningar.

»Ett par mycket användbara teaterögon», sade Elof något spefullt till Albin Berg.

Fröken Franks ögon strålade denna afton mer än vanligt af glad välvilja och munter belåtenhet. Då och då glänste de till med riktigt uppsluppen ysterhet, och den som hälsades af en sådan blick, kände sig lika öfverdådigt glad, men Elof vände sig bort, trogen sin föresats att vara på sin vakt. Han ville icke elektriseras af skådespelerskans teaterögon.

Hennes fina, något tunna läppar och en ofta återkommande svag ryckning i munvinkeln öfverensstämde med blickens växlande uttryck. Den munnen kunde intaga genom det ljufvaste, mest innerligt öfvertygande leende, men hade också uttryck för spotskt hån eller kall likgiltighet. För tillfället hade det vackra leendet sin plats där.

Det mörka håret låg naturligtvis långt ned mot ögonen och dolde pannan, men Elof, som åter betraktade den sköna kvinnan — han kunde icke undgå att å nyo vända sina blickar till

henne — kände en viss tillfredsställelse öfver att hon icke hade en af dessa tvärhuggna, afskyvärda luggar af stripiga hårstrån, utan ett af naturen eller konsten, svårt att afgöra, krusadt, rikt hår, som föll så, emedan det icke, tyckte han, kunde falla annorlunda.

Skådespelerskans klädsel var ganska dyrbar, men synbarligen icke beräknad på att väcka uppseende. Ingenting i hela hennes väsende föreföll konstladt. Det måste Elof medgifva, ehuru han inom sig var öfvertygad, att det vore konst alt samman. Att hela företeelsen vore ovanligt vacker och intagande, kunde han ej neka, fastän han kände sig riktigt ond på sig själf för detta medgifvande.

Till och med Albin Berg tycktes öfverraskad af den sköna uppenbarelsen, ehuru han, enligt hvad han sjelf försäkrade, länge stått på förtrolig fot med Alina Frank, liksom med hennes kamrater af båda könen. Han stod först och betraktade henne, under det hon långsamt nalkades, smålog vänligt, kanske ömt, tyckte Elof, skyndade så emot henne, tryckte hennes hand och bad henne vara välkommen samt ämnade just föreställa Elof för henne, då andra gäster inträdde och togo hans värdskap i anspråk.

Alina Frank såg på Elof ett par ögonblick, gick så fram till honom, hvilken vid detta nalkande kände sig helt försagd och önskade sig

långt därifrån. Men hon räckte honom handen helt okonstladt, såg på honom med muntert strålande blick och log frimodigt.

»Doktorn och jag känna nog hvarandra», sade hon med sitt mest musikaliska uttryck. »Inte behöfs några ceremonier oss emellan.»

Elof bet sig i läppen, bockade sig och rodnade något.

»Ser du», hviskade en äldre skådespelerska till en yngre, »Alina håller redan på att tämja odjuret.»

»Först och främst måste jag upplysa fröken», yttrade Elof med en röst, som han själf, till sin stora förargelse, märkte vara något osäker, »att jag als inte är doktor.»

»Säger doktorn det», utropade skådespelerskan, och leendet öfvergick till ett kort, klingande skratt.

Hvad hennes skratt var intagande, tyckte Elof, men han *ville* ej låta intaga sig. Han såg henne lugnt och stadigt i ögonen.

»Doktor eller inte», fortfor Alina Frank, »så visar ni ju lifligt deltagande för teatern. Det är hufvudsaken för mig. Ni skrifver mycket om teatern, och det är just hvad som intresserar mig. Jag läser edra artiklar med stort nöje.»

»Alltid?» sporde Elof, som började öfvervinna sin förlägenhet, och hans ögon mötte ännu en gång stadigt hennes blick.

Det var verkligen en fögnad att se på henne. Men Elof ansåg sig böra vara försiktig. Kan-
ske att hon endast gäckades med honom.

»Hm! Mer och mindre förstås», svarade Alina Frank och skrattade åter. »Men också då jag inte tycker riktigt om hvad ni skrifver — ja, sådant händer — läser jag det med aktning för den allvarliga öfvertygelsen.»

Hon vill bestämdt fånga mig, tänkte Elof, hvilken altjämt var på sin vakt och trodde sig böra vara mycket mistrogen.

»Ja», fortfor hon, under det Elof uppmärksamt betraktade det växlande uttrycket i hennes ansigte, »jag hyser aktning för edra yttranden, äfven då de varit som strängast mot mig.»

»Inte stränga, bara rättvisa», försäkrade Elof.

»Rättvis har ni inte alltid varit mot mig», invände Alina. »Hvarför? . . . Det fins de som påstå, att ni tagit intryck af andra. Sådant händer nog, men inte vill jag tro det om er. Ni menar nog ärligt . . . Gör ni inte?»

»Jag tackar för edra goda tankar om mig», sade Elof något stelt, »men protesterar mot edra uttryck, och . . .»

»Ack, käre doktor», afbröt skådespelerskan, men häjdades af värden, som kom med ett långt släptåg af skådespelare och skådespelerskor, unga och gamla, fula och vackra, men alla vid det mest strålande lynne.

»Alina får ursäkta», tillkännagaf dramaturgen med en förtrolig nick, »men mina vänner här önska bli förestälda för min gamle kamrat Bäck.»

Herrar och damer bugade sig med största förbindlighet för den unge kritikern, som många bland dem nyss förut kallat fåne, idiot med mera sådant, och hvars hand de nu tryckte med en värme, som nog *kunde* vara uppriktig, under det de enstammigt försäkrade sig vara mycket lyckliga öfver att få göra doktors angenäma bekantskap.

En gammal komiker skakade Elofs hand i ett par minuter och bedyrade med stark patos:

»Riktigt roligt, *riktigt* roligt!»

Elof kände sig besvärad, men nu gaf betjänten till känna, att det vore serveradt.

»Till bords, mina damer och herrar!» ropade värdens plötsligt och bjöd en äldre skådespelerska armen.

»Här är alltid valfrihet», anmärkte Alina, »och man är inte bunden af förut bestämda platser. Jag får kanske be doktorn föra mig till bords, eftersom man anser, att ett fruntimmer, vore hon också fri som en skådespelerska, inte kan gå ensam för att skaffa sig en bit mat.»

Elof skyndade att godtgöra sin försummelse, bjöd konstnärinnan armen och begaf sig med henne och det öfriga sällskapet till matsalen.

Det var ett ganska stilfullt dekoreradt rum

med taflor af August Jernberg, Anna Norstedt, Lund, m. fl. svenska stillebensmålare.

Bordet gaf en festlig anblick. Bronskandelabrarne, fruktskålarne och borduppsatserne sågo ut som gamla florentinare och voro åt minstone unga parisare. Alt var högst smakfullt och måste ha kostat mycket pengar.

»Hvilken utmärkt grupp på den där kandelabern», sade Elof för att säga något till sin vackra granne.

»Ja-a», svarade hon ganska liknöjdt. »Hvad tycker ni om pjesen? Säg mig det fullt uppriktigt.»

»Bergs nya stycke? Hvad jag tycker såg ni väl i morse i bladet.»

»Hm!» smålog Alina. »Jag menar så här i förtroende. För min del är jag alldeles förtjust i stycket. En sådan roll har ännu ingen skrivit åt mig.»

»Alldeles utmärkta ostron!» utropade förste älskaren, en ung man på några och fyrtio år.

»Snälla doktorn, skaffa mig en roll», hviskade Elofs granne på vänstra sidan, en liten förhoppningsfull elev, som nyligen flyttats från balletskolan till talscenen. »Inte kan det lilla jag har att säga i hr Bergs pjes kallas någon roll. Jag får aldrig någon riktig roll, om inte doktorn skaffar mig.»

Elof kände sig smickrad, men bedyrade, att

han icke egde ringaste inflytande. Den förhoppningsfulla eleven log och kallade honom skrymtare samt bad att få klinga med honom.

Värden höjde sitt glas och bjöd gästerna välkomna till bords.

»Hvilken Markobrunner!» suckade med väl-lustigt uttryck en stor tragiker, som af brist på sorgespel i en pessimistisk tid uppträdde i tyska farser, mådde väl däraf och började fetma.

Det glada sorlet var redan i gång. Ännu höll sig samtalet dock tämligen allmänt och rörde sig i synnerhet om teatern. Elof var till det mesta endast åhörare, men Alina Frank deltog lifligt i replikväxlingen. Hon uttryckte ganska riktiga åsikter, alltid på ett otvunget, ofta på ett träffande sätt.

Detta förargade honom. Han ville så gärna finna henne ytlig och flack, ty det hade han trott sig finna i hennes uppfattning af roller. Skulle han ha gjort henne orätt? Funnes verkligen hos henne mera på djupet än hvad han tänkt sig? Hennes yttranden gånge honom åtskilligt att fundera på. Han kunde till och med lära ett och annat af henne, tyckte han.

Att hon egde takt, hade han redan förut funnit. Hon hade icke, såsom flere andra i sällskapet, tackat honom för hvad han skrivit om föregående aftons föreställning. Det höll han henne räkning för.

Småningom vardt samtalet ej längre allmänt, men dess lifligare mellan de närmaste bordsgrannarne. Den store komikern, hvilken sades ha varit ämnad till professor i teoretisk filosofi, om han stannat vid universitetet, och som var en fin och älskvärd gentleman, som aldrig tog det komiska med sig i sällskap, sökte att för sin ena granne, berömd tragisk skådespelerska, analysera den djupare betydelsen af det stora dramat. Men den tragiska grannen gaf ej akt på analysen, utan skrattade alldeles ohäjdadt åt de kvickheter, som hennes andre granne dukade upp ur sitt rika och ständigt friska förråd.

Komikerns granne på andra sidan, en ung, täck skådespelerska af mer än vanligt glad natur och som också »gick i det komiska», hörde med tårar i ögonen på huru en af skådespelarne berättade om en f. d. kamrats olyckor.

»Vi ska' ställa till en matiné!» utropade hon.

»En matiné! Ja, det ska' vi!» ropade flere, komikern äfven, men då han icke kunde förmå någon att lyssna till den djupsinniga analysen, kastade han sig med brinnande ifver in på politiken och började att tvärt öfver bordet med värden afhandla den norska frågan.

Den ena efter den andra, både herrar och damer, anhöllo att få dricka med »doktor» Elof kunde ej neka, ville kanske ej häller nu mera. Den tillbakadragna hållningen började han

småningom öfvergifva. Han vore ju i ett högst älskvärdt sällskap, bland bildade och angenäma personer. Icke kunde han sitta och vara stel. Det hade varit taktlöst. Han svarade på uppmaningarna och uppmanade själf andra att med honom tömma ett glas. För hvarje nytt märkte han att han vardt alt skarpsyntare i konstförhållandena. Hans gamla missmod var stadt på flykt. Det rätta modet infann sig.

Detta vågade han till och med antyda för sin sköna granne, med hvilken han slutligen kom i ett så intressant samtal, att han ej riktigt fattade hvad värden egentligen yttrade, då han föreslog skålen för alla dem som medverkat till den lyckade föreställningen af hans nya stycke.

»Albin är god talare», sade Alina till Elof.

Denne erfor en känsla af obehag, då han hörde skådespelerskan nämna författaren med dennes förnamn. Han sökte arbeta sig från det intrycket, som han nog insåg vara oberättigadt, men det lyckades ej förr än han med ett glas iskyld champagne sköljt ned obehaget.

Emellertid fortsattes samtalet mellan Elof och Alina. Med hvilken värme talade icke hon om teatern och äfven med hvilken sakkännedom!

Men då Elof förde samtalet in på ett annat område, fick han endast korta svar eller inga als. Alina tycktes ej längre vara med.

»Vet ni hvad», förklarade hon slutligen,
»det där intresserar mig inte det ringaste».

»Literatur måtte väl då intressera er?» invände Elof.

»Inte mycket, knapt dramatisk litteratur, så vida det inte är en roll jag skall lära mig eller en recension, som inte är *alt* för orättvis. Det är scenen som har intresse för mig, sättet att framställa ett dramatiskt arbete. Det är ju bara detta som är lefvande. Alt annat är blott den döda bokstafven.»

»Tycker ni inte om en vacker tafla?»

»Målning säger mig rakt ingenting.»

»Inte en gång Rafaels taflor eller Michaelangelos fresker?»

»Dem har jag aldrig sett, och inte ni håller, skulle jag tro... Hvarför talar ni om det ni aldrig gjort bekantskap med, bara läst om?... Jag var i Paris i fjol, och man plågade mig hvar dag med att jag borde gå upp i Louvre och se galleriet. Hvad skulle jag göra där? Jag såg Sarah Bernhardt, Reichemberg, Pasca och andra som jag kunde lära något af, många mästare på scenen, såsom Got och Delaunay. Dem skulle ni se, och så skulle ni gå i lära hos Francisque Sarcey. Ursäkta att jag säger det, men det skulle göra er godt.»

Alina talade allvarsamt, men vid de sista orden såg hon på Elof med sina mest förföriska

blickar, smålog åter och höjde sitt glas, nickade åt honom och läpjade på champagnen.

»Oemotståndlig!» tänkte Elof.

Hvad han tänkte återspeglades kanske i hans ögon, ty Alina återtog sitt allvar. Hon höjde å nyo sitt glas, såg på sin granne med en blick, som i alt sitt allvarsamma uttryck var kanske ännu mera förtrollande, och hviskade:

»För konsten!»

Det låg glöd och lidelse i dessa ord. Elof kände sina sinnen omtöcknas.

»Tänk er, sjuttifem öre aln, dubbel bredd!» skar en gäll stämma genom det glada sorlet.

»Bismarck tar sig vatten öfver hufvudet.»

»Kronbergs Kleopatra påminner om . . .»

»Nog kunde direktionen ta upp . . .»

»Hvad säger du om Pettersson? Han har nu fått tre roller å rad och jag inte en enda på hela den tiden. Och Andersson se'n, som spelar i hvar enda ny pjes! Är det kamratlikt, det?»

»Usch, hvad Alma Stark är klen i Vildgåsen!»

»Stor bal hos Strömbäcks om lördag . . .»

»Bal . . . Supé . . . Idel nya roller . . . Söndagsnisse . . . Beskow . . . Nyfors lefver . . . Futtiga flitpengar . . . Vi ska' på middag . . . Rollen är på femti ark . . . Tre rum och kök.»

Alla pratade på en gång, skämt och allvar huller om buller, konst och ekonomi. Högtidliga

uttryck, glada ansigten, skrattsalvor. Men för Elof och Alina gick alt detta virrvarr förloradt. De voro fortfarande fördjupade i så lifligt samtal, att de icke gáfvo akt på omgifningen.

Klockan slog tre. Värden skulle just gifva tecken till uppbrott, då den gamle komikern reste sig och höll festtalet till teaterförfattarens ära. Skålen dracks med jubel.

»Femti fulla hus!» skrek förste älskaren.

»Och femti fulla älskare!» tillade den store tragikern.

»Nu sköt du bom, gamle Menelaus!» skratade förste älskaren och omfamnade tragikern.

Man tågade in i salongen för att dricka kaffe. Nästan alla gästerna hade två aftnar å rad varit i verksamhet på teatern, sedan de förut under lång tid haft repetition hvarje förmiddag och på kvällarne spelat i andra stycken. De sågo likväl icke ansträngda ut. De voro skämtsamma vid kaffet, kvicka vid likören. Elof hade ej häller någonsin förr känt sig så upplifvad.

»Det är ändå en rätt hygglig karl, den där mästermannen», hviskade en af skådespelarne till en kamrat.

»Ja, ser du, han har inte bilan med sig.»

»Se purpurskyn vid österns bryn», gnolade en af sällskapet. »Morgonrodnaden tittar in.»

»Klockan tio ha vi repetition på Pailleron.»

»Nu är hon half fem. Det blir lagom.»

»Snälla doktorn, skaffa mig en roll!» bad ännu på morgonstunden den förhoppningsfulla eleven.

Ändtligen bröt man upp.

Det föll sig helt naturligt, att Elof skulle följa Alina till vagnen. En flyktig handtryckning, en nick, ett litet leende, det var hennes nästan kamratlika afskedstagande af bordsgrannen. Så rullade vagnen bort. Elof stod och stirrade efter den. En skådespelare, med hvilken han nyss förut druckit brorskål, kom och slog honom på skuldran samt menade, att de två skulle göra ett slag på Skeppsholmsbron.

Skådespelaren hade kanske druckit något för mycket, ty han pratade hit och dit. Elof visade sig länge ointresserad af hans prat. En fråga brann på hans läppar, men kom ej fram. Efter många misslyckade försök och många omvägar lyckades han slutligen föra samtalen på Alina Frank. Han ville veta något närmare om henne, i synnerhet om hon stode i något kärleksförhållande till Albin Berg.

»Kärlek!» utropade skådespelaren. »Hm! Nej, min bror, ännu aldrig har man misstänkt Alina Frank för något ditåt.»

Elof fick i hast en känsla af att morgonluften vore riktigt välgörande. Och hvad Stockholm vore vackert så här dags! Han erfor ett oemotståndligt behof af att omfamna sin nye vän,

men uppsköt det för att icke hindra fortsättningen af hvad vännen ville meddela om Alina Frank.

»Vet du hur gammal Alina Frank är?»
sporde skådespelaren.

Det var Elof fullkomligt likgiltigt.

»Hon är trettitre år», hviskade skådespelaren, såsom hade han anförtrott recensenten en viktig hemlighet, af hvilken han sjelf riktigt njöt.

»Ja så», svarade Elof med stor liknöjdhet.

Skådespelaren såg nästan ond ut och utropade:

»Det tror du naturligtvis inte, men jag vet det jag, för si jag har sett i Törners rullor. Det är väl nu tjugu år se'n hon gick i Kungsholms folkskola och hette Lina Andersson efter far sin, murarn. Det vet jag också.»

Elof ryckte på skuldrorna. I det ögonblicket var det honom fullkomligt likgiltigt, icke allenast huru gammal Alina vore, utan också hvarifrån hon härstammade. Hon vore en bedårande kvinna, det var nog för honom.

Han svarade därför icke något på följeslagarens prat.

»Hvad du är grön, bror lilla!» fortfor skådespelaren. »Du tror inte på fakta, du, bara på estetiska principer.»

Skådespelaren var uppbragt på Elofs tystnad. Han behöfde svalka, slog upp rocken och lät morgonvinden spela fritt på skjortbröstat.

Elof ville vara ensam med sina tankar, vände den nye vännen ryggen och fortsatte vägen, irrade länge omkring och kom hem klockan åtta.

Dagen därpå kunde han icke tänka på annat än sitt sammanträffande med skådespelerskan. Likadant var förhållandet de följande dagarne. Alina Frank uppfylde alla hans tankar. Alt var så ljust omkring honom och inom honom. Alla sågo bra ut, men ingen *så* bra som . . . han viste väl hvem!

Alla voro kvicka, både på operakafét, tidningsbyrån och hvarst han kom, men ingen på långt när så intressant som *hon!* Han nickade gladt åt alla bekanta, tryckte deras händer och sade dem vänliga ord.

Han öfverlemnade sig utan motstånd åt en känsla, som förut varit honom främmande, ty ett och annat litet tycke för den eller den unga flickan kunde ej på långt när jämföras med hvad han nu kände.

Nu var det något djupt och alt uppfyllande, en oändlig fröjd och härlighet. Och likväl kom det stunder, då Elof öfverfölls af den tanken, att hvad han nu erfor borde bekämpas, rent af underkufvas. Han fruktade för sin själfständighet . . . Och recensionerna! . . . Åh, han skulle nog, tänkte han, bibehålla sin stränga opartiskhet, då han satt i teatersalongen och såg genom kritikens synglas.

III.

»I kväll går jag hem, det är så vackert väder», sade Alina Frank till Elof Bäck på en stor supé hos grosshandlar Adamson. »Vill ni följa mig ett stycke på vägen?»

Om han *ville!* Han kunde nu knapt erinra sig den tid, då han fruktade att sammanträffa med henne, och likväl hade ej mer än några veckor förflutit sedan han gjort hennes bekantskap.

Nu sökte han ständigt komma i hennes närhet. För att få ökad tillfälle därtill hade han låtit föreställa sig hos flere af de familjer, som satte en ära i att se fröken Frank hos sig och där hon alltid var den mest firade gästen, den som ständigt omgafs af en stor svärm mer eller mindre vördnadsfulla tillbedjare.

»Alina är säsongens lejoninna», sade en annan skådespelerska med en lätt axelryckning, som lät förstå, att hon för sin del satte sig öfver dylika obetydligheter.

»Åt minstone inbillar hon sig det, och nog fjäsar man tillräckligt för henne, det är då visst. Sannerligen jag begriper hvad folk finner för tilldragande hos den människan.»

Så lät det bland Alinas kamrater, ehuru de i grund och botten icke kunde neka henne sin aktning.

»Har du gifvit akt på hvilket dyrbart armband Alina har i afton?» hviskade en af väninnorna. »Det var gömdt i den där präktiga buketten af hvita törnrosor, som man bar in i hennes klädloge i går afton. En ståtlig present minn sann af Adamson.»

»Sådan narr!» utropade Elof, som hört den något högljudda hviskningen.

»Sa' doktorn något?» frågade en herre vid hans sida.

Elof försäkrade, att han icke sagt något.

Aldrig hade han tänkt på att gifva Alina några skänker, ej ens en blombukett. Han hade icke någon enda gång deltagit i teatersalongens handklappningar. Sådana bifallsyttringar passade icke för en konstgranskare, brukade han säga.

Men nu skulle han få följa henne ett stycke på vägen, kanske ända hem.

Elof betogs af en plötslig oro. Han kunde icke få ned en enda bit af den läckra supén, och då kungl. teaterdirektören, som befann sig bland gästerna, anhöll att få dricka ett glas med doktorn, spilde Elof glasets halfva innehåll på direktören och andra hälften på sig själf. Direktören skrattade mycket vänligt åt den »lilla olyckan».

»Nu smyga vi oss bort», hviskade Alina.
»Alla tänka på härpen och ingen på oss.»

Oron försvann, och Elof *smög* sig så häftigt ur salen, att han slog om kull tre eller fyra stolar innan han kom till dörren. Alla sågo förvånade efter den bortilande.

»De fina vinerna äro förrädiska», sade teaterdirektören.

Snart voro Alina och Elof på gatan.

»Åh, så lustigt!» utropade hon och fattade hans arm. »Nu tror man bestämdt, att ni enleverat mig. Det stöter på äfventyr, och ändå äfventyrligare är väl, att det är jag som enleverat er.»

Hennes skratt klingade friskt och hjärtligt. Men plötsligt tillade hon helt allvarsamt:

»Bara inte Adamson känner sig stött öfver mitt hastiga försvinnande!»

»Skulle det oroa er?» frågade Elof, själf åter ganska orolig.

»Hm, man bör väl vara vänlig mot dem, som själfva äro så vänliga.»

»Och ge så dyrbara presenter», anmärkte Elof något spetsigt, kanske också litet harmset.

»Riktigt utmärkta», sade Alina, hvilken icke tycktes hafva gifvit akt på sin följeslagares mindre vänliga ton. »För öfrigt äro Adamson och hans fru visst inte de enda som visa mig vänlighet.»

»Åh nej, det är nog också direktör Barman och fabrikör Ström», inföll Elof ännu spetsigare än nyss.

»Åh ja», medgaf Alina helt likgiltigt . . . »Men säg mig hvad ni tyckte om min toalett i går. Den såg ni kanske inte på.»

»Jag ser på ert spel och er själf, men bekymrar mig inte om er toalett», förklarade Elof något tort.

»Ni bekymrar er inte om min toalett, säger ni», återtog Alina, utan att bry sig om sin följeslagares dåliga lynne. »Men jag är rädd för, att ni inte bekymrar er mycket om mitt spel håller. Aldrig har jag sett er ge något tecken till bifall. Jag ser mycket bra hvad som tilldrar sig i salongen, i synnerhet om där är någon jag vill ge akt på, någon som . . .»

Hon höll plötsligt inne med fortsättningen.

»Som?» utropade Elof och sökte i gasskenet läsa i hennes ögon.

»Som . . . jag intresserar mig för.»

Orden kommo med ett halft leende.

Elofs missnöje var plötsligt bortblåst. Han tryckte Alinas arm, och armen drogs icke undan, men armens egarinna tycktes icke vilja släppa det ämne hon börjat behandla. Hon ville veta, sade hon, hvarför Elof aldrig applåderade, då hela salongen för öfrigt uppmuntrade henne med kraftiga bifallsyttringar.

»Emedan jag har annat tillfälle att uttrycka min beundran för ert konstnärskap», förklarade Elof.

»Det tillfället begagnar ni just inte mycket», utbrast Alina. »Ni menar väl med mig, säger ni, och jag tror det. Redan första gången vi träffades sade jag er det. Men nog kunde ni sysselsätta er *litet* mera med mitt spel. Det är grufligt knapphändigt, hvad ni skrifer om mig, nu för tiden ännu mer än förr. Klandra mig gärna, men tig inte i hjäl mig.»

Alina yttrade detta med, såsom det tycktes, verklig rörelse. Elof kände huru hennes arm darrade. Det slog honom plötsligt, att hon kanske hade rätt. Sedan han gjort hennes personliga bekantskap, hade han verkligen med större försigtighet och därför med mera knapphet uttalat sig om hennes spel. Förut hade han ej sällan klandrat detta. Nu undvek han att fälla något bestämdt omdöme.

Skulle hans omutliga åstundan att vara rättvis nu mera ha gifvit med sig?

Ingalunda! Så besvarade han själf inom sig det spørsmålet. Han hade kommit till den öfvertygelsen, att han förut icke varit fullt rättvis mot Alina Frank, hvilken dock vore en så högt begåfvad och allvarligt sträfvande konstnärinna. Sedan han börjat tänka öfver den saken, hade han ännu noggrannare studerat hennes uppfattning och framställning af olika karaktärer och

tyckte sig till och med ha lärt åtskilligt af detta studium. Men han vardt på samma gång mer återhållsam i sina yttranden.

Detta framstälde sig nu helt tydligt för honom, men det skulle icke ha varit lätt att förklara sammanhanget för fröken Frank, i synnerhet som hans tankar i detta ögonblick sysselsatte sig mera med den sköna och älskvärda kvinnan än med den talangfulla konstnärinnan. Då Alina, utan att vidare vidröra hans likgiltighet såsom teateranmälare, talade om teatern, smektes Elofs öra alt mer af röstens välljud och af innerligheten i hennes ord.

Nu *spelade* Alina Frank icke för en skara främlingar; hon visade sitt inre förtroligt för en vän. Så uppfattade Elof hvad som föreföll under denna nattliga vandring. De togo just icke närmaste vägen till Alinas bostad, utan gingo vida omkring på stadens gator.

Alina talade öppet och oförbehållsamt om alla sina förhoppningar och planer. Det var såsom hade hon riktigt njutit af att få tala ut, att få anförtro alt åt en deltagande vän.

Hon hade aldrig haft någon riktigt förtrogen, ej håller brytt sig om att söka någon, och detta lika litet i lifvet, som i konsten. Hon hade grubblat för sig själf, hade själf sträfvat med lösningen af de många frågor som tvungo sig på henne. Men nu tyckte hon sig ha funnit någon

som kunde förstå henne och hyste deltagande för hennes sträfvan. Hon kände sig lycklig.

Elof var kanske ännu lyckligare. Huru sällsamt intagande, öfver all beskrifning älskvärd hade han icke funnit denna för honom förut likgiltiga, nästan motbjudande Alina Frank! Han gaf sig helt åt stundens tjusning, talade varmt, lifligt och innerligt. Hon log och svarade gladt och obesväradt, men förstod alltid att leda samtalet till baka till dess utgångspunkt — hennes roller.

Elof vände sig till kvinnan, men möttes af konstnärinnan. Det sårade honom först, men sedan insåg han hvilken fin takt låg däruti, att på detta vis, så att säga, föra teatern med sig till »chaperon».

Slutligen stannade de utanför Alinas port. Hon räckte Elof handen till afsked, och han höll den några ögonblick kvar i sin hand samt tryckte den lidelsefullt, utan att hon visade något missnöje. Men så ryckte hon sig plötsligt lös, bjöd honom vänligt och gladt god natt och slog igen porten.

Fördömda port! Det var Elofs första tanke, då Alina försvunnit. Så gick han med spänstiga och hastiga steg raka vägen hem.

Dagen därefter mötte han en bekant, som småleende lyckönskade honom till hans »eröfring».

»Hvad menar du?» frågade Elof helt allvarsamt.

»Åh, spela inte oskyldig, hr recensent! Man såg er nog i natt.»

Elof kände sig frestad att slå den gäckande på hans mun, som log så oförskämdt menande, men tanken på Alina häjdade honom.

»Fröken Frank står öfver allt förtal», svarade han med tillkämpadt lugn.

»Naturligvis! Det lär väl också visa sig i din nästa recension.»

Elof gick i vredesmod från begabbaren. Han vandrade länge fram och tillbaka framför teatern och träffade där några skådespelare som talade om repetitionen på ett nytt stycke, i hvilket, såsom Elof visste, äfven Alina Frank skulle uppträda. De pratade mycket om sina egna roller, men nämde icke ett ord om Alina. Elof ville fråga dem, men frågan fastnade mer än en gång på läpparne. Ingen tycktes märka hans oro. Hvar och en tänkte på sig själf. Elof fann skådespelarne odräglige den dagen, ehuru han annars på den senare tiden mycket väl trufdes i deras sällskap.

Nu gick han ifrån dem och vandrade omkring på måfå i staden. Han kände sig oförmögen till arbete den dagen. Besynnerligt nog, råkade han flera gånger in på den gata, där Alina Frank bodde. Skulle han göra henne ett

besök? Nej, det vore kanske icke passande. Man pratade ju redan om dem. Och likväl . . . Dragningen till henne var oemotståndlig. Efter att många gånger ha gått gatan upp och ned, inträdde han med beslutsam hållning, men starkt klappande hjärta i huset, där skådespelerskan bodde, stod snart utanför hennes dörr, tvekade åter, men ringde slutligen på. Han kände sig till mods såsom en mycket osäker tentamenssökande.

Icke så lång tid förut skulle han ansett omöjligt att besöka en af skådespelerskorna. Han fruktade dem, kanske mest för att han viste, det de fruktade honom. Han hade gjort sig mycket underliga föreställningar om en scenisk konstnärinnas hem och trodde än det vara en tjusande och bländande sammanfattning af alt hvad konst och poesi heter, än ett pandämonium af vårdslöshet och förakt för trefnad och frid, alt efter den föreställning han bildat sig om den eller den skådespelerskans sinnesart, stundom kanske en blandning af alt sammans, något mycket ovanligt och olika med andra hem, aldrig hvardagligt, utan något som måste väcka förvåning, än beundran, än motvilja, kanske afsky, men i hvad fall som helst öfverdrifvet, dåraktigt på ett eller annat sätt.

Bekantskapen med Alina Frank hade visserligen upplyst Elof om mycket i afseende på skådespelerskor, som förut varit honom alldeles obe-

kant, och han hade börjat finna, att de i det dagliga lifvet kunna vara ganska enkla och vanliga människor; men de föremål med hvilka de omgifva sig i sina hem måste dock, trodde han ännu, i mycket skilja sig från andra människors.

Men nu inträdde han i ett enkelt möbleradt förmak. En stor väggspegel, en kåsös, ett par fåtöljer, några stolar, ett bord midt på golfvet under en liten taklampa och ett litet skrifbord i vrån vid ena fönstret. Det var alt, utan tecken till öfverdrifter, icke ett spår af dårskap, bara borgerligt, alt för borgerligt, tyckte Elof. Något bokskåp syntes ej till, ej ens en liten bokhylla, inga böcker för öfrigt häller, men på det lilla skrifbordet lågo några manuskript, af hvilka ett par ganska digra, i kvarthäften med blått pappersomslag. Det var alt som kunde upptäckas af literatur.

Af konst märktes ej häller något. Inga taflor prydde de allvarsamma, i hel mörk ton hållna väggarne. Men på ett högt staffli i ett hörn stod ett fotografiporträtt i naturlig storlek. Det var ett mansporträtt, något som genast föreföll Elof mindre passande, utan att han dock kunde hänföra det till det dåraktiga eller ens till det konstnärligt öfverdrifna. Han fann snart, att det vore bilden af en utländsk skådespelare med verldsbekant namn.

På det lilla skrifbordet, hvilket kanske var det enda öfverflödiga bohagstinget i rummet, stodo på små stafflier ett par andra porträtt, men det var fruntimmersbilder. På det större bordet lågo några album och tycktes ha tråkigt på den för öfrigt tomma bordskifvan.

Elof upptäckte icke några af dessa många minnen och för hågkomsten kära småsaker som bruka tilldraga sig uppmärksamheten, ej håller några af dessa onyttiga, men kanske konstnärligt utförda obetydligheter, nipper och leksaker för stora barn, hvilka bidraga att känneteckna den som samlat dem eller de vänner som skänkt dem.

I denna ingalunda poetiska eller konstnärligt tilltalande omgifning tillbragte Alina Frank således sitt hemlif, studerade sina roller i de där blå kvarthäftena, stod sannolikt framför den stora spegeln och öfvade in ställningar och åtbörder, drömde sina konstnärsdrömmar, utan böcker, utan konstverk, utan ett musikinstrument, ensam med de blå häftena och med sina tankar.

Alt detta flög på ett ögonblick genom Elofs hufvud, sedan tjänstflickan fört honom in i det lilla förmaket och han i hast tagit en öfversigt af rummet. Men Alina trädde i det samma ut från sin sängkammare, dit sannolikt intet manligt öga, det var hvad Elof också i största hast tänkte, tilläts blicka in.

Plötsligt hade både poesin och konsten kommit in i rummet. Alina räckte honom handen och bad med vänlig öppenhet honom vara välkommen. Hon syntes icke förvånad öfver hans besök.

Detta okonstlade mottagande jagade också genast bort Elofs oro, och äfven om hjärtat klapade hastigare än vanligt, när han tog plats i kåsösen och Alina satte sig på en stol midt emot honom och betraktade honom med sitt bedårande leende, så var detta icke annat än en högst behaglig känsla, och han kände sig icke längre förvirrad. Om han ännu tyckte sig något öfverraskad, var det blott en följd af att hans föreställning om en skådespelerskas hem varit så föga öfverensstämmande med hvad verkligheten nu lärde honom.

Snart voro Alina och hennes gäst midt i ett lifligt samtal. Elof ville tala hälst om henne själf. Ämnet var för honom det käraste, och det tycktes ej häller för Alina vara motbjudande.

Hon var ganska meddelsam den dagen, talade öppet om sin fattiga barndom i Pipersgränd på Kungsholmen, sina år i folkskolan och vid balletskolan samt sin första ungdom i kunglige teaterns elevskola, nämde om en oförmodad debut som icke följdes af någon anställning vid den kungliga scenen samt huru hon lemnade den scenen och firade triumfer i landsorten.

»Det var en lycklig tid», försäkrade Alina. Elof smålog tviflande. Han kom i håg teaterföreställningarna i Upsala.

Alina tycktes icke märka hans tviflande leende. Hon skildrade, huru hon vid nitton år njutit af att vara skådespelerska vid en kringresande trupp, huru hon, hvart truppen kom, omgafs af en skara beundrare, hvilka förklarade henne vara den största konstnärinna de någonsin sett på scenen. Landsortstidningarna höjde henne till skyarne.

Elof log icke längre. Han satt förvånad och betraktade Alina, hvilken tycktes njuta af sina gamla minnen, utan att finna dem på något sätt löjliga. Hon erfor, syntes det, en behaglig känsla af att erinra sig dessa lättköpta segrar. Slutligen förvånade det ej heller Elof. Alina skildrade så lifaktigt och med sådan älskvärd uppfattning sina år vid landsortstruppen, att han fann alt mera intresse i att höra därpå. Under det han hörde, glömde han ej att också begagna sina ögon. Skådespelerskan var oförlikneligt vacker, tyckte han, vackrare kanske än någonsin förr. Hon kunde aldrig ha varit vackrare då hon var nitton år.

Han vågade sig på en fråga, om ingen friat till henne på den tiden. Han insåg själf, att frågan vore alt för närgången och opassande, men kunde ej hålla den tillbaka. Alina tycktes

alldeles icke finna den otillbörlig. Hon svarade mycket okonstladt, att hon under sin landsortstid haft mer än ett giftermålsanbud. Hvad brydde hon sig om dem? En gång hade en rik bruksegare i Vermland, som till och med var baron, friat till henne, men hon hade gifvit honom korgen, då hon kom under fund med, att han ej ville tillåta henne att efter giftermålet vidare uppträda på scenen.

»Sådan narr!» utbrast Alina och skrattade hjärtligt.

»Tyckte ni inte om honom?» sporde Elof, mycket intresserad.

»Det var inte långt ifrån att jag blifvit kär i honom», förklarade Alina helt okonstladt, »men mellan mig och min konst får ingen ställa sig . . . Det var inte konstnärinnan han satte värde på, bara min person.»

»Skulle det inte vara nog?» invände Elof.

Alina såg förvånad på honom, under det uttrycket i ögonen plötsligt växlade, och den stundom synliga ryckningen i munvinkeln vardt mer än vanligt märkbar.

»Nej, min vän», utbrast hon efter en minuts tystnad. »*Det* är inte nog!»

Så kom åter ett annat uttryck i ögonen. Det ryckte ej längre i munvinkeln, men det vackra leendet förskönade läpparne.

Elof såg på henne med verklig hänförelse.

Hon märkte det otvifvelaktigt, men leendet försvann ej därför. Det vardt ännu mer förledande. Blicken glänste ännu ljufvare.

Alina fortfor att berätta om flydda dagar. Hon förtäljde, att hon en gång tyckte sig inse, att hennes bildning vore alt för bristfällig samt fruktade, att hennes konst skulle lida däraf.

»Vet ni hvad jag gjorde?» utbrast hon med ett klingande skratt. »Jo, jag lemnade truppen i största hast, utan att göra redo för hvad jag ämnade ta mig före, och så for jag till Upsala . . .»

»Till Upsala?» afbröt Elof. »Tänkte ni studera?»

»Ja ha, på *mitt* vis», förklarade Alina. »Jag ackorderade in mig hos en beskedlig enkeprostinna och tog undervisning af tre docenter . . . Kan ni tänka er så tokigt? Tre docenter! Jag läste dag och natt, så att jag fick en beständig hufvudvärk.»

»Hvarför var jag inte en af edra lärare!» utropade Elof.

»Tror ni, att jag sluppit hufvudvärk då?» skrattade Alina.

»Jag skulle ha läst estetik med er, och . . .»

»Estetik!» afbröt Alina och skrattade ännu mera. »Tror ni inte, att den mest estetiske af mina tre docenter gjorde mig nästan galen med sin estetik. Och hvad han ansträngde sig för att jag skulle riktigt uppfatta djupet hos Shakspeare

och kanske ännu mer hos Shakspeares kommentatorer! Det var för tokigt.»

»Ni har kanske läst Gervinus?» frågade Elof helt glad, utan att gifva akt på det uttryck af förakt, hvarmed Alina uttryckte sig om Shakspeares uttolkare.

»Ja-a, Kreyssig också och ett halft dussin andra. Aldrig har jag använt min tid sämre. Hvad de lärde herrarne sagt, har bara förvillat mig och dragit min egen naturliga uppfattning på afvägar. En verklig skådespelare behöfver inte sådan där läsning, *bör* inte befatta sig med den, ty den bara krånglar bort honom. Läs skådespelet och läs framför alt rollen, skaffa er en god instruktör, i fall en sådan fins att få, och låt så eget förstånd och egen känsla råda, så lyckas ni nog, så vida ni fått en god teknisk underbyggnad. Det är min erfarenhet. Jag var rent af olycklig den tid jag gick och grubblade på estetiska spetsfundigheter och ville att mitt spel skulle genomträngas, såsom docenterne sade, af verklig kännedom om dramats högre fordringar, det vill säga förderivas af gement pedanteri. Skaldens inre tankar, lika väl som dramats högre fordringar, utlades på ett tjog olika sätt, alla i full strid med hvarandra. Hu! hvilket sammelsurium!»

Elof log åt Alinas ifver, men kunde omöjligt gifva henne rätt.

»Till all lycka», återtog hon, »räckte den där tråkiga tiden inte länge. Jag for från Upsala och mina docenter . . .»

»Som naturligtvis voro alla tre kära i er», anmärkte Elof, »och kände sig förtviflade öfver er bortresa.»

»Mycket möjligt», medgaf Alina i bästa lynne, »men det bekymrade mig rakt inte. Jag for till Finland. Det är ett härligt land. I Helsingfors förstår man att uppskatta konsten och konstnärerna. Och sådant sällskapslif se'n!»

»Och friarne?» sporde Elof, ännu en gång lika litet passande som förut, efter hvad han inom sig medgaf.

»De saknades visst inte», förklarade Alina mycket okonstladt. »Bland andra kom också en rik och förnäm ryss, som ville göra mig till furstinna och sätta mig i säkerhet på sina gods någonstädes bort om Moskwa. Merci, mon prince, sa' jag och vände ryssen ryggen.»

»Ni stannade länge i Helsingfors?»

»Ett par år. Så ledsnade jag och längtade till kunglige teatern i Stockholm. Jag tror, att jag var på fullt allvar omtyckt i Helsingfors, men inte kunde jag stanna där för beständigt. När jag reste, sjöngo studenterna för mig, och man hade tryckt verser till min ära. Min hytt var fylld af blommor, och otaliga lagerkransar förärades mig.»

Alina tystnade och syntes rörd vid minnet af afskedet från Helsingfors.

Elof såg sig omkring i rummet, liksom sökte han något. Alina märkte det, och det glada uttrycket i hennes ögon återkom:

»Ni ser visst efter lagerkransarne», sade hon. »Jag gömmer aldrig sådana. Det är för tokigt, tycker jag, att fylla sina väggar med gamla, förtorkade kransar, såsom några bland kamraterna bruka.»

Elof gjorde för sig själf den anmärkningen, att inga andra skänker och hedersgåfvor till konstnärinnan voro synliga i hennes förmak och lika litet, efter hvad han sedan fann, i hennes anspråkslösa matsal.

»Nå ja, så kom jag till Stockholm igen», återtog hon, »efter sju års frånvaro. Mycket var förändradt, men det som mest grämde mig var, att den nye direktören för de kunglige teatrarne icke genast tillbjöd mig anställning, utan att jag måste förödmjuka mig och anhålla om plats. Detta var påkostande för den som firats så i Helsingfors. Hur är det, sade direktören, har fröken inte uppträdt i Helsingfors? Han tyckte sig ha hört något sådant. Jag kände, att jag först rodnade och sedan bleknade. Jag var frestad att vända direktören ryggen, men det gälde hela min framtid och därför skrattade jag och lemnade åtskilliga upplysningar om hvad jag uträttat på Helsingfors tea-

ter. Min hållning tycktes göra intryck på direktören. Jag fick mina tre debuter, som jag själf föreslog ... En ovanligt morsk människa, sade direktören tämligen högt till sekreteraren innan jag ännu hunnit dörren, och sekreteraren tog sig en duktig pris snus och instämde allra pligtskyldigast».

Alina skrattade rätt godt vid minnet af sitt första uppträdande i teaterkansliet, stod upp, räckte Elof handen och förklarade, att hon nu måste begifva sig till repetitionen.

»Ni går kanske samma väg?» frågade hon.

Naturligtvis gick Elof samma väg, och så gjorde de åter sällskap, denna gång midt på ljusa dagen och bland alt det myckna folk som var i rörelse. Många herrar hälsade artigt på den firade skådespelerskan och sågo något förvånade på hennes följeslagare.

På aftonen berättades på *Sällskapet*, operakällaren och operakafét, hos Rydbergs och i Groppen, att Elof Bäck vore Alina Franks älskare.

»Hur vet ni det?» tillspordes en sådan ryktessmed.

»Jo, det är säkert, för det har jag hört.»

»Jag har sett dem till sammans på gatan», försäkrade en annan.

Saken var således tillräckligt bevisad. Alina Frank hade gjort sig känd såsom otillgänglig för kärleken och såsom alt för stolt att låta sig fre-

stas af de mest lockande tillbud, men då det gälde en recensent, vore förhållandet naturligtvis helt annorlunda. Då kunde hon väl icke stå emot. Det var kanske för öfrigt hon själf som inledt den förbindelsen. Det trodde man sig ha sett på en supé hos herskapet Adamsons.

IV.

Ett nytt stycke gafs åter. Till teatern strömmade mycket folk, alla de som icke vilja försumma en första föreställning, de som verkligen älska teatern och de som älska att där visa sig för sina bekanta, de som tycka om att se på publiken, på damernas toaletter och hvad för öfrigt anses värdt att skåda, att växla nickningar och hälsningar med sina vänner, att klaga öfver den odrägliga värmen, men icke vilja utbyta denna mot den angenämaste svalka, så vida den senare måste köpas med afstående af platsen i teater-salongen och med att förlora tillfället att dagen därpå kunna säga:

»I går afton på premiären...»

Ginge de miste om det tillfället, tro de sig sätta sitt samhälleliga anseende på spel.

I biljettluckan fans blott ett par biljetter till

öfversta raden. Äfven de funno afnämare, hvilka skattade sig lyckliga att få vara med, om de också icke skulle kunna se hvad som tilldrog sig på scenen och om de skulle förgås af hetta och dålig luft. Dessa voro verkliga teater-vänner.

De manliga teaterkunder som kommo utan fruntimmerssällskap stodo flockvis i förstugan och på gångbanan utanför mönstrade damerna som hoppade ur vagnarne eller anlände vid manliga armar. Man sökte efter sköna anleten, efter intressanta kvinnofigurer under pelsverken och väderhufvorna. Vid mönstringen flögo dagens »on dits» mun från mun, glada påhitt, hemska tilldragelser, kvickheter, dumheter, plattheter och mer eller mindre romantiska röfvarehistorier.

Men främst af alt profeterade man, om det nya stycket skulle göra lycka eller icke.

»Briljant!» sade en.

»Passar inte för våra förhållanden», sade en annan.

»Blir bestämdt en kassapjes», förkunnade en tredje.

»Vete tusan hvad teaterdirektion tänker på, som tar upp sådana stycken.»

»Du känner det då?»

»Såg det i höstas på Gymnase. Där kan det gå, men inte här.»

»Hvem var *det*, du? Hon i röda kappan?»

»En utländska, känner inte närmare, men jag skall skaffa reda på't.»

»Fan så stilig... Men Alina Frank blir nog utmärkt.»

»Oförliknelig, tror jag bestämdt», sade direktör Barman, som åt en vaktmästare lemnat en storartad bukett att kastas in på scenen vid första inropningen.

»Hm, vet inte Barman af det där förhållandet med Bäck?» hviskade en af den fina förstupubliken.

»Nog vet han det. Men hvad skall han göra? Han har aldrig blifvit bortskämd, är en trogen beundrare, men ingenting mer... Jo, det kan du lita på, för det har jag från säker hand.»

»Herrarne skola få se hvad fröken Frank blir utmärkt», förklarade fabrikör Ström, hvilken också åt en vaktmästare anförtrott icke en bukett, utan två ofantliga blomkvastar att slungas in vid lämpliga tillfällen.

»I afton kommer hon att öfverträffa sig själf», sade grosshandlar Adamson, som hade i beredskap tre buketter af sällsynta blommor samt en stor lagerkrans, god affär för Faxén.

Doktor Malén, praktiserande privatkritiker, en af de outtröttligaste teaterbesökarne, skarpt hufvud, med mycken talang i kulisshistorier, log försmädligt. För honom dugde icke någon enda skådespelare vid denna scen. De voro stympare

alle samman, förklarade han, både herrar och damer, och Alina Frank utgjorde visst icke något undantag.

Elof förargade sig åt Maléns försmädliga leende, men kände sig ej mycket bättre till mods öfver grosshandlarens, fabrikörens och direktörens närgångna beundran, hvilken de ingalunda sökte dölja, om de ock stundom tycktes känna sig besvärade af Elofs närhet.

Småningom utrymdes förstugan, och salongen fylles. Ett gladt sorl hördes öfver alt. Alla pratade och skrattade på samma gång. Salongen var i god stämning. Man väntade sig en intressant afton. Orkestern hörde man naturligtvis icke på.

På nedre parkett voro de vanliga »habituéerne» på sin post. Med ryggen mot orkestern, mönstrade de den öfriga salongen. Där syntes såsom vanligt direktör Barmans höga panna bredvid den kände majorens högresta och manliga figur och den ej mindre bekante kaptenens skäggrika, sydländskt mörka anlete. Där stodo den ständigt glade, älskvärde gentlemannen-agenten, den oförbränlige vikomten i all sin tjusande prydlighet, den melankoliskt leende militärfiskalen, den dramatiskt vänlige bankkassören, den ofvan nämde ständigt påpasslige privatkritikern, ett dusin af societetens unga garde och de andra kunderne af första klassen.

Alla vände de kikaner mot öfre parkett och första raden, där man såg grosshandlar Adamson med familj, fabrikör Ström och andre store affärsmän och slöjdidkare, högre ämbetsmän, en och annan konstnär, några författare och alla författarinnor, en lysande samling af dem som aldrig försumma en första föreställning.

Om kikaner riktades så högt upp, som till andra raden, hvilket blott var undantagsvis, så vardt riktningen likväl aldrig högre. Ofvan den andra raden fans också »première-publik», men den kom icke inom parkettens och första radens synhåll.

Salongens glada stämning föreföll Elof såsom ett godt förebud. Aldrig förr hade han bekymrat sig om publikens hållning, men denna gång fäste han stor vikt därvid.

Förhänget gick upp. Alina visade sig snart.

»Ett sorl af beundran gick genom salongen», stod det i en tidning dagen därpå, och denna gamla »cliché» var den gången en bild ur verkligheten. Skådespelerskans skönhet gjorde sig mer än någonsin gällande.

»Den satans Bäck, som vunnit en sådan kvinna!» hviskades det bland »habituéerne.»

Direktör Barman hyssjade åt hviskaner.

Elof Bäck hörde dem icke och hade ej någon aning om hvad det gälde. Han satt betagen och beundrande.

Alina spelade *grande dame*, var lika utmärkt i tolkandet af den finhet i sätt och ton, hvilken kännetecknade den förnäma kvinnan, som hon visade hennes stolta sinnelag och högdragna hållning.

Det var en »grandezza» af bästa slag.

»Nog är det besynnerligt», hviskade en af Elofs grannar, »att aktriser af lägsta börd ofta lyckas bäst i riktigt förnäma roller.»

Elof visade sig otålig öfver yttrandet. Hvad bekymrade honom Alinas börd? I den förnämhet hon framstälde på scenen låg verklig natur. Så förnäm vore Alina Frank utan tvifvel i sitt innersta väsen, hon må vara kommen af aldrig så simpelt folk. Det var sig själf hon framstälde på scenen. Elof viste det.

Men denna *grande dame* var också en stor *intrigante*. Äfven däruti lyckades skådespelerskan förträffligt. Med förnämheten och det stolta sinnelaget förenade sig stor skicklighet i att smida ränker.

»Det kan ändå inte vara hennes natur», sade Elof till sig själf. Men så satt han och tänkte på den saken, under det han fortfarande såg huru både förnämheten och användandet af listiga konstgrepp lika mästerligt återgåfvos af skådespelerskan.

Hufvudsumman vardt, att Elof greps af Alinas spel så som han aldrig förr känt sig gripen.

Första akten var slutad. Handklappningar hördes från alla delar af salongen. Elof kunde, alldeles i strid med sin vana, ej motstå behovet att genast visa hvilket intryck denna akt gjort på honom, och äfven han klappade händerna, hvilket ej händt sedan han i Upsala uttryckte sin förtjusning öfver fru Elfforss spel.

Alina infann sig såsom vanligt för att mottaga salongens hyllning. Hennes småleende var därvid både stolt och smekande, ett uttryck af att hon viste sig ha förtjänt bifallet, men också ett erkännande af, att hon stode på mycket vänlig fot med åskådarne. Ju varmare hon log, dess starkare vordo handklappningarna, och när de ändtligen afstannade, hördes åter det glada sorlet i salongen, ett säkert kännetecken på att åskådarne funno sig intresserade.

Barmans bukett kom i rätt tid in på scenen, men samtidigt inslungades tre eller fyra andra, ännu större buketter. Alina smålog å nyo, men vände icke sina blickar till den plats, där Barman alltid fans, utan snarare, tyckte han, åt det håll, där Elof öfvade sig i sina händers bruk.

Då såg Barman förskräckt ut. Skulle det verkligen vara sant, hvad man pratade om Alina Frank och tidningsmurfveln? Eller skulle Adamson, Ström eller någon okänd dyrkare af konsten och skönheten ämna besegra honom på fullt allvar? Han beslöt att skicka efter nya buketter,

mycket präktigare än de andras. Kanske att han äfven kunde komma öfver en lagerkrans.

Elof skyndade ut. Han ville göra hvad han aldrig förr gjort, besöka scenen. Han kände ett oemotståndligt behof af att säga Alina, hur utmärkt hon spelat i första akten.

Han gick rakt på den lilla dörren vid ändan af korridoren. Vaktmästaren gjorde svårigheter. Ingen obehörig hade tillträde till scenen.

»Obehörig!» utbrast Elof med förvåning och förtrytelse. »En tidningsrecensent må väl inte vara obehörig», tillade han, dock mera nästan till sig själf än till vaktmästaren.

Den senare smålog, bockade sig, och det lät nästan såsom han sagt »fröken Frank», öppnade dörren och lät Elof träda in.

Det var första gången denne teaterrecensent stod på scenen, dit han förr aldrig sökt intränga, som han till och med önskat undfly, liksom han förut undvikit skådespelarnes bekantskap.

Nu befann han sig på »det heliga rum, där man troget vårdar konstens gudalåga», så att hon må lysa och värma hela samhället. Men det var icke lätt att taga sig fram på det heliga rummet. Elof kände sig alldeles förvirrad. Han satte med stor försigtighet foten på det genombrutna golvet, liksom hade han fruktat att kulissrännorna skulle vidga sig och uppsluka honom eller en fallucka plötsligt öppnas och låta honom sjunka ned

i underjorden. Han såg icke annat än stora, på ramar spända, groft och otydligt målade väfstycken, som drogos och buros fram och till baka af smutsiga arbetskarlar. Han hörde obegripliga lystringstecken och sträfva kommandorop. Öfver alt hojtande, ilande steg och klumpiga trampningar, bultningar, oro och bråk. I de mörka vråna skymtade fantastiska skuggor.

Af det glada och njutningslystna, kvicka och förledande, ofta förföriskt skildrade lifvet mellan kulisserna såg han ingenting. Här var endast strängt arbete, mycket knogande och ifrig påpasslighet. Han fick en ganska känbar påstötning därom af ett par karlar som drogo fram en dekoration, för hvilken han stod i vägen. Elof höll på att komma på hufvudet in på den öppna delen af scenen, där regissören tog emot honom med ett par ögon, som tycktes säga:

»Hvad vill den där figuren här?»

Elof kände sig besvärad och viste ej hvart han skulle vända sig... Ja så, åt det där hållet, fram i korridoren. Där vore foyern. Han kom in i ett stort väl, upplyst rum, där några herrar och damer sutto och läste tidningar. Alt var tyst.

Läsesalong?

Nej, det var »artisternas foyer», den enda foyer våra teatrar bestå sig. Konstnärerna kommo och gingo, men med försigtiga, nästan ljudlösa

steg. De talade lågmält med hvarandra, togo en tidning, slogo sig ned och fördjupade sig i tidningens innehåll. Då och då kastade de en förvånad blick på den objudna gästen. De som kände honom närmare smålogo vänligt, räckte honom handen och återtogo sin läsning.

Ändtligen kom Alina från sin klädloge. Hon gick fram till Elof och visade ingen förvåning öfver att se honom i foyern. Det såg nästan ut såsom hade hon väntat honom.

Hon tryckte hans hand, skänkte honom en vänlig blick och med det af Elof nu mera väl kända intagande småleendet sade hon.

»Ni tyckte jag var bra? ... Inte sant? Jag såg, att ni klappade händerna. Det var första gången. Tack, käre vän!»

En ny handtryckning, fortsatt småleende och vänliga blickar.

Det låg uppriktig tacksamhet i Alinas ord och det sätt hvarmed hon uttryckte den.

Elof hade aldrig förr känt sig så lycklig.

»Men nu skall ni också vara fullt uppriktig», tillade skådespelerskan, »och göra mig uppmärksam på felen. Jag hade väl sådana också ... Säg rent ut! ... *Inga fel?*»

Hon såg gladt forskande på honom.

Nej, Elof hade icke kunnat finna några fel den gången. Det försäkrade han fullt uppriktigt.

För första gången kanske tyckte Alina, att

hennes unge, uppriktige vän såg riktigt bra ut. »En vacker gosse», tänkte hon och sade det äfven sedan till en af kamraterna. »Och så intelligent!»

Nu tryckte hon åter hans hand med ovanlig värma, tog Elofs arm, gick med honom ett par slag öfver golfvet och såg honom smekande in i ögonen.

»Ge nu noga akt på mig i andra akten, där hertiginnan visar sig beherskad af ömmare känslor. Se uppmärksamt på mitt spel. Jag skall spela för *er*, bara för er. Kom igen efter aktens slut. Jag väntar er.»

Man ringde. Ännu en blick och en ny handtryckning. Elof begaf sig något hufvudyr till baka till salongen.

Alina skulle framställa den förändring, som försiggått med hertiginnan, då hon fattat verklig kärlek till den unge man, hvilken hon förut trott vara sin motståndare och mot hvilken hon då smidt sina ränker. Hon var nu öm och tilldragande, full af kärlek och sann i sin känsla, som slutligen öfvergick till häftig lidelse. Det var en intressant psykologisk karaktärsskildring af författaren, och skådespelerskans uppfattning däraf var otvifvelaktigt mycket riktig, tyckte Elof, som med spänd uppmärksamhet följde framställningen.

Han njöt af hvad han såg på scenen och likväl kände han sig icke fullt belåten med spe-

let. Det fattades något, tyckte han, ehuru han ej genast kunde göra klart för sig hvaruti det bristande egentligen låg. Det var ju för *honom* Alina spelade, hade hon själf sagt. Han tänkte sig i den unge mannens ställe i skådespelet, tju-sades af den ömma tillgifvenhet som styckets hertiginna uttryckte, men fann kanske likväl ej nog glöd i dessa känslor. Han önskade henne ännu varmare, i fall det skulle gälla honom själf. Men så arbetade han sig in i hvad som föregick på scenen och sökte öfvertyga sig, att det vore blott hans gamla yrkesmässiga benägenhet att kritisera som hindrade honom att finna framställningen fullkomlig.

Kärleken tog ut sin rätt. Kritiken drefs på flykten. Ju längre akten framskred, dess varmare och innerligare fann han framställningen vara. Och honom gälde den. Alina älskade honom! Det var på detta sätt hon öfvertygade honom därom.

Andra akten gick till ända. Bifallsstormen brusade åter genom salongen. Alina kom å nyo in för att tackas och tacka. Barmans buketter voro flere och praktfullare än alla de andras. Men Alina såg icke åt honom. Hennes blickar sökte tränga fram till Elofs plats. Han kunde omöjligt misstaga sig på den saken. Segern var således honom beskärd. Han var i mycket upprörd sinnesstämning, alt för upprörd för en recensent.

»Och det här skall vara bra, det?» hånskrattade Malén, som tycktes finna nöje i att med det skrattet vända sig särskildt till Elof.

Denne gaf honom en föga vänlig blick.

»Nej, hvad Frank för öfrigt möjligtvis kan göra», fortfor Malén, »men sannerligen hon kan visa någon verklig känsla.»

Elof svarade icke. Han tyckte sig hata den försmädliga doktorn, som aldrig ville erkänna något godt hos denna scens skådespelare. Och likväl... Skulle Malén verkligen ändå ha rätt? Han hade ju ett skarpt omdöme och förstod sig otvifvelaktigt rätt bra på scenisk konst.

Ett par andra tidningsmän infunno sig hos Elof och den kritiske doktorn. De voro betagna af Alinas utmärkta spel.

»Mästerligt!» utropade de på en gång. »Hvar får man se något dylikt?»

Malén log försmädligt öfverlägset och yttrade några skarpa kvickheter, åt hvilka de två tidningsmännen skrattade, men som de ej godkände såsom bevis. Elof satt tyst och stirrade på ridån, under det hans kamrater fortsatte tvisten med doktorn.

Så gick mellanakten, utan att Elof åter infunnit sig på scenen. Han var segerglad i öfvertygelse om att Alina verkligen älskade honom, men glädjen stördes något af att granskaren åter höll på att taga ut sin rätt och att han icke

kunde befria sig från intrycket af hvad Malén, den obehaglige begabbaren, så försmädligt yttrat.

Han var missnöjd öfver att icke ha infunnit sig på scenen såsom Alina önskat, och likväl fans hos honom äfven en svag känsla af belåtenhet öfver att ha sluppit ifrån att samtala med henne efter andra akten. Motsatta känslor stredo inom honom, men snart drogs hans uppmärksamhet åter till skådespelet.

Alinas spel var i sista akten af utmärkt verkan. Det sade Elofs granskareblick utan tvekan. Den förnäma damen ångrade sina ömma känslor, då de icke funnit gensvar hos den på hvilken hon slösat dem. Nu var hon åter den unge mannens fiende, var hård och kall och smidde å nyo ränker mot den hon nyss förut älskat, som hon kanske ännu älskade, men på hvilken hon ville hämnas sin försmådda ömhet.

Det var en ypperlig framställning. Parkett och första raden voro alldeles utom sig af förtjusning öfver konstnärinnans gripande spel. Men de öfre raderna hade tagit sin medkänsla från henne. Karaktären var dem för motbjudande. Många förväxlade skådespelerskan och den person hon framställde. Högst få bifallstecken hördes där uppe ifrån. På öfversta raden yttrades till och med högljudt missnöje.

»Det här är fiasco», sade Malén, mycket be-

låten. »Det hade jag kunnat säga förut. Frank är idel onatur.»

Elof vände honom ryggen och förenade sig med klapparne på parkett. Deras bifallstecken läto dock tunna och matta, då de ej understöddes uppifrån. Alina visade sig likväl på scenen under leende och djupa bugningar. Barmans stora lagerkrans satte kronan på parkettens hänfödda hyllning. Denna gång fann Elof lagern alldeles på sin plats.

Han skyndade ut för att träffa Alina innan hon for hem. Barman tycktes vilja förekomma honom, men uppehölls af en tvist med Malén, hvilken gjorde sig lustig öfver både blommor och lager.

Alina var mycket upprörd. Hon log ej mera. Uttrycket var mörkt. Vreden lyste ur de sköna ögonen. Bifallet hade icke varit så enhälligt, som hon visste sig förtjäna.

»Ni kom inte efter andra akten», sade hon i förebrående ton till Elof.

Denne sökte urskulda sig.

»Jag såg nog, att ni föredrog doktor Maléns sällskap. Tro aldrig på den gemena människan!»

Så talade hon åter om salongens hållning, med hvilken hon visade sig mycket missnöjd. Elof nämde tröstande något om de många buketterna och lagerkransen.

»Som kom från direktör Barman!» utropade

Alina med en föraktlig krökning på läppen. »Hvad begriper han? Han har annat än konsten i tankarne... Och handklappningarna på parkett och första raden! Dem vill ni väl också trösta mig med? De som sitta på de platserna tro sig vara de tongifvande, men jag vet, att det är de öfre radernas publik som bestämmer framgången. Det är de hårda näfvarne som ge utslaget. Vi på teatern veta hvad de duga till.»

Elof tyckte sig se en tår i Alinas öga, hvilken nog var ett uttryck af grämelse öfver att de hårda näfvarne lemnat henne i sticket. Men så försvann tåren, och det mörka uttrycket lemnade plats för en vacker solglimt.

»Hvad tyckte ni om mig i andra akten? Det måste ni säga helt uppriktigt... Nej, jag vill ingenting veta i afton. Låt mig få läsa det i tidningen i morgon.»

Rösten ljöd åter mild. En öm handtryckning, en af de berusande blickarne, och de skildes. Elof måste skynda till tidningsbyrån. Huru gärna hade han ej velat gå hem för att i lugn få reda sina känslor och intryck!

I det stora redaktionsrummet satt ett par referenter vid sitt arbete. Två andra tidningsmän gingo fram och till baka, högljudt pratande. Ännu en annan talade i telefon, ringde och bråkade. Referenterna klagade öfver att ej få vara i fred för det oupphörliga ringandet, pratet och

oron i rummet. Hufvudredaktören kom oupphörligt och störde dem med frågor. Genom den tunna väggen till ett närgränsande rum trängde korrekturläsarnes högljudda, entoniga röster. Sät-
tarpojkar kommo med förfrågningar och sprungo med manuskript ut och in.

I detta virrvarr skulle Elof skriva sin redogörelse för det nya skådespelet. Han skref och skickade rad efter rad in på sätteriet, så att manuskriptet måtte hinna sättas. Hyad han skref viste han knapt själf midt i all denna oro och under tankarne på Alinas kärlek. Med godt samvete lofordade han hennes spel i första och tredje akten, men med spelet i den andra akten var den samvetsgranne granskaren icke fullt på det klara. Han hade önskat i lugn riktigt tänka öfver den saken, men nu måste det gå raskt undan med manuskriptet — och så stod det obetingade lofordet där i prunkande uttryck öfver *hela* utförandet, ej blott i första och tredje akterna, utan äfven i den andra.

Han kunde ej vänta på hela korrekturet. Det kom in i spridda delar, slutet före början, och midten saknades ännu. Det var sent på efternatten. Korrekturläsarne fingo taga hand om Elofs uppsats. Det var deras ovillkorliga skyldighet. De voro alldeles uppgifna af trötthet. Men hvem frågar efter de lidanden som påläggas en korrekturläsare i en morgontidning?

Elof behöfde reda sina tankar, men det gick icke så lätt. Han jublade öfver vissheten att Alina älskade honom. I det afseendet trodde han sig ej göra något misstag. Men det var något annat som han ej kunde reda ut, han viste ej riktigt hvad. Skulle det vara spelet i andra akten eller det han nyss skrifvit om det spelet? . . . Ack, hvilket pedanteri, en recensents yrkesmässiga klanderlust! Han gjorde sig fri från de dumma tankarne och vaggade sinnet i glada förhoppningar, och den vaggningen söfde honom, när morgonrodnaden lyste på hans fönster.

V.

»Har du läst morgontidningarna?» frågade en af Alinas kamrater som kom på besök.

»Jag kastade en blick i dem», svarade Alina likgiltigt.

»Kära Alina, nu måste du väl vara nöjd med hvad din doktor skrifver! Aldrig förr har han stämt upp sådana lofsånger.»

»*Min* doktor! Sådant prat . . . Han är rätt snäll i dag, tyckte jag mig se som hastigast.

Han är också den samvetsgrannaste af alla recensenterna.»

»Och den älskvärdaste.»

»Hm!»

»Den som ser bäst ut.»

»Tycker du det?»

»Du sade själf i går, att han är en vacker gosse. Och så hörde jag dig försäkra, att det vore för honom du spelade andra akten.»

»Det var ett förhastande . . . bara en liten artighet . . .»

»Fy, Alina! Nu är du inte uppriktig. Du är kär i doktor Bäck.»

»Kär!» utropade Alina och for upp från kåsösen.

Hon såg riktigt förskräckt ut.

»Det var grufligt hvad du tar illa vid dig», utbrast väninnan. »Det är väl inte så farligt håller att tycka om en ung, vacker karl. Dess utom har folk redan länge pratat om er.»

Alina hade åter satt sig. Hon vände bort hufvudet och tycktes icke höra hvad väninnan sade.

»Nog har väl litet hvar vid teatern sett hur det står till», fortfor väninnan. »Att *han* är pin-kär i dig, bör du väl ha märkt för länge se'n.»

Alina fortsatte med sin tystnad och ouppmärksamhet. Hon stirrade framför sig, endast upptagen af egna tankar.

»Det är ju riktigt lyckligt att älskas af en recensent . . .»

»Inte ett ord mera!» afbröt Alina, som tycktes väckt till medvetande af det senaste yttrandet. »Det är kanske sant, att jag verkligen tycker om Elof Bäck. Nu känner jag det, men jag har själf inte förut vetat af det. Tro mig, Berta, det är rena sanningen. För öfrigt vet jag inte, om det kan kallas verklig kärlek. Någon sådan har jag aldrig känt ända hittils, fastän jag mycket önskat att erfara den åt minstone för ett ögonblick för att veta huru den bör göras på scenen . . . Men, Berta, hur kan du misstänka, att jag skulle på något sätt begagna mig af en mans kärlek för att få fördelaktiga recensioner? Det är en ovärdig misstanke och kunde tagas såsom en förolämpning.»

»Tra la la!» sjöng den glada skådespeler-skan. »Du får inte bli ond, *ma belle*. Nog vet både du och jag, att människohjärtat är en underlig komposition. Inte rå vi aktriser för, om vi blanda i hop kärlek och vackra recensioner. Därför är det väl inte sagdt, att vi skulle vara så lumpna, att vi sålde oss för en recension.»

Väninnan tog afsked. Alina gick i djupa tankar fram och till baka. Hon tyckte sig ha undergått en stor förvandling. *Vore* det kärlek hon kände? . . . Ja, Elof Bäck var en högst älskvärd man och henne ömt tillgifven. Men borde

hon öfverlemna sig åt den känsla, som nu tycktes få makt med henne? Den frågan kunde hon ej klart besvara. Hon viste egentligen icke riktigt hvad som försiggick hos henne.

Men så tog hon till baka *Dagsljuset*, i hvilken Bäck's recension var tryckt och som hon kastat afsides, då väninnan inträdde. Nu läste hon teaterartikeln för sjätte eller sjunde gången. Egentligen brydde hon sig aldrig om det som »stod i bladet». Det hade hon många gånger försäkrat och själf trott på, men nog var det i alla fall en ganska intressant läsning, detta beröm utan alla inskränkningar, denna med verklig hänförelse skrifna artikel, som så klart bevisade, att Alina Frank vore en af samtidens största skådespelerskor.

Hon njöt af hvad hon läste. Elof Bäck hade således ändtligen tvungits att fullständigt erkänna hennes konstnärskap. Hon tänkte med ömhet på honom, såg hans bild i fantasien, tyckte till och med, att han åter satt vid hennes sida, betraktande henne med kärleksbrinnande blickar. Hon fann honom nu vara en lika älskvärd person, som samvetsgrann recensent, dess utom en riktigt vacker karl. Hon erinrade sig alla de intressanta samtal hon haft med honom. Det var ett nöje att tala med honom om konst. Och det var såsom ett erkännande af hans behörighet att döma öfver scenisk konst, som Alina aftonen förut låtit

undfalla sig yttrandet, att det vore för *honom* hon spelade andra akten, *kanske* också därför att han såge mycket bra ut och onekligen vore ett värdigare föremål än den skådespelare, mot hvilken Alina spelade och som hon icke kunde tåla.

Och likväl hade Elofs erkännande icke varit henne nog. Hon måste ha hela publikens, från parkett till öfversta raden. Måne icke den utmärkta tidningsartikeln skulle hjälpa henne därtill?

Så tänkte hon åter uteslutande på Elof, artikelns författare, den käre vännen, den älskade . . . *Älskade?* Ja, Alina måste erkänna, att hon älskade honom på fullt allvar, älskade honom varmt och djupt hängifvet. Huru nytt och underbart! Många gånger hade åskådarne klappat händerna och ropat in henne, då hon på scenen utfört en älskarinneroll, men nu kände hon, att hon förut icke förstått hvad kärlek vore. Huru skulle icke den erfarenhet hon nu gjort gifva ökad kraft och sanning åt hennes spel! Hon försökte sig genast på att ännu en gång framför sin spegel spela igenom hertiginnans roll i andra akten. Hon var nöjd med sig själf och naturligtvis också med Elof.

Vid den andra föreställningen satt Elof åter på sin plats i salongen. Han hade icke varit nöjd med sin uppsats i morgonnumret, men sökte trösta sig med, att det varit den ofantliga bråd-

skan och oron på tidningsbyrån som vållat det mindre tillfredsställande i recensionen.

»Alina är alldeles förtjust i hvad doktorn skrifvit», hade en annan skådespelerska, som han mött på gatan, yttrat i förbigående, icke utan en anstrykning af gäckeri.

Den tonen bekymrade Elof föga. Han var van vid dylika gäckerier. Lika litet brydde han sig om de försmädliga ord, som Malén kastat till honom i teaterförstugan, där den kritiske doktorn stod och harmade sig öfver att parkett vore ut-såld till äfven andra föreställningen.

Att Alina vore förtjust i hvad han skrifvit, borde icke kunna trösta honom öfver hvad han själf ansåg misslyckadt, och likväl tänkte han därpå med stort välbehag. Alinas åsichter betydde för honom mer än hans egna. Hon var nu mer alt för honom. En dag sade han henne detta, och hon mottog förklaringen med otvetydigt uttryck af glädje och lycka, såg honom kärleksfullt i ögonen och lade sin hand i hans.

Dagen därefter lästes i tidningarna: »Förlofvade *Elof Bäck* och *Alina Frank*.»

Det vardt uppståndelse i hela konstnärsvärlden och för öfrigt i »hela Stockholm».

»Det var således sant, hvad man berättat om dem», sade somliga.

»Ryktet var väl bara prat», sade andra, »efter som de nu äro riktigt förlofvade.»

Elof och Alina profgingo i »torget», lyckönskades af sina bekanta och uppmärksammades af alla andra torgbesökande. Det var ett litet triumftåg i östra allén. Doktor Malén hälsade mycket artig och sade till sitt sällskap ett kvickt glåpord om de nyförlofvade.

Fru Adamson tryckte med uppriktigt deltagande de förlofvades händer, och grosshandlaren var mycket artig. Herrar Ström och Barman lyckönskade också, men fäste ingen uppmärksamhet vid fästmannen. De fortforo att visa sig som lika ifriga tillbedjare af fästmön, otvifvelaktigt glada öfver att hon vore *blott* fästmö, icke älskarinna, såsom ryktet förut förkunnat. Hon var ju skådespelerska, således en person för sig. Icke behöfver man bry sig om en sådan persons fästman eller man, då han själf icke är skådespelare. Betänkligare är, i fall fråga är om älskare.

»Där går Alina Franks fästman», hette det hvar Elof visade sig. Han hade ej mera något eget namn eller någon själfständig uppgift. Han var endast bihang till en konstnärinna, kallades med hennes namn och fick sin lilla betydelse genom hennes stora rykte.

Själf viste Elof ingenting om alt detta, och hade han vetat det, skulle det föga ha bekymrat honom. Han älskade och kände sig vara älskad af en schön och rikt utrustad kvinna, hvars konstnärliga betydelse visserligen i hög grad tilltalade

honom samt till och med gjorde honom stolt, men detta var dock af mindre vigt. Det var icke i den firade konstnärinnan han var kär, utan i den sköna och snillrika kvinnan och vid hennes sida tänkte han sig den lyckligaste framtid i ett lugnt familjelif.

Och Alina? Hon var själf fast öfvertygad, att hon riktigt varmt älskade Elof. Hon ville egna honom hela sitt lif, naturligtvis utan att inkräkta något på den del som tillhörde konsten.

»Hvad det är tråkigt», sade hon en dag till sin fästman, »att jag inte får någon ny roll.»

»Det är ju inte länge se'n du skapade hertiginnans», anmärkte Elof leende.

»Inte länge se'n! Det är ju en hel evighet. Just nu, sedan jag riktigt funnit dig, ville jag ha en ny roll. Den skulle jag instudera med dig, älskling! Ack, så härligt! Och så skulle du skrifva i tidningen om den.»

»Det skulle jag, och genom mina anmärkningar kunde man se, att vår kärlek inte rubbat mina åsigter.»

»Anmärkningar!» utropade Alina. »Skulle du nu mera kunna göra anmärkningar mot mitt spel?»

»Hvarför inte? Nu mer än förr är det min skyldighet att riktigt uppmärksamt följa utvecklingen af ditt konstnärskap.»

Alina rodnade och såg forskande på Elof. Hennes blick mulnade, men klarnade åter, när hon i hans ögon läste idel kärlek och hängifvenhet.

»Du har rätt», återtog hon med sitt älskvärdaste uttryck. »Du skall följa mina sträfvan- den med din skarpa blick, men också med din kärleksfulla välvilja. Konstgranskaren bör ju alltid bistå konstnären.»

»Båda böra hjälpas åt att göra konsten klar för allmänheten», yttrade Elof med hänförelse, men tillade i nedstämd ton:

»Olyckligtvis begriper granskaren själf kanske ej mycket af konsten.»

»Det är hvad vi vid teatern alltid säga», bekräftade Alina småleende. »Men det är nu så, att bara en person, om också aldrig så okunnig och svag i omdömet, skaffat sig tillfälle att skriva i en tidning, så lyssnar publiken till honom samt bildar sitt omdöme efter hans, och konstnären är beroende af honom.»

»Ty värr!» medgaf Elof som kände sig träffad af anmärkningen.

»Annat är det med *dina* recensioner på se- nare tider», sade Alina och tryckte Elofs hand. »De äro alldeles utmärkta. Det säga alla män- niskor, också vi vid teatern. Men det bästa du någonsin skrivit var det som stod i bladet mor- gonen efter min hertiginna.»

»Den artikeln!» utropade Elof och reste sig hastigt. »Den var jag visst inte nöjd med. Den hade tillkommit i nattlig brådska.»

»Så-å!» utbrast Alina förvånad. »Det vill säga, att du skrivit den annorlunda, om du suttit i lugn och haft mera tid på dig.»

»Ganska visst! Då hade jag aldrig berömt din andra akt. Där var ditt spel inte fullt naturligt och . . .»

»Inte det?» afbröt Alina, »och det var ändå för *dig* jag spelade den akten . . . och jag skulle inte ha varit naturlig?»

Alina vandrade i stark sinnesrörelse fram och till baka. Plötsligt stannade hon framför Elof och såg på honom med blickar, i hvilka tillgifvenhet och ömhet stredo med kränkt själfkänsla.

»Tror du, att vi varit förlofvade nu, om du inte skrivit den artikeln?»

Hon talade med låg röst, men med tonvigt på hvarje ord. Elof såg ut att vara obehagligt öfverraskad. Alina fortfor något lugnare:

»Det var den artikeln som öppnade mina ögon för att du verkligen hade mig kär, och då kände äfven jag, att jag älskade dig.»

»Men, kära min Alina, hur kan du blanda i hop kärlek och recensioner? Hur vill . . .»

»Se så», afbröt Alina honom ännu en gång. Hon betvingade sin rörelse, och lade sin arm

om hans hals. »Låt oss inte mer tala om det där! Men kom inte en gång till och förneka värdet af det bästa du skrifvit.»

Elof log, men såg tankfull ut och tycktes icke känna sig riktigt väl till mods.

Alina var åter glad och älskvärd och frågade, om han ville följa henne på teatern.

»Du spelar ju inte», invände Elof.

»Nej, men vi kunde fara till Söder och se på den där farsen. Eller ska' vi gå på nya operetten?»

»Du har ju sett båda två. Kan det roa dig att se om sådant där?»

»Inte roa pjeserna mig. Men hvad skall man ta sig till? Adamsons skulle också gå på teatern i afton, och jag är säker på att Ström och Barman äro där. Södra teatern har blifvit på modet.»

»Vill du inte hellre stanna hemma? Vi kunna ju läsa något till sammans.»

»Ack, kära du, nog vet du, att läsa inte roar mig. Jag läste alldeles för mycket i Upsala för tio år se'n.»

»Men vill du då, att vi aldrig skola läsa något till sammans, sitta i vårt lugna hem och utbyta tankar om hvad vi läsa? Kan man tänka sig något angenämare?»

»Se så, var inte pedant, käre Elof. Jag har

alldeles nog af att lära mina roller, men dem vill jag gärna läsa med dig.»

»Och recensionerna då?» sporde Elof retsamt. »Dem vill du väl läsa? Jag menar naturligtvis berömmande recensioner.»

Alina rodnade och skrattade, men inlät sig icke vidare på det ämnet, utan förklarade, att nu skulle han vara riktigt snäll och följa henne på teatern, icke till Söder eller Nya, utan till Dramatiska teatern, där man spelade det där stycket som gaf så många fulla hus för några år sedan.

»*Det* gamla stycket!» utropade Elof och såg helt förskräckt ut. »Hur många gånger har du sett det?»

»Inte vet jag», svarade Alina skrattande, »men om stycket är aldrig så gammalt, om det als inte roar mig, om det spelas illa, så är det ändå teater . . . och», tillfogade hon hastigt, »i ditt sällskap.»

Elof hade hunnit den punkt i en teateranmälares lif, då han med glädje hälsar hvarje afton, på hvilken han är fri från teatersalongen. Nu måste han likväl hvar enda kväll följa Alina till teatern, vare sig att hon spelade eller icke. Han gjorde det naturligtvis gärna, ty hvar Alina vore, där ville och måste också han vara. Han *kunde* icke vara på annat ställe. Men då och då lofvade han sig själf, att detta skulle i fram-

tiden bli annorlunda, och det lika mycket för Alinas, som för hans egen skull.

Nu nötte han bort tiden antingen i salongen för att se på skådespel som han kunde utantill eller med att stå sig trött mellan kulisserna eller gäspa öfver en tidning i foyern.

Han erfor till sin egen öfverraskning liksom början till afsmak för teatern. Men detta ville han ej riktigt erkänna för sig själf. Kärleken till Alina förbjöd honom det. Och hon kunde naturligtvis aldrig komma på den tanken, att Elof, som så högt älskade henne och som hon lika högt älskade, kunde erfara någon trötthet eller ledsnad mellan kulisserna.

»Men när vi blifvit gifta», sade Elof en afton, då både han och Alina voro fria från tjänstgöring, »kunna vi väl inte tillbringa alla våra kvällar i teatern?»

»Skynda dig, käre Elof! Vi komma för sent till första aktens början.»

Det var alt hvad Alina svarade. Och så ilade de till teatern, funno ingen plats i salongen, men inkvarterade sig mellan kulisserna, där de stannade till styckets slut, och detta förnyades alla aftnar, då Alina icke spelade eller Elof skulle från sin recensentplats i salongen se ett nytt stycke.

I oktober skulle de ha bröllop. Alina trodde sig kunna till bröllopsgåfva räkna på en extra

recett i september. Man var nu i början af juni, vid det gamla spelårets slut. Elof ville på läkares råd att Alina skulle hvila sig och hemta krafter till det nya spelåret. Hon skulle ackordera in sig i en vacker trakt i Stockholms skärgård. Där skulle han hälsa på henne minst en gång i veckan, men för öfrigt bo i staden och arbeta på ett skådespel, till hvilket han gjort upp planen.

Han hade så länge sett andras dramatiska arbeten och granskat dem, att han nu ville själf skrifva för teatern. Det roade honom att gå och tänka på detta företag, under det han kände sig lycklig öfver Alinas kärlek. Så snart han kommit i lugn, skulle han odeladt egna sig åt arbetet, men i hvarje vecka skulle han läsa upp en akt för Alina, då han besökte henne i den stilla fristaden ute i skärgården. Det skulle räcka i fem veckor. Hvilken härlig tid! Elof hade aldrig sett lifvet i svart, men att det kunde vara så ljusst, som han nu fann det, hade han ej vågat tro.

»Du har väl tänkt på mig till den förnämsta fruntimmersrollen? Det faller för öfrigt af sig själf», sade Alina, då Elof talade om sina författareplaner.

»Det har jag verkligen inte», svarade han, »ty jag anser, att man inte bör skrifva en roll för en viss person.»

»Men, käre Elof, du kan väl aldrig vilja att

någon annan skulle tolka dina tankar? Tror du, att någon skulle göra det så klart som jag? Är det någon som känner dig så väl? Är jag inte en del af dig själf, älskade Elof?»

Det kunde Alina ha rätt uti. Hvem kunde vara närmare än hon? Hon skulle otvifvelaktigt göra något alldeles utmärkt af rollen, som han ännu icke riktigt uttänkt och på hvilken han ej skrivit en enda rad. Det vore en afundsvärd lycka att få en så utmärkt konstnärinna att tolka författarens idéer.

Nu öfverlade Elof och Alina hvarje dag om skådespelet och om hjältinnan, hvilken borde utrustas med alla förträffliga egenskaper, just sådana som författaren funnit hos Alina Frank.

Skådespelerskan var älskvärdare än någonsin. Kärleken hade utvecklat hennes egenskaper på ett sätt som ytterligare fånglade Elof. Han kunde omöjligt finna en annan så utmärkt förebild till den kvinliga hufvudpersonen i skådespelet.

Elofs lycka var i ständigt stigande. Han var älskad af den skönaste, snillrikaste, ädlaste och mest hjärtegodas kvinna som hans fantasi någonsin kunnat dikta, men som gick lifs levande vid hans sida, stödde sig förtroendefullt på hans arm, hviskade ljufva ord i hans öra och berusade honom med sina blickars glöd. Hvilken härlig framtid de gingo till mötes! Hon skulle egna sig helt och hållet åt honom, liksom

han redan nu skänkte henne hela sitt lif. Han skulle på scenen ställa henne i konstens förklarande ljus; hon skulle göra hans tankar lefvande och därmed öka hans lycka.

Med denna glada föreställning skyndade Elof en vacker försommardag till Alina för att med henne samråda om utflyttningen till skärgården. I trappan mötte han fru Adamson, som meddelade, att hon och hennes man skulle tillbringa sommaren vid en badort på västkusten.

»Jag har lyckats öfvertala Alina att också komma dit», tillade frun, önskade doktorn mycket angenäm sommar och rullade sakta utför trapporna.

»Toka!» mumlade Elof och trädde med segerglad visshet in till Alina.

Hon kom emot honom, slog sina armar om hans hals och såg honom riktigt bevekande in i ögonen.

»Vet du hvad, min Elof; vi få ge återbud till Hasselö. Jag far till västkusten.»

Elof stod häpen och stirrade på sin fästmö. Det vore således sant hvad den tokan yttrade i trappan!

»Västkusten! . . . Och skådespelet?»

»Det skrifver du naturligtvis färdigt och kommer till mig med så fort du kan.»

»Alina, jag begriper inte . . .»

»Kära du, det är väl inte så obegripligt

Fru Adamson har fått mitt löfte. Jag skall hvila, sköta mig, segla, göra nya bekantskaper och slippa se ens skymten af en roll . . . Åh, det blir gudomligt!»

Alina var uppsluppet glad. Hon ville valsa med Elof, skrattade åt hans öfverraskning och gjorde narr af hans dystra uppsyn. Han erinrade henne om nödvändigheten af att njuta sommaren i fullständigt lugn. Hon hade öfveransträngt sig, i synnerhet mot slutet af spelåret, och vore af läkaren anbefald oafbruten hvila i minst två månader.

Alina fortfor att visa sitt goda lynne och förklarade, att ingenting kunde vara hälsosammare än luft och bad vid västkusten. Hon *skulle* ju hvila sig. Sällskapsspektaklerna, om det blefve några, kunde väl inte skada hennes hälsa, blott lekverk, ett angenämt afbrott i det ansträngande arbetet att bada, segla och slå dank. För öfrigt skulle hon bara dansa och roa sig och rakt icke tänka. Det skulle fullständigt friska upp henne.

I Stockholms skärgård kunde hon icke hvila sig hälften så bra. Hon skulle grubbla sig förderfvad öfver Elofs pjes, det kände hon. De skulle komma att arbeta båda två för mycket, därom vore hon öfvertygad.

»Se så, inga sura miner, käraste Elof», tillade hon. »Du kunde gärna följa med.»

Elof var långt ifrån så lycklig som nyss förut. Hans utseende vittnade därom.

»Du reser med?» fortfor Alina, ömt öfvertalande.

»Jag kan inte!» förklarade Elof kort.

Han kunde verkligen icke af brist på tid, ett mycket prosaiskt hinder, som aldrig borde förekomma i kärlekshistorier, men som ej lät fantisera bort sig. Alina tycktes dock icke inse hindrets vigt. Hon beklagade, att Elof toge saken så allvarsamt, men detta kunde ej hålla henne kvar. Då hon vardt ensam, tänkte hon mycket öfver förhållandet mellan sig och Elof och var ej riktigt nöjd med hans missbelåtenhet samt hans vägran att följa henne till västkusten. Och likväl kunde hon icke tvifla på hans kärlek, lika litet som på sin egen.

Hvarför skulle han envisas att stanna i Stockholm? Stackars Elof! Det gjorde henne ondt om honom. Men nog var det i alla fall bättre, att han stannade och arbetade på hennes roll. Det skulle hon alltid hålla honom räkning för. Huru skön skulle icke hösten bli, med den nya rollen, i hvilken hon för Elofs skull ville vinna en lysande triumf, och så deras bröllop och bosättning och lifvet med honom, som vore henne så outsägligt kär. Först skulle hon dock på badorten visa sin förmåga såsom ledarinna af en

teater, ty att där skulle bli sällskapsspektakel, det hade hon redan beslutat.

Ett par dagar därefter ledsagade Elof sin fästmö till centralstationen. Där var mycket folk. Alla skulle ut och lufta på sig, några till främmande land, andra till brunnar och bad i Sverige. Många hälsade på Alina och gjorde sig underrättade om målet för hennes resa. Man trängdes omkring konstnärinnan, allmänhetens gunstling, öfverhopade henne med artigheter, smicker och allt slags tokprat. Och ju närmare man kom afgangstiden, dess mera folk infann det sig, dess starkare vardt trängseln, dess angelägnare var hvar och en att få åt minstone se en skymt af den firade skådespelerskan.

Elof fick ej tillfälle att säga ett enda förtroligt ord till sin fästmö, från hvilken han nu skulle vara skild under större delen af sommaren. Främmande människor trängde sig mellan dem i afskedets stund. Hon hindrades från att skänka honom ens så mycket som ett ömt ögonkast. Han kände sig illa till mods.

Det vardt oro i trängseln. En stor blombukett syntes sväfva öfver mängdens hufvuden. Den skulle naturligtvis fram till fröken Frank, men det var icke lätt att komma dit. Först såg man endast buketten, som sväfvade ut från väntsalen och småningom nalkades, och därpå syntes en arm som höll buketten högt öfver folket. Till

sist såg man också armens egare, hvilken andfådd och drypande af svett bjöd denna blomstrande hyllning åt den sköna konstnärinnan.

Mannen med buketten var hr Adamson.

»Nej, se där kommer en ännu värre!» ropades i folkmassan, och på samma sätt nalkades en mycket större och rikare blomsterkvast.

Öfverlemnaren var hr Barman, ännu mera andfådd och svettig, men också lyckligare öfver sin buket.

Alina var rörd af så mycken uppmärksamhet. Hon tackade på det hjärtligaste, tryckte Adamsons och Barmans händer och utbytte vänliga afskedsord med alla de uppvaktande tillbedjarne. Så susade tåget bort. Alina nickade genom vagnsfönstret och viftade med bägge buketterna. Ett sorl af beundran hördes från den tätt packade skaran på perrongen.

Åt hvem nickade hon? Hvem gälde blomsterviftningen?

Det vågade Elof icke afgöra. Alt hade ju gått så hastigt. Nu stod han ensam på perrongen. Folkmassan hade redan strömmat bort. En och annan hade likgiltigt sagt:

»Där står Alina Franks fästman.»

Att han stod där, fann man helt naturligt, lika naturligt som att Alina skyndade bort för att roa sig under mellanterminen.

För att icke vara alt för olycklig i sin en-

samhet, skulle Elof redan den aftonen börja skriva på skådespelet, men han kunde icke samla tankarne. Icke ett enda ord kom på papperet. Han gick till »Lagerlunden», träffade gamla bekanta, som togo vänligt emot honom, nödgade honom att stanna i ett gladt lag och släpte honom först långt in på natten. Många gånger under aftonen dracks Alina Franks och Elof Bäckes välgångsskål.

Aftonen var ganska glad, tyckte den öfvergifne fästmannen, hvilken icke på länge deltagit i ett så muntert lag. Men då han gick ensam hem, tänkte han med alt större bitterhet på det knapphändiga afskedet från Alina och sedan såg han i drömmen ett järnvägståg, många tåg till och med som foro i vild ringdans omkring honom, och i hvar enda vagn såg han Alinas alla tillbedjare midt ibland ofantligt stora och många rosenbuketter, och i hvar bukett satt Alina och smålog, men om det vore åt honom eller åt reskamraterna hon log, kunde han omöjligt afgöra.

Efter några få timmars orolig hvila satt Elof på morgonen vid sitt skrifbord och började arbeta på skådespelets första scen.

VI.

Det var en vacker och varm julidag. Badgästerna voro samlade på ångbåtsbryggan för att se hvilka nya gäster skulle komma med göteborgsbåten. Ljusa sommartyg i olika färger, rosenröda, purpurröda och skarlakansröda parasoll, solbrända ansigten med sorglösa uttryck, skratt och prat, svag bris från hafvet, allmänt välbefinnande.

Elof stod i fören på ångfartyget för att redan på afstånd få sigte på Alina. Hon hade skrivit till honom och med hänförelse skildrat lifvet vid badorten, huru hon hvilade sig genom nöjen af många slag, dans hvar afton i societets-huset, nattliga utfärder som badintendenten aldrig fick veta af, sällskapsspektakler, karnevalsuptåg, välgörenhetsbazarer och mycket annat riktigt roligt och vederkvickande. Man uppmärksammade henne mer än någonsin, och ehuru hon naturligtvis icke brydde sig det ringaste därom, vore det dock ett ytterligare bevis på hvad hon gälde som konstnärinna, och det kunde ej annat än glädja henne, liksom det nog också skulle glädja hennes tillkommande man.

Han måste därför skynda sig till västkusten och få sin andel af hennes triumfer. Vore skåde-

spelet icke färdigt, kunde han ju vid badorten arbeta på afslutningen. Albin Berg vore också där och hade just nu fullbordat ett mycket intressant stycke, enligt hvad han själf omtalat.

»Kom!»

Det var slutordet i Alinas bref, liksom för öfrigt hvad som genomgick hela innehållet, och det var afgörande för Elof. Skådespelet vore visserligen icke färdigt, knapt ett par akter — arbetet hade gått trögt under de heta sommar-dagarne i staden — men det skulle han nog taga igen i västkustens friska luft, i synnerhet då han finge vara i Alinas närhet. Dess utom måste Elof, tyckte han, fara till västkusten för att befria Alina från alt det påhäng som där hindrade henne att i fred och ro njuta af ledigheten.

Alt hvad Alina skref om de många nöjena oroade Elof både för Alinas hälsa och egen säkerhet såsom tillkommande man, icke såsom skulle han på något sätt misstro sin fästmö eller känna sig svartsjuk på alla de unge och gamle herrarne som fladdrade kring henne — långt därifrån, de voro alt för löjliga — men nog vore det väl riktigast, att han stode vid hennes sida.

I dessa tankar nalkades han badorten.

Från fartygets stäf lät han sina blickar fara späjande öfver ångbåtsbryggan och slutligen fick han sigte på Alina som var tätt omgifven af en skara krusande och sladdrande herrar. Hon tycktes

så upptagen af deras artigheter, att hon ej märkte det ångbåten redan lagt till och att Elof hoppat i land. Men så fick hon plötsligt se honom, skyndade ifrigt mot honom och omfamnade honom inför allas ögon.

»Fästmannen!» hette det i hopen, och vissheten därom tycktes lugna dem som känt sig upprörda öfver dessa offentligt gifna ömhetsbevis åt en ung vacker karl. Fästmannen var dem fullkomligt likgiltig. För honom behöfde de ej pålägga sig något tvång. Han räknades icke.

Herrarne svärmade åter kring Alina som pratade och skrattade med dem, men lutade sig trygt mot Elofs arm och skänkte honom sina ljufvaste blickar, under det hon i förbigående förestälde honom för åtskilliga af badsällskapet. Några af dem voro stockholmare och väl bekanta för Elof.

»Se där ha vi den lycklige!» utropade Albin Berg, som kom emot sällskapet på vägen till societetshuset. »Hjärtligt välkommen!»

Och så följde lyckönskningar från den gamle kamraten, hvilken nyligen återvändt från några månaders vistelse i utlandet, hvarunder han, enligt hvad han genast omtalade för Elof och som badsällskapet redan hört honom berätta flere gånger, umgåtts endast med teaterdirektörer och regissörer. Författare hade icke något anseende

i utlandet, försäkrade dramaturgen, hvarför han själf vändt sig alt mera till »regien». Han hade naturligtvis också gjort en mängd intressanta bekantskaper med sceniska konstnärer af bägge könen och hade för öfrigt hela det teatraliska Europa på sina fem fingrar.

»Men kafferepet, Alina?» utbrast Albin helt plötsligt och såg orolig ut.

»Kafferepet skall nog gå bra», försäkrade Alina, lemnade Elofs arm, nickade åt honom och skyndade bort med alla herrarne, utom Albin och fästmannen. Damerna hade redan förut försvunnit, sedan de tillfredsstält sin nyfikenhet i afseende på fästmannens utseende.

Albin skulle taga hand om Elof och följa honom till hans bostad. Då de två funno sig allena, började de naturligtvis samtala helt förtroligt. Albin anförtrodde sin vän alla de framgångar han haft i Paris, Wien och Berlin. Elof talade blott om sin kärlek och slutligen måste Albin höra på honom, nickade och smålog samt förklarade, att det varit en tid, då också *han* känt den mest himmelska hänryckning öfver att älska Alina Frank.

Elof kände sig obehagligt öfverraskad. Hade Albin och hon stått i kärleksförhållande till hvarandra? Under sin första bekantskap med Alina hade Elof haft sådana misstankar, men hennes kamrater hade ju flere gånger förklarat,

att hon ganska visst aldrig skänkt sin kärlek åt någon.

»Hvem kunde», fortfor Albin, »stå emot hennes skönhet och behag, då hon var yngre.»

»Yngre?» upprepade Elof och kände sin vänskap för Albin betydligt minskad.

»Ja, för fem eller sex år se'n var hon ju yngre, om också inte egentligen ung. Jag drog mig till baka, ty det var alt för stor skilnad i ålder.»

»Du är ju ett par år äldre än jag?»

»Det är jag . . . men, käre Elof, hvarför skola vi prata om det här? Nu är du förlofvad med Alina, och min vänskap för er båda är så uppriktig, att jag önskar er all möjlig lycka.»

»Hör du, Albin», stammade Elof, »säg mig . . . säg helt uppriktigt, utan omsvep, om Alina verkligen har . . . älskat dig.»

»Hm . . . uppriktigt sagdt, vet jag inte hvarför hon ej skulle ha gjort det, men . . . ja, det är sannerligen inte så lätt att afgöra den saken. Så mycket tror jag mig kunna säga, att hon aldrig älskat någon annan af sina många tillbedjare.»

»Många! Anser du henne vara behagsjuk?»

»Inte mer än fruntimmer i allmänhet, mycket mindre kanske. Hon har en stor fördel framför många andra skådespelerskor, att hon verkligen

älskar sin konst. Jag tror, att den kärleken uteslänger all annan.»

»Nej, min käre Albin, *du* känner inte Alina», försäkrade Elof och smålog åter lugnad.

»Hm, ja så!»

Albin smålog också, men mycket mera öfverlägset och förde Elof till det väntade kafferepet, som vann allas bifall och förskaffade Alina de mest smickrande loford af herrar och damer, i synnerhet af herrarne. Man roade sig i det gröna, det vill säga bland de få buskarne i planteringen, som kallas parken, och på de kala klipporna samt tänkte ej på att sluta förr än badintendenten kom och påminde, att det vore tid att söka hvilan, då hela sällskapet rusade upp i societetssalen och började en vals i vild fart, hvilken tycktes aldrig sluta, men dock efterföljdes af många andra danser.

Albin dansade med Alina både länge och väl, utmärkt väl till och med, ty han var en förträfflig valsör, lifligt väntad af alla danslystna damer. Men den förträffligheten tyckte Elof icke om. Han ville själf dansa med Alina, men hon var naturligtvis uppjuden till alla danserna. Då hon såg hans missnöje däröfver, sköt hon visserligen med ett förbindligt leende, men dock bestämdt afvisande, undan den hand som en af herrarne räckte henne för att föra henne till den lancier, som då spelades upp, ryckte till sig sin

schal, fattade Elofs arm och gick med honom ned till hafsstranden.

Hon ville vara ensam med honom, förklarade hon kärleksfullt och slöt sig intill honom. Elof var åter nöjd och kände sig öfver måttan lycklig i den friska nattluften, vid den tysta stranden, där blott vågorna läto höra sitt sakta svall och dit endast en och annan svag ton af dansmusik trängde fram. Man var redan i senare delen af juli, och mörkret började taga ut sin rätt. En och annan stjärna tindrade öfver dem. Långt bort syntes ljuset från en fyr blänka upp och åter försvinna.

Det var en härlig stund. Alina och Elof gingo länge tysta, ömt tryckta till hvarandras sida. De tycktes båda vara alt för intagna af sällheten att åter finna sig i hvarandras närhet för att kunna kläda den sällheten i ord.

»Aldrig har hon älskat någon annan än mig», tänkte Elof, hvilken i sina tankar ömkade sig öfver Albins inbilskhet.

»Nå, du frågar inte, huru jag lyckats i våra sällskapsspektakler här», utbrast Alina slutligen.

»Åh, du har naturligtvis haft stormande framgång», svarade Elof skämtande, men icke riktigt belåten med att tala om sådant, då hans hjärta öfversvallade af ömma känslor.

»Nu skola vi ha ännu ett spektakel», tillade

Alina, som tycktes vara mycket nöjd med uttrycket »stormande framgång».

»Ännu ett!» suckade Elof.

»Vi börja repetera i morgon. Ännu fattas besättandet af en roll, själfve älskarens. Alla ungherrar här ha bönfallit mig att få den, ty det är *jag*, ser du, som bestämmer det hela. Men jag har inte lyssnat till deras böner. Vet du hvarför? . . . Jo, jag har gömt rollen åt dig.»

»Åt mig!» utropade Elof både glad och förskräckt.

»Just åt min egen Elof», ljöd Alinas varmt smekande röst. »Du skall spela mot mig, och det skall roa mig ofantligt . . . Tänk, om du vore skådespelare!»

»Men tror du, att det skall lyckas för mig?» invände Elof.

»Lyckas! Hvarför inte? Du har ju sjelf gifvit skådespelarne så många goda råd och anvisningar, anfört huru den och den rollen måste uppfattas och hvilka uttrycksmedel äro de bästa för en god scenisk verkan. Nu får du själf tillfälle att sätta dina teorier i praktik. Dess utom skall *jag* öfva in rollen med dig. Du vet att jag är också instruktis . . . Åh, det skall gå utmärkt.»

Därom var Elof just icke öfvertygad, men han kunde icke stå emot Alinas enträgna uppmaningar, och dagen därpå läste han rollen in-

nantill vid första repetitionen. Alina gjorde några anmärkningar, och Albin, styckets författare, höll ett längre föredrag om rollens rätta uppfattande samt huru nödvändigt det vore att grundligt sätta sig in i karaktären, hvilket dock ingen kunde riktigt göra som ej på en gång vore författare och regissör.

»Ursäkta mig, Albin», anmärkte Alina, »här är ni bara författare och inte regissör.»

»Det är just det som grämer mig», förklarade Albin. »Jag är författare, men skulle hellre vilja vara regissör, ty det är ändå *han* som afgör ett styckes framgång. Jag tror, att jag för framtiden afstår från författarskapet, hvilket ingenting är i och för sig, endast i förening med scen-sättningen och den dekorativa utstyrelsen, och egnar mig uteslutande åt den högre uppgift som ligger i *regien*.»

Alina och Elof skrattade åt honom, men Albin tog saken på fullt allvar och sökte vinna skådespelerskan för sin åsigt. Alina menade dock, att om någon skulle ega företrädet, vore det väl hvarken författaren eller regissören, utan skådespelaren. Det vardt ett ganska lifligt meningsutbyte, som rätt mycket intresserade Elof, hvilken bad Alina och Albin icke glömma, att kritiken också hade sin betydelse; men han måste, så mycket det än kostade på honom, gå till sin bostad för att »plugga» med sin roll och låta

skådespelerskan och författaren dryfta saken på tu man hand.

Det var ett icke ringa besvär att få i sig utanläxan, och Elof beundrade ytterligare Alina, hvilken aldrig tycktes läsa på sin roll, utan ständigt var sysselsatt med att inöfva de andra som skulle uppträda och ej häller sade nej till någon bjudning eller till att deltaga i någon utflygt, men likväl på otroligt kort tid lärde sig den ganska långa och mycket fordrande rollen.

Slutligen kunde äfven Elof sin roll och hade, såsom Albin förmodade, lagt på hjärtat alla dennes råd och anvisningar i »konstens intresse». Alina var visst icke riktigt nöjd med Elofs spel, men hennes fästman visade dock så god vilja och fogade sig så lydigt efter hennes uppmaningar, att hon trodde, det föreställningen kunde försiggå på den därtill bestämde dagen.

Så skedde ock. Societetssalen med tillgränsande rum var anordnad till teater. De fleste af badsällskapet hade på något sätt bidragit till utrustningen och likväl betalade de sina biljetter ganska rundligt, ty inkomsten skulle tillfalla ortens fattiga. Alla voro således intresserade för företaget och önskade det all möjlig framgång. Grefvinnan Blankenhjelm, tillställningens höga beskyddarinna och hederspresidentska, samt alla öfriga medlemmar af direktionen för nytta och

nöje talade därom, såsom hade *de* skrivit stycket, inöfvat det och skulle nu också spela det.

»Det var för innerligt snält af doktorn att åtaga sig den där rollen, hvilken egentligen inte är så rolig», sade grefvinnan till Elof, som ännu i sista stund före spektaklet gick och läste sin läxa. »Huru skulle det annars ha gått med vår tillställning, som vi haft så mycket besvär med!»

»Tror kunglig sektern», tillspordes Albin af samma fruntimmer, »att den där doktorn, han fästmannen, vet jag, verkligen kan spela i kunglig sekterns charmanta pjäs? Betänk, att det är själfva älskarerollen!»

»Vi vilja hoppas det bästa», svarade Albin, ryckte på skuldrorna och bugade sig artigt.

Förhänget drogs till sidan. Förste älskaren visade sig snart. Han hade en ganska makt-påliggande andel i styckets »exposé». Elof darade på rösten och skalf i hela kroppen. Det var ohyggligt att se hela denna människohop framför sig och veta, att de alla hade sin uppmärksamhet på honom.

Att det skulle kännas så svårt att uppträda på teatern! Han kom i håg alla debutanter som han behandlat så strängt, om också rättvist, i sina recensioner, men ju mera han kom i håg dem, dess mindre kom han i håg rollen. Det svartnade för ögonen på honom.

»Recensenten är inte hemma på tiljorna. Han kommer af sig», hviskades i salongen. »Man skall få se, att alt sammans går sönder.»

Men då inträdde Alina och räddade akten. Hon hälsades äfven på denna scen med starka handklappningar samt utförde rollen till hela salongens förtjusning. Elof var redan glömd. Man tänkte blott på Alina.

Första akten slöts under allmänt jubel. Alinas ifrigaste beundrare skyndade in på scenen, där de icke rymdes, utan måste stå i packad skock mellan kulisserna för att uttrycka sin häjdlösa hänryckning. Det var endast med stor möda man kunde få scenen fri till nästa akts början.

»Du måste vara lugnare och säkrare på rollen, käre Elof», hviskade hon, »och röra dig ledigare. Hur många gånger har du inte i dina recensioner predikat om hållning och lämpliga åtbörder! Glöm inte, att det är mot *mig* du spelar. Tänk på, att de känslor jag visar mot älskaren på scenen äro just de som jag i verkligheten hyser för dig.»

Hon nickade och var redan inne på teatern. Han måste följa henne. Den stora kärleksscenen, styckets allra viktigaste scen, skulle nu utföras mellan Alina och Elof. Hon log mot honom. Men det var ju ett teaterleende, beräknadt för åskådarne, ej för honom. Hela denna kärlek vore ju blott ett spel! Det vore något som för-

fattaren diktat i hop, icke något som Alina verkligen kände. Det vore bara förställning alt sammans. Hvarför hade hon sagt, att känslorna på scenen voro de samma som hon hyste för honom i verkligheten? Då vore de också endast teaterkänslor, idel bländverk.

Dessa tankar flögo genom Elofs hufvud och förjagade tanken på rollen. Han frågade sig själf, hvar skådespelerskan upphörde och kvinnan toge vid; men det var en fråga som alldeles icke hörde till pjesen.

De kärleksfulla blickar Alina kastade på honom skulle hon naturligtvis göra lika kärleksfulla för hvilken som helst som spelade mot henne, äfven om han vore henne alldeles likgiltig i verkligheten. Detta förfärade honom, ty hvem svarade honom för, att det ej vore så äfven i det verkliga lifvet. Huru kunde man veta, om en skådespelerska *någonsin* vore annat än skådespelerska?

Den misstanken var förolämpande för Alina. Lyckligtvis viste hon ingenting därom, och den kunde således ej inverka på hennes spel, men den verkade så mycket farligare på Elofs. Han var alldeles förvirrad. Alina började se orolig ut, och i salongen skrattade man.

Elof vågade icke mera se på Alina. Han kastade en blick åt salongen, men där såg han endast likgiltiga ansigten som försmädligt drogo

på munnen. Några åskådare ryckte på skuldrorna, hviskade till sina grannar och tycktes ha mycket roligt åt Elofs förvirring. Hvad de sågo grymma ut, dessa åskådare!

Så fick Elof olyckligtvis sigte på ett ansigte som förvred sig under det ohyggligaste hånleende. Han kände genast igen det, ehuru han icke förr sett det vid badorten. Det tillhörde en skådespelare vid kunglige teatern, hvars, såsom recensenten tyckte, tillgjorda spel ofta varit föremål för skarpa anmärkningar i Elofs recensioner.

Detta hånleende fullbordade Elofs förvirring. Han kände huru skådespelarens hämd träffade honom, och slutligen viste han icke det ringaste hvad han sade eller företog sig på scenen. Föreställningen led däraf på alla händer. Själva Alina kom af sig, och det var omöjligt att fortsätta i en sådan villervalla. Alla de spelande flydde hals öfver hufvud.

»Fullständig fiasco!» sade den kunglige skådespelaren, och hans hånleende var riktigt otäckt.

»Hvilken skandal!» utropade Alina alldeles utom sig af blygsel. Hon flydde till hafsstranden för att få vara i fred med sin skam.

»Hvilken ohygglig skandal!» skrek författaren i vildt raseri. Han var ursinnig öfver att stycket, ett *sådant* stycke, hade förderfvats genom

ett så oförlåtligt slarf och han hatade sin gamle vän Elof. Lyckligtvis var stycket redan antaget till spelning på kunglige teatern. Det var genom särskildt tillstånd som det fått uppföras på badorten. Men nu skulle ryktet sprida sig, att stycket gjort fiasco, och man skulle tro, att författaren skrivit något underhaltigt. Albin Berg, något underhaltigt! Åh, det vore upprörande. Han flydde också till hafsstranden där julimånen kastade ett matt sken på vågorna, ett lämpligt sceneri, tyckte Albin.

Elof var kanske mest förtviflad af alla, men hans förtviflan gälde icke så mycket det misslyckade spelet, så förargligt detta än vore för en recensent, som ej mera den misstanke som fallit på honom under föreställningen, att Alina icke hade några andra känslor än teaterkänslor. Han sökte med riktigt förtviflad ihärdighet efter stöd för den misstanken. Visshet måste han ha. Han ville noga tänka efter allt som tilldragit sig sedan hans bekantskap med Alina började; men som den sysselsättningen fordrade ensamhet och han dess utom icke ville ha någon gemenskap med badgästerna, så flydde äfven han till hafsstranden.

Åskådarne togo saken från den lustiga sidan. Det hade ju varit bara ett sällskapsspektakel. Om ett och annat då ginge på tok, bidroge detta till och med till nöjet. Det här spektaklet

hade varit riktigt utmärkt roligt genom doktor Bäck's misslyckade spel.

»Åh, han var oskattbar i sista akten!»

»Spela kan han inte, men recensera kan han.»

»Han lär nog inte förstå sig på någotdera», anmärkte kunglige premieraktören, som kommit till badorten först samma dag och genast skaffat sig tillträde till teatersalongen, där han haft en riktigt glad stund, då han såg den tokiga framställningen af styckets älskare.

»Så går det», tillade han, »när en oduglig recensent är nog fräck att försöka på scenen praktisera sina fåniga teorier.»

Och så skrattade man länge och grundligt.

»Men hvar är doktorn? Om vi skulle bjuda honom på en liten bål?» föreslog en människovän.

»Det ska' vi göra», instämde en annan människovän.

Den store konstnären stod och hånskrattade och tog förslaget för ett skämt, men alla de andra voro idel människovänner, som gärna ville trösta doktor Bäck och försäkra honom, att han gjort dem ett stort nöje.

»En bål!» hette det. »Inte kan intendenten ha något mot det för en enda gång. Och så be vi Albin Berg, författaren, vara med. Tro ni inte, att vår charmanta konstnärinna ville

åtaga sig att presidera vid festen? Det är ju bara en liten oskyldig tillställning. Grefvinnan får säga hvad hon vill, och friherrinnan också. Alina Frank vet nog hvad hon gör, och den här gången är ju fästman med. En fästman kan verkligen vara till nytta någon gång . . . Låt oss få en treflig bål.»

Man gaf sig ut på upptäcktsresor i mån-skenet efter skådespelerskan, teaterförfattaren och den olycklige teaterälskaren som skaffat sällskapet så stort nöje.

Alina gick ensam på stranden i djup grä-melse öfver den misslyckade teaterföreställningen. Det var henne omöjligt att tänka på Elof med samma ömhet som förut. Att hon verkligen älskat honom, var hennes fasta öfvertygelse, och hon älskade nog honom ännu, men han hade grymt lönat henne. Att så blottställa henne, vore nästan oförlåtligt. Då det gälde hennes konst, finge alt annat vika.

Hon varseblef en annan vandrare på stranden, men undvek honom. Det var Albin Berg, som med långa steg klef omkring bland den uppkastade tången och kände sig benägen att klaga sin nöd för vågorna som kommo långsamt rullande mot land.

Albins författarefåfånga var djupt sårad. Det var ej blott i första ögonblicket efter det ridån fallit som han kände hätskhet mot Elof.

Äfven nu var hans sinne fylldt af bitterhet mot ungdomsvännen.

Han trodde sig i det svaga månljuset igenkänna Alina och ville närma sig henne, men hon flydde undan för att få vara ensam med sina bekymmer.

Alina kunde ej längre dölja för sig, att Elof icke förstod sig det ringaste på skådespelarkonst. Öfver den vissheten erfor hon mycken ledsnad, kanske ej håller så liten förtrytelse. Och en sådan person skulle vara konstgranskare och skulle gå vid *hennes* sida genom lifvet!

Ej håller Albin tviflade på Elofs oförmåga att begripa dramatisk konst. Han önskade ej längre vara ensam, utan ville åter träffa någon, för hvilken han kunde beklaga sig, och som han icke hade lust att förtro sig åt det sladdrande badsällskapet, sökte han få tag i den skepnad som jämte honom irrade på stranden och hvilken ej kunde vara någon annan än Alina, hvarför han skyndade på sina steg och var nära att hinna upp henne.

Men hon var då ej ensam längre. Bredvid henne varnade Albin en manlig figur, och de tycktes vara i lifligt samtal. Att det icke vore Elof, trodde Albin sig se. Hvem kunde det vara, med hvilken Alina gick så förtroligt samtalande på denna sena timme och i denna af lägsna trakt?

Från annat håll hördes glada röster. Det var badsällskapets manlige medlemmar, som redan fångat den olycklige Elof. Nu tvangs äfven Albin att följa med. Bålen väntade.

Det var med tunga steg Elof stälde kosan till värdshusets veranda, där pokulerandet snart tog sin början. Att man roade sig på hans bekostnad, bekymrade honom ej. Hans tankar voro på annat håll. Lika litet intryck gjorde det på honom, att hans gamle vän Albin aldrig klingade med honom eller ens såg åt honom. Han önskade blott få aflägsna sig och var just färdig att smyga sig undan, då den förhatlige skådespelaren plötsligt infann sig med underrättelsen, att fröken Frank ämnade resa morgonen därpå.

Stor uppståndelse. Skulle fröken Frank lemna badorten redan nu? Det hade man icke anat. Ingen hade hört något därom, men alla kände sig obehagligt berörda af underrättelsen. Många sneglade på Elof för att se hvilken min han skulle göra.

Men huru viste skådespelaren detta? Han hade hört det af hennes egen mun, nyss förut, endast för en timme sedan. Nu hade hon gått hem och börjat packa sina koffertar.

Elof stirrade på den obehaglige budbäraren, hvilken med sitt knapt dolda hånlöje bugade sig och tackade för spektaklet i societetssalongen.

»Jo, jo, doktor, så känns det att spela komedi», tillade han och skrattade med sitt vanliga, försmädliga skratt.

Hvilken oförskämnd karl! Elof skulle ha velat gifva honom en örfil. Och denne skulle komma och berätta för honom, att Alina, *hans* Alina, ämnade hastigt lemna badorten!

Men hvart skulle fröken Frank då begifva sig? Hon hade ju så fast beslutat att stanna ännu två eller tre veckor. Slutligen fann skådespelaren för godt att tillfredsställa den allmänna nyfikenheten. Han och fröken Frank hade gjort upp sällskap.

De skulle fara till Kristiania och gifva gästroller. Naturligtvis skulle de göra stormande lycka.

»Och det här viste fästmannen icke af», hviskade man i sällskapet.

Tidigt påföljande morgon skulle ångbåten anlöpa badorten och genast fortsätta sin kurs till Kristiania. Det beslöts därför, att hela badsällskapet skulle infinna sig på ångbåtsbryggan och bringa Alina sin afskedshälsning. På det sättet kunde man få en alldeles opåräknad liten fest. Anledningen vore visserligen icke riktigt glad, men det vore en festlighet i alla fall, intressant för tillfället och något som man sedan kunde tala om i flere dagar ända till dess festens föremål vore alldeles glömdt.

»Kommer doktorn med?» frågade någon under de öfrigas skratt.

Elof svarade icke. Han reste sig och lemnade sällskapet. Hvad skulle han företaga? Han hade ingen klar föreställning om hvad som föregick. Alt låg i mörker och förvirring, tyckte han. Då han kom nära sin bostad, såg han ett fruntimmer vandra i det svaga månskenet fram och till baka utanför hans fönster. Han hörde sitt namn nämnas.

»Alina!» utropade han och kom åter till sig själf. »Du här?... Klockan är visst mycket.»

Han viste ej riktigt hvad han sade. Alina föreföll honom nästan främmande.

»Klockan är ett, tror jag... Hvad bryr jag mig om det. Kom och låt oss göra ett par slag här i skuggan.»

Alina fattade Elofs arm och tillade med sin vanliga, klingande röst:

»Klockan sex reser jag.»

»Jag vet det», svarade Elof något osäker i uttrycket, »vet det genom andra! Och du far med...»

»Med Libert, en god kamrat. Han sökte upp mig för att tillbjuda mig att med honom resa till Norge och ge gästroller. Det är ett tillfälle som jag ej bör försumma.»

»Och likväl borde du använda den korta tid som ännu återstår af din sommarledighet att hemta nya krafter till det kommande spelårets ansträngningar. *Här* har du inte hvilat dig.»

Hans varma kärlek för Alina hade åter fått makt med honom. Misstankarne voro å nyo besegrade. Han kände, att han älskade henne lika mycket som förr.

»Hvila!» utbrast Alina. »Inte behöfver jag sådan. Hvad som nu fattas mig är verksamhet. Kan du inte inse detta? Jag går till baka. Jag går under.»

Elof svarade icke. Alina hade kanske rätt. Men han tänkte ej så mycket på det. Han var åter lycklig, så länge den älskade gick vid hans sida och han kände den mjuka armen hvila på sin. Men så kom han att tänka på, att den lyckan ej skulle räcka länge, och då återvände de mörka tankarne.

Kunde hon nu lemna honom, vore de misstankar, som gripit honom under sällskapsspektaklet, visst icke utan grund. Han stannade och sökte läsa sin dom i Alinas ögon, men det var ej så lätt att läsa i den djupa skuggan, i synnerhet då hon ej tycktes hågad att möta hans blick.

Alina gick med böjdt hufvud. Handens tryckning på hans arm vardt alt svagare. Det föreföll honom, såsom ville hon draga sin arm ur hans.

Huru olika var ej denna natt mot den då Elof gick med Alina på Stockholms gator, den natt de kommo från Adamsons supé!

Och nu hade han likväl trott sig vara så nära målet. Det vore ju ej längre tid än tre månader till bröllopet.

Han erinrade Alina därom, men den påminnelsen vore öfverflödigt, förklarade hon. Hvad hade bröllopet att göra med hennes uppträdande i Norge och hennes helt naturliga önskan att vinna erkännande af en ny hufvudstadspublik? Tanken därpå hade undanträngt alla andra omsorger samt till och med kommit Alina att alldeles glömma grämelsen öfver det misslyckade sällskapsspektaklet.

Liberts anbud om gästspelet hade kommit i rätt tid för att ej blott rycka henne från tankarne på aftonens tilldragelse, utan ock för att erinra henne om hvad hon vore skyldig sin konst. Att stanna utan verksamhet vid badorten vore mycket orätt. Hon hade tröttnat vid alla nöjena där och vid en uppmärksamhet som egentligen icke roade henne, då den ej vore framkallad af nya segrar på teatern — tänkte hon tillägga, men höll inne därmed.

Nej, till Kristiania! Till ny strid och nya segrar!

»Och mitt skådespel!» erinrade Elof, kanske mera för att vinna Alinas deltagande genom något som hade samband med teatern än för att han själf i detta ögonblick bekymrade sig så mycket om sitt dramatiska arbete.

»Ditt skådespel?... Har du det färdigt?»

»Huru skulle jag kunnat arbeta på det här?»

»Då tycker jag, min vän, att du bör fara till baka till Stockholm och skriva det färdigt. Vi ha ännu några veckor till spelårets början. Under den tiden kan du sluta af skådespelet. Så läser du det för mig, när jag kommit hem igen, och jag börjar lära mig min roll på samma gång du lemnar in det till teatern... Vet du hvad jag skall spela i Kristiania?... Du hör inte på mig, tror jag. Är du då inte det minsta intresserad af att jag skall uppträda inför en för mig alldeles ny publik?»

Elof vände sig bort och svarade icke. Han var häftigt upprörd. Men Alina fortfor att tala om det stundande gästspelet.

De togo afsked af hvarandra, ett vänligt afsked, men tämligen ljumt. Elof kände sig mycket olycklig. Han hade önskat få trycka henne till sitt hjärta, att få säga henne alla de kärleksrika ord, som darrade på hans läppar, men då var hon redan borta. Plötsligt vände hon dock om, fattade Elofs båda händer och tryckte dem ömt samt lutade sitt hufvud mot hans skuldra.

Då infann sig åter den forna lyckan, som Elof ögonblicket förut trott vara för alltid försvunnen. En känsla af ljuf sällhet genomströmmade honom. Alina älskade honom ändå mer än alt annat. Han slog armarna så fast om

hennes lif, som om han aldrig velat släppa henne.

Alina erfor verkligen smärta öfver att skiljas från sin fästman, och det var med djup, uppriktig känsla af ömhet som hon smekte hans kind.

»Adjö, älskling», hviskade hon mildt. Men så ryckte hon häftigt till, liksom erinrade hon sig något:

»Elof, du!» utbrast hon i sin vanliga ton. »Jag skickar dig alla recensioner i norska blad, som förstå uppskatta min konst, och dem öfversätter du ju och sätter in i stockholmstidningarna. Det gör du nog, vännen min?»

Ännu en handtryckning, och hon ilade bort.

Elof stod häpen, liksom berörd af något isande kallt. Vore det då för recensionernas skull som Alina visat så plötslig ömhet?

Den misstanken fann han själf ovärdig, men kunde ej fördrifva den.

VII.

Man var i slutet af augusti. Alt sedan sin återkomst till Stockholm hade Elof arbetat på sitt skådespel, och det var nu nära färdigt. Han hade stängt sig inne och skrivit från morgon

till afton äfven under de hetaste röt månadsdagarne, utan att unna sig mer än oundvikliga uppehåll för att intaga en knapphändig måltid, som han åt på en tarflig källare, där han viste att han icke skulle träffa några af sina bekanta. Sedan tillbragte han en stor del af natten vid skrifbordet eller öfvertänkte scenerna under det han vandrade fram och tillbaka i rummet.

Endast genom detta trägna arbete hade han lyckats komma från de oroande tankarne på förhållandet till Alina. Ett par gånger skref han och bad henne om råd för en och annan scen, men hon glömde hans begäran och uppehöll sig i sina bref blott vid den lycka hon gjorde i Kristiania samt skickade den ena berömmande recensionen efter den andra, hvilka han, oaktadt brådskan med eget arbete, genast öfversatte och skaffade in i stockholmstidningarna.

Blott en gång hade hon i förbigående skrivit om deras förestående bröllop. Så knapphändigt detta än var, fröjdade Elof sig likväl däråt, ty det visade ju, att hon verkligen tänkte på deras förening. Han läste flere gånger om de få raderna som rörde detta ämne, och den dagen arbetade han med fördubblad kraft och glädje.

Alinas bild stod ständigt för honom och väfdes in i hans dramatiska skapelse. Slutligen kom hon hem. Elof var henne till mötes vid Centralstationen, men där voro också hennes många

beundrare, hvilka trängde sig fram för att önska henne välkommen. Lyckligtvis såg Elof icke till Libert. Han hade dock tillräcklig förargelse af att se Adamson, Barman, Ström och alla de andre hvilka kommit honom i förväg.

Elof stod på afstånd och betraktade med sammanprässade läppar, huru man fjäsade för den tillbedda »skådespelerskan» och slets om företrädet att få önska henne välkommen. Men så snart hon fick sigte på sin fästman, ilade hon mot honom, tryckte hans hand och bad honom genast föra henne hem. Beundrarne sågo missnöjda ut, då Alina hoppade upp i den vagn som Elof anskaffat, satte sig vid hans sida och betraktade honom med sitt ljusaste leende.

Åter kände Elof en fläkt af den outsägliga lycka han förut erfarit vid Alinas sida. Han började genast tala om sin ekonomiska ställning, hvilken nu snart skulle förbättras, och om bösättningen. Minnet af teateraftonen vid badorten var helt och hållet utplånadt.

»Men säg mig först och främst», sade Alina som lyssnat med tankspridd min, »när skall Albins stycke gå första gången?»

Hon skulle åter uppträda i Albins komedi och spela samma roll som vid västkusten. Libert hade älskarerrollen, och det vore han klipt och skuren till, sade Alina.

Elof sköt hennes hand från sin arm, dit hon

i sin ifver lagt den, och han vände bort hufvudet med en känsla af pinande bitterhet. För första gången stod det fullt klart för honom, huru gränslöst litet han betydde i jämförelse med hennes konst.

Kort efter Alinas hemkomst afslöt Elof sitt sommararbete och läste skådespelet för henne. Hon yttrade just icke mycket om det hela, men förklarade sig riktigt nöjd med sin roll och lönade författaren med de varmaste ömhetsbetygelser.

Hon var stolt öfver hans författareskap, sade hon och talade om för alla bekanta, att hennes fästman skrivit en alldeles förtjusande roll åt henne.

»Lyckligare par kan man icke se», sade folket »i torget», då Elof och Alina där gjorde sin vanliga middagsvandring och bägge sågo så belåtna ut.

Skådespelet var emellertid inlemnadt till teaterstyrelsen, hvilken efter några veckor, en grufligt lång tid, tyckte författaren, antog det till spelning, men fordrade ej så få ändringar, med hvilka Elof var mycket missnöjd.

Tidningarna meddelade genast, att Elof Bäck, den bekante literatören, fått ett stort skådespel i fem akter antaget till spelning, och teateranmälarne skyndade genast att föreslå direktionen huru rollerna borde fördelas. Direktören skrat-

tade åt förslagen och gjorde en helt annan rollfördelning.

»Hvad hör jag?» utropade Alina med harm och förskräckelse. »Det kan väl aldrig vara möjligt, att man vill ta ifrån mig min roll?»

Elof var riktigt bedröfvad. Men hvad kunde han göra i den saken?

»Älskade Alina», sade han lugnande. »Direktören har aldrig gifvit dig rollen.»

»Men det är ju *ditt* skådespel!» ropade Alina. »Hvad kan vara naturligare än att jag spelar den rollen?»

»Direktören är af annan mening. Han ger den åt fru Jacobi, och hon är...»

»*Hvad* är hon?» afbröt honom Alina med ytterlig häftighet. »Skall hon alltid ha företräde framför mig bara för att hon är gammal och höjt armarne i vädret några tusen gånger?»

Då någon talade om fru Jacobi, teaterns förnämsta tragiska skådespelerska och den enda som för öfrigt kunde göra Alina Frank företrädet stridigt, vardt den senare utom sig. Den älskvärda och behagliga kvinnan undergick en öfverraskande förvandling och visade sig hänsynslös i utbrottet af dåligt lynne.

Denna gång var utbrottet kanske våldsammare än någonsin. Det gälde striden om en roll, som Alina menade vara skrifven för henne och ingen annan. Hon fordrade, att Elof skulle

tvinga direktören att taga rollen från den förhatliga medtäflerskan. Då Elof bestämdt vägrade att göra ett sådant försök, hvilket dess utom icke skulle tjäna till något, yrkade Alina, att han skulle återfordra skådespelet och förbjuda dess uppförande.

Elof hade förut själf önskat, att Alina skulle spela rollen. Han hade ju oupphörligt tänkt på henne under det han skref stycket. Han var öfvertygad, att Alina skulle gifva lycka åt skådespelet och kände sig nästan förtviflad öfver rollfördelningen. Men någon af de åtgärder hans fästmö fordrat af honom ville han icke vidtaga. Det smärtade honom att sätta sig emot hennes åstundan, men han stod fast vid sin föresats.

Slutligen tyckte han kanske till och med, att det vore bäst, att rollen utfördes af någon annan. Han skulle aldrig kunna uthärda att se Alina i detta skådespel, i fall hon ej motsvarade hvad han tänkt sig. Så växlade hans åsigter i detta ämne, liksom han hvarje dag rycktes mellan glada förhoppningar på ett utsägligt lyckligt lif sedan han gift sig med Alina, hvars goda egenskaper han så väl kände och högt värderade, och de mörkaste farhågor för att hennes kärlek till honom skulle undanträngas af den lidelse med hvilken hon egnade sig åt teatern. Han älskade själf konsten, men var färdig att förbanna den, då den tog Alina från honom.

Det var just på förmiddagen af den dag, då Albin Bergs stycke skulle uppföras för första gången, som Alinas vrede öfver missräkningen med rollen i Elofs skådespel bröt ut på ett för honom så pinsamt sätt.

En kort stund därefter öfverfölls hon af ett häftigt illamående. Läkaren rådde henne att icke uppträda på aftonen, men det rådet efterföljde hon icke. Så länge hon kunde röra sig, skulle hon uppträda på scenen. Ännu aldrig hade någon föreställning instälts för hennes skull, sade hon, och det skulle ej heller i dag ske. Teaterdirektionen visade sig ogranlaga, att icke säga på det skamligaste orättvis mot henne, då rollen i Elofs skådespel lemnades åt en annan, men Alina Frank skulle ej därför svika sin pligt.

Hon uppträdde således äfven den gången. Salongen var fullsatt, och man väntade mycket af en sådan författare som Albin Berg, hvilken redan förut gjort lycka på scenen, samt af konstnärer sådana som Alina Frank och Walter Libert. Allmänhetens väntan uppfylldes dock icke. Man viste ej, om felet låge hos författaren eller i utförandet, men det hela gick trögt och kunde ej väcka synnerligt deltagande. Förhänget föll under få och svaga handklappningar.

Denna gång skulle intet i verlden ha förmått Elof att skriva en recension efter första föreställningen. Redaktören var uppbragt öfver att

hans tidning morgonen därpå icke hade ett enda ord om det nya stycket. Teatervännerna uttryckte allmänt missnöje öfver att recensionen uteblifvit.

»Han törs inte skrifva», förklarade Malén.

»Där ser man opartiskheten hos en recensent», sade andra.

Ehuru Elof visserligen icke satte stort värde på Albins nya arbete och själf kände det alt för väl från den olycklige teateraftonen på badorten, hoppades han dock för Alinas skull, att det vid andra föreställningen skulle taga sig bättre ut. Alina borde då ha hunnit återvinna jämnheten i lynnet och äfven tillfrisknat från sin opasslighet.

Libert hade Elof funnit odräglig. Men huru kunna säga detta, då han själf alldeles misslyckats i samma roll? Det senare hade visserligen varit endast ett diletterverk, men hindrade det honom i alla fall icke från att uttala sanningen om Liberts spel? Elof grubblade däröfver hela dagen utan att komma till någon klarhet.

Den andra föreställningen framkallade visserligen starkare bifallstecken, men kunde dock icke kallas lyckad. Elof var nästan lika villrådig som aftonen förut, men samvetet fordrade, att han utan undanflykter sade rent ut, att stycket vore tämligen underhaltigt.

Detta skref han ock samt lemnade fullt giltiga skäl. Han skref äfven, att spelet onekligen kunnat vara bättre på flere händer, icke minst

på fröken Franks, men i synnerhet på Liberts. I sin åstundan att vara fullt opartisk, vardt han kanske alt för sträng, men Elof var ovanligt nöjd med hvad han skrifvit och viste, att det varit i känslan af sin pligt som han skrifvit så och icke annorlunda.

Morgonen därpå lästes hans recension med mer än vanlig uppmärksamhet. Sammanfattningen af teatervännernas yttranden därom på operakällaren, utanför Rydbergs och »i torget» var följande:

»Bra oförskämdt att på det sättet sabla ned ett stycke.»

»Recensenten inbillar sig nog, att hans egen pjes skall göra så mycken större lycka.»

»Skulle man någonsin kunna tänka sig en så kitslig recension som öfver Liberts spel?»

»Hvad skall man säga om en karl som så oförskämdt angriper sin tillkommande hustru?»

»Så brådtom han har haft också!

Skandal, det var hufvudomdömet. Det var endast doktor Malén som kom och skakade hand med recensenten och lyckönskade honom, att ändtligen ha fått ögonen öppnade.

Då Albin Berg mötte Elof, låtsade han icke se honom. Libert lät på Sällskapet undfalla sig något om nödvändigheten att bestämma skottpengar för utrotande af de skadedjur som kallas

recensenter. I en liten skämttidning fann man en lika lustig som elak karikatyr öfver Elof Bäck.

Den på detta sätt misshandlade recensenten kände sig just icke väl till mods, men i förlitande på sin ärlighet bar han hufvudet högt och såg alla oförskräckt i ögonen.

»En fräckhet utan like», sade man då.

Han gick till Alina och fann henne i mycket upprördt tillstånd. Hon hade gråtit. Det gjorde honom obeskrifligt ondt, men han kunde likväl icke ångra hvad han skrivit.

»Elof, du har aldrig älskat mig!» utbrast Alina.

Det låg så mycken bitterhet, men ock sann känsla i detta utrop, att Elof öfverraskades. Djupt allvarlig sorg var uttryckt i hela hennes väsen. Elof ville fatta hennes hand, men hon undvek det och höjde mot honom sina tårfyllda ögon samt upprepade förebråelsen, att han aldrig älskat henne.

Hvilken oväntad beskyllning!

»Skulle den komma däraf», sporde Elof, »att jag som recensent nödgas följa min öfvertygelse?»

»På din öfvertygelse vill jag inte inverka», förklarade Alina. »Klandra gärna mitt spel. Det är både din rätt och din skyldighet, i fall anledning skulle finnas någon gång. Men *sättet* är sårande. Inser du inte det?»

Elof talade med varm öfvertygelse om sin

pligt och om sin kärlek. Det vore ju två skilda saker. Han tyckte detta var så klart, att han ej kunde fatta, det hon icke tänkte alldeles som han.

Elofs försök att lugna henne misslyckades alldeles. Den stolta Alina Frank tycktes öfvervändigad af smärta, och hennes fästman kunde icke afgöra, om det vore den sårade konstnärstoltheten som hade förnämsta delen däruti eller om det i synnerhet vore bedröfvelsen öfver att tro sin kärlek försmådd. Han ville gärna förmoda det senare, men mäktiga tvifvel sletos med den förmodan. Han lemnade Alina i ett tillstånd som var föga lugnare än hennes eget.

Albin Bergs komedi kunde blott få gånger uppföras. Mången klandrade Elofs recension, men ingen ville mera se stycket.

Då det så oförmodadt hastigt måste strykas från spellistan, skulle något annat inöfvas i största hast och man började repetitionerna af Elofs skådespel. En dag öfverraskades Alina af att teaterdirektionen skickade till henne den roll, som fru Jacobi fått. Den sist nämnda hade efter ett par repetitioner trott sig upptäcka, att rollen vore omöjlig och att det icke kunde lyckas att gifva sceniskt lif åt, såsom hon uttryckte sig, ett dimmigt tankefoster utan dramatisk själ. Direktionen ville ej tvinga en så betydande skådespellerska och skickade därför rollen till fröken Frank, med anmodan, att hon skulle lära sig den i stör-

sta hast och vara beredd att repetera inom få dagar.

Alina förklarade först, att hon icke behöfde åtaga sig roller som andra försmått, men vid närmare besinning gaf hon med sig. Vid den rollens utförande hade hon icke att frukta något af Elofs så kallade »omutliga rättskänsla», ty han kunde naturligtvis icke recensera sitt eget stycke. Och så älskade hon honom ännu så innerligt, att hon gärna ville förkroppsliga den karaktär Elof skapat i skådespelet. *Han* älskade henne icke, det hade hon sett, men *hennes* kärlek vore likväl icke utplånad. Kanske också, att hon därmed kunde väcka *hans* hängifvenhet till nytt lif och att allt skulle varda godt igen.

I denna försonliga stämning och med tankarne närmast på den triumf, hon kunde komma att fira i en roll som fru Jacobi så oförsigtigt skjutit ifrån sig, skickade Alina genast bud på Elof, och han infann sig utan dröjsmål. De talade blott om skådespelet, hvilket Alina visade sig fullt riktigt uppfatta, och slutligen talade de äfven om bröllopet. Försoningen var fullständig, och Elof kände ej längre några farhågor för att Alina skulle spela rollen.

Under den närmast följande tiden var Elof åter idel glädje. Hån tänkte ej mera på Albin Berg eller Libert, hvilken senare lyckligtvis icke hade någon roll i skådespelet, eller på nå-

gon af alla de andra som fallit öfver honom efter hans senaste recension. Han öfvervakade repetitionerna samt gaf i synnerhet Alina råd och anvisningar, som hon fann öfverflödiga, men tog emot med sitt älskvärdaste uttryck.

Teaterdirektören fordrade ännu flere ändringar och strykningar. För det mesta måste Elof gifva efter, men det grämde honom djupt, att direktören skulle ha en sådan makt.

»Han förstår ingenting», brukade Elof säga åt sina vänner.

»Det är för tungt alt igenom», förklarade direktören, då han talade om det nya skådespelet.

»Det väger mer än vanligt», sade Elof. »Stora tankar tynga i vågskålen.»

»Önskligt vore, att tankarne fått en mera dramatisk form», invände direktören och strök åter en half, till och med en hel scen här och där.

Elof skulle ha förtviflat öfver en sådan konstfiendtlighet hos scenens styresman, om Alina icke uppmuntrat honom. Hon var under denna tid outtröttlig i sin finkänsliga ömhet. Också kände Elof sig i sjunde himmeln.

Barman och öfriga beundrare och blomsterlösare funno Alinas uppförande mycket besynnerligt. Hvarför hade hon ej uppslagit förlofningen, sedan fästmannen skrivit den skandalösa recensionen?

Hon tog fortfarande mot deras artigheter, men skrattade åt dem, ofta midt i ansigtet.

På lediga stunder öfverlade Elof och Alina om framtidsutsigterna. Bröllopet vore visserligen uppskjutet till våren, en mycket lämpligare tid, enär spelåret då nalkades sitt slut och sommarledigheten gäfvade dem frihet till en glad bröllopsresa, men något längre uppskof kunde icke komma i fråga. Därom voro de fullt ense.

I november inträffade första föreställningen af Elofs skådespel. Alina hade under den närmaste tiden förut varit vid glänsande lynne och älskvärdare än någonsin. Hon fråssade i vissheten om en stor triumf. Elof skulle gärna ha velat dela hennes segervisshet, men kunde ej öfvervinna en plågsam oro.

Vid föreställningen ville författaren icke visa sig på teatern. Alina hade önskat, att han skulle hålla sig mellan kulisserna, men därtill kände han sig icke nog lugn.

»Du bör väl ändå vara till hands, då man ropar in dig», menade Alina.

Elof ville ej höra talas därom. Han dref hela kvällen omkring »i torget», där det var nästan folktomt och där ovädret rasade i de mörka alléerna. Elof var slutligen genomblöt och genomfrusen, men det kände han icke. Hans tankar voro inne i den varma, upplysta salongen och på den festligt utstyrda scenen. Han tyckte sig se och

höra Alina, som dock vore en verkligt stor skådespelerska. Huru klart, varmt och öfvertygande tolkade hon icke hans tankar? . . . Hans egen älskade Alina!

Men huru skulle han få någon underrättelse innefrån? Han vågade icke nalkas den upplysta teaterförstugan och lyssna till hvad som sades af de åskådare hvilka gingo där rökande och pratande under mellanakterna. Det funnes så många som kände honom. Han måste gifva sig till tåls i den kalla blåsten under de dropande trädgrenarne som hade ingenting att förkunna honom.

Nära fyra odrägligt långa timmar! Huru snabt skulle de ej ha förflutit inne i salongen!

Ändtligen var föreställningen till ända. Vagnarne körde fram. Damerna packades in. Den ena vagnslasten efter den andra rullade bort. Fotgängarne strömmade ut på gatan. Elof drog upp rockkragen och smög sig så nära han möjligtvis kunde för att uppsnappa några omdömen och kanske få höra, om man ropat in författaren.

»Jo, det var en skön tillställning!» utropade någon, men det befans vara doktor Malén, och det tröstade Elof.

Men så kommo röster från olika håll.

»Så ohyggligt tråkigt!»

»Fyra timmar! Författaren skulle dömas att

öfvervara hela spektaklet. Fyra timmars salong med en sådan här pjäs är styft straffarbete.»

»Nu ser man huru liten smak teaterdirektionen har. Att låta lura på sig ett sådant stycke!»

»Direktionen var naturligtvis rädd för recensenten, och så lär författaren betala direktionen.»

»Men med fröken Frank är det synd. Fru Jacobi viste nog hvad hon gjorde, då hon skickade till baka rollen.»

»Ingen enda inropning! Inga handk...»

Elof hade hört tillräckligt. Vreden sjöd i honom. Hvilken hjärtlös publik!... Bakom sig hörde han hånskratt, tyckte han, och det lät som Albin Bergs och Liberts röster.

Han vände sig om för att tillrättavisa de oförskämde, men såg ingen människa i granskapet. Så kom hånskrattet från annat håll, hela salvor af hånskratt från höger och vänster, framifrån och bakifrån.

Slutligen var det han själf som hånskrattade, där han gick ensam på en aflägsen gata i mörker och oväder. Huru han den natten kom hem, kunde han sedan ej erinra sig, men att han icke sof, icke ens lade sig, det viste han.

Hvad skulle han nu företaga? Icke kunde någon ha förtroende för en konstgranskare som ständigt delade ut anmärkningar, råd och förmaningar, visade huru ett stycke borde skrivas

och en roll spelas, men själf förmådde hvarken skrifva eller spela.

Och Alina! Huru skulle hon taga detta nya nederlag? Nu önskade Elof, hvad han förut alltid föraktat och ansett orätt, att recensenterna skulle låta nåd gå för rätt. Han önskade det för Alinas skull, *endast* för hennes skull, trodde han.

Men så kom en svart tanke flygande och slog sig ned hos honom:

»Om det vore Alinas fel, att skådespelet icke gjort lycka!»

Vore hon verkligt mäktig att uttrycka dessa starka känslor, som han nedlagt hos hjältinnan? Kunde hon fullt riktigt framställa djupet i den karaktären?

Han erinrade sig hvad hans åsigt varit, innan han gjorde hennes personliga bekantskap. Sedan dess hade hon visserligen gjort stora framsteg, naturligtvis mest genom det inflytande han själf utöfvat...

»Åh, jag är en egenkär narr!» ljöd det i Elofs inre.

Men, tänk ändå... omöjligt vore det icke, om Alina skämt bort hans verk, det han utarbetat med så mycken omsorg. Huru förskräckligt för en författare att på det sättet bero af en annan person! Hvarför hade han också låtit öfvertala sig att skrifva rollen med tanken på Alina?

Han föresatte sig att icke läsa recensionerna

öfver stycket, icke en enda ville han se. Han ville icke gå ut dagen efter föreställningen. Det var dock icke lidet långt på förmiddagen, då han befann sig på en vandring i staden. Han kom att gå förbi ett tidningskontor. Han stannade. Om han likväl skulle kasta en blick i den tidning, där han själf var ordinarie teateranmälare, men där granskningen af hans skådespel anförtrotts åt en annan tidningsman? Det kunde vara intressant nog kanske att läsa hvad ställföreträdaren skrivit på natten. *Han* måtte väl vara opartisk, det vill säga taga författarens parti mot den oförståndiga och orättvisa allmänheten.

Elof såg sig först omkring, om någon skulle gifva akt på honom, och späjade därefter försigtigt genom glasdörren. Där inne syntes ingen enda tidningsläsare. Han gick in, letade på disken efter Dagsljuset, men fann det icke. Han läste de andra tidningarna, hvar enda en, och fann i alla riktigt nedriga recensioner. Alla förklarade stycket misslyckadt. Det vore för långt, hette det, för bredt, för oklart och tillkrångladt. Det saknade de oundgängliga vilkoren för ett dramatiskt arbete.

»Mår herrn illa?» frågade tidningssäljerskan.
»Ska' det vara ett glas vatten?»

Elof rodnade, bleknade och vacklade, men hakade sig fast vid disken och förklarade sig må ganska bra.

»Har fröken inte något exemplar af Dagsljuset?» frågade han med osäker röst.

Jo, *ett* exemplar finnes, men endast till läsning. Det bladet hade gått ovanligt fort åt den dagen.

Elof tog emot bladet, vecklade med skälvande hand upp det, och blicken föll genast på teaterartikeln. Det var en grundlig granskning, den grundligaste af alla den dagen, men också den mest fördömande, kvickt skriven, men hånande och tydligt anlagd på att visa, det Dagsljuset icke ville vara partiskt för sin ordinarie teateranmälare. Ställföreträdaren hade gjort sin sak utmärkt i det afseendet.

»Hvilket gement förräderi!» utropade Elof och störtade ur boden.

Att man strängt nagelfore med hans dramatiska arbete, fann Elof fullkomligt i sin ordning. Det fordrade han till och med. Men det *sätt* hvarpå detta skedde, vore oanständigt. Aldrig hade *han* skrivit på det sättet. Han rasade öfver så mycken oförskämdhet.

En bekant kom emot honom och frågade huru det stode till.

»Mycket bra», försäkrade Elof och såg på den frågande med ransakande blick. Skulle det vara *hån*?

Men den beskedlige mannen lyckönskade

Elof att ha fått en teaterpjäs uppförd. Han hade sett det på affischen.

»I dag är det ny affisch», tillade han. »Spektaklet är inställt i anseende till fröken Franks hastligt inträffade sjukdom.»

Alina sjuk! Spektaklet inställt för hennes skull! Det hade aldrig förr inträffat. Elof ilade till hennes bostad. Skulle skådespelet också ha misslyckats för hennes skull, kände författaren att han fortfarande älskade henne, icke skådespelerskan, men kvinnan.

»Vet herrn», sade pigan som öppnade tamburdörren, »fröken är visst riktigt sjuk, men hon vill inte lägga sig, och doktorn får ingen reda på henne. Stackars min snälla fröken!»

Elof förskräcktes, då han kom in till Alina och fann henne nästan oigenkänlig. Ansigtet var knapt mera vackert. Det var åldradt. Ögonen, dessa underbara ögon, som så många gånger blixtrat eller smålett, varit oemotståndligt tjusande eller stolt tillbakavisande, hade förlorat både glans och uttryck. Hela den förut så bedårande skönheten var försvunnen.

Elof glömde sin egen bedröfvelse och skyndade med ömt deltagande till den stol, där Alina satt hopsjunken i slapp liknöjdhet. Han fattade hennes hand, hvilken var lika kall som hans egen var feberhet.

Icke ett enda förebrående ord, men Elof

kunde nog märka, att hon betraktade hans skådespel såsom orsaken till sin sorgliga belägenhet. Han sökte uppmuntra henne, men hon var otillgänglig för hvarje tröstande ord eller ömhetsbetygelse.

»Elof», utbrast hon efter en stunds pinsam tystnad, »vet du, att man i går hvislade från tredje raden?»

Det tyckte Elof vara omöjligt, i synnerhet kunde man ej ha hvislat åt skådespelerskan. Han försökte småle, men leendet dog genast bort, då han såg den ängslan som uttryckte sig i Alinas trötta drag.

»Jag skulle aldrig ha åtagit mig rollen», tillade hon.

Läkaren kom ännu en gång. Han var orolig öfver Alinas tillstånd, föreskref inga läkemedel, men ålade fullständig hvila och lät Elof förstå, att han borde lemna den sjuka och ej återkomma förr än dagen därpå.

»Ett dygns ro kan måhända uträtta något», tillade han och aflägsnade sig med Elof.

Då Elof dagen därefter kom till Alina, öfverraskades han af en ny, stor förändring. Hon såg åter frisk ut, var därför åter vacker och därmed å nyo ung. Ögonen glänste muntert. Hållningen var spänstig och rak. I hela hennes väsen yttrade sig lefnadsmod och kraft.

Kunde ett enda dygns hvila ha åstadkommit så fördelaktig förändring?

»Jag fick bref från Kristiania i går afton», sade Alina, och ögonen strålade, »ett riktigt intressant bref.»

Det gjorde Elof mycket glad. Men hvad innehöll det intressanta brevet?

»Anbud om treårig anställning vid Kristiania teater. Tänk dig, Elof, treårig! Och det på ganska goda vilkor.»

Alina strålade af glädje och konstnärstolthet.

»Och antar du tillbudet?» sporde Elof med osäker röst.

»Naturligtvis! Jag reser om några veckor.»

»Och... vårt bröllop?» ville Elof säga, men sade:

»Och... din anställning här?»

»Den bryr jag mig inte om. Jag får väl på något sätt göra upp med direktionen. Skulle min anställning här kanske hindra mig att göra lycka i Kristiania? Där blir jag den första på scenen. De inhemska norska aktriserna äro utmärkta, men, ser du, *svenskan* kommer nog att få företräde. Ack, det där känner jag så väl.»

Elof teg och betraktade henne vemodigt, men hon fortfor med samma glada tillförsigt.

»Den första... vet du, Elof, hvad det vill säga? Vet du huru det käns att inte behöfva stå

till baka för någon fru Jacobi, inte för någon als, då man har klart för sig, att man är lika god som de andra, bättre kanske? Nu har jag kraft att lösa de svåraste uppgifter. Ingen enda fruktar jag. Mina ungdoms drömmar skola uppfyllas . . . Ungdom! Jag är väl ung ännu, skulle jag tro.»

Hon såg onekligen ung ut nu igen. Det kunde Elof icke neka. Nu var ordningen kanske kommen till honom att se gammal ut. Han satt tyst och stirrade framför sig.

»Käre Elof», sade hon i en helt annan ton än nyss, »du tycks ej vara nöjd med förändringen?»

»Kan detta förvåna dig?» genmälde Elof med strängt uttryck och en föga mild blick.

»Hå, jag tänkte», svarade Alina öfverraskad af sin fästmans ovänliga sätt att tilltala henne, »att du skulle glädja dig åt, att jag slipper från en teater, där jag haft sådana motgångar.»

Alina var mycket förvånad öfver att icke se några glädjetecken i Elofs ansigte.

»Skulle jag glädja mig också åt, att du lemnar mig?» sporde Elof, fortfarande dyster.

»Hvad menar du? Naturligtvis far du med mig!»

Elof stirrade på henne.

»Vi hålla vårt bröllop i Kristiania», fortfor Alina, »i stället för i Stockholm. Det blir hela skilnaden.»

Hon såg helt muntert på honom och när-

made sitt ansigte till hans, men Elof drog sig undan.

»Skall jag fara till Kristiania?» utbrast han.
»Hvad skall jag göra där?»

»Kors, du skall . . .»

»Jag skall vara din man, förstår jag», afbröt Elof, »skådespelerskans man, liksom jag varit hennes förlofvade och intet annat.»

»Men, käre Elof, du förvånar mig verkligen», förklarade Alina. »Håller du ej mer af mig?»

»Om jag håller af dig!» utbrast Elof. »Hvad jag mest af allt sträfvat efter har ju varit att bli förenad med dig. Men jag har väl också en annan lifsuppgift. Liksom du har en annan uppgift för lifvet än att blott vara min hustru, måste jag äfven ha någon annan än att bara vara din man.»

Alina skrattade, men såg också fundersam ut. Det var liksom hade Elofs ord väckt henne till något, hvarpå hon aldrig förr tänkt. Hon hade nu senast icke tänkt på annat än att spela intressanta roller i Kristiania, gifta sig med Elof — den saken vore ju en gång för alla afgjord — fira glänsande triumfer och skaffa sig ett riktigt stort namn.

Det där hade hon tänkt alt sedan hon fick det glada budskapet som räddat henne från gårdagens bedröfvelse. Nu gäfvo Elofs ord och hans stränga blick henne annat att tänka på.

Aldrig hade Alina tänkt sig kärleken utan i förening med sin konst. Hennes tillgifvenhet för Elof stod i närmaste samband med hennes lifsuppgift. Och likväl älskade hon honom uppriktigt. Men skulle hon kunna göra det, om han fordrade, att konsten finge maka åt sig?

Omöjligt! I en hast stod detta klart för henne. Hon hade aldrig förr haft tid, tyckte hon nu, att reda detta förhållande. Nyss skratade hon. Nu såg hon med verklig förskräckelse på det stränga uttrycket i Elofs ansigte.

»Jag vill inte», sade Elof, »påstå, att du aldrig älskat mig, liksom du en gång tillvitat mig, men nog kan man tvifla på, att en skådespelerska, en sin konst riktigt hängifven skådespelerska känner någonsin verklig kärlek för en man . . .»

»Elof!» utbrast Alina. »Hvarför är du så grymt orättvis?»

»Att du inte kan älska mig», återtog Elof »utan i förening med ditt teaterlif och mina recensioner, är väl säkert, mina berömmande recensioner förstås, ty de andra komma dig ju att tvifla på min kärlek. Ett sådant kärleksförhållande blir omöjligt på längden. Jag har ofta fruktat det, men jagat bort min fruktan. *Nu* ser jag klart huru det står till . . . Hvad tänker du, att jag skulle ta mig till i Kristiania?»

»Åh, göra det samma som här, lefva af din penna, och mina inkomster skola nog ökas . . .»

»Och jag skulle», afbröt henne Elof häftigt, »skrifva lofordande artiklar om fru Frank-Bäcks spel och polemisera med alla som inte berömma henne!»

Det var med bitter ton han slungade fram dessa ord, men han kände medlidande med Alina, då han varseblef hvilket intryck det gjort på henne.

Hon rodnade starkt, bleknade sedan lika häftigt, tog ett rollhäfte, blickade däruti, men tycktes icke uppfatta hvad som stod i häftet, kastade det otåligt från sig och såg slutligen med stolt blick på Elof.

»Det är då slut», sade hon lugnt. »Jag hör inte till dem som tigga kärlek.»

Elof teg, häftigt upprörd. Han viste, att han älskade Alina lika innerligt som förut, men han kunde aldrig underkasta sig att vara endast ett bihang till hennes konst. Det kände han nu fullt och fast.

Alina sökte kufva sin rörelse och sade efter en plågsam tystnad:

»Gång på gång har jag betagits af tvifvel på vår kärleks framtid endast därför, att du inte förstår en konstnärinnas känslor... Afbryt mig inte! Du förstår dem ej, säger jag. Jag älskar dig, var säker på det, långt varmare än du föreställer dig, men jag kan inte göra konsten beroende af min kärlek till dig... Elof, *det* är omöjligt.»

Stoltheten gaf vika. Hennes ögon fylles af tårar, och endast med möda fick hon makt öf-

ver sin rörelse, såg åter på honom med detta leende, som han aldrig förr kunnat motstå, fattade hans hand och tryckte den ömt.

»Elof, följ mig!» hviskade hon smekande.

Han svarade icke, höll blicken fäst borta i rummet, utan att veta hvad han betraktade, och Alinas röst tyckte han komma från en mycket aflägsen plats — från teatern. Hade han icke hört det där tonfallet förr i någon af hennes kärleksscener med Libon? Vore det möjligt, att hon på allvar bad honom med detta bevekande uttryck? Jo, det måste dock vara allvar.

Alina, den stolta konstnärinnan, hans brud, hans älskade, bad om hans kärlek! Gjorde det då icke något intryck på honom? Jo, ett djupt intryck. Och likväl satt han så stel och otillgänglig. Det var såsom hela det förflutna årets tvifvel och ångest tyngt honom.

»Du tvekar», fortfor Alina, »att lemna hvad som här sysselsätter dig. Är det för att din manliga själfkänsla uppreser sig mot att följa en kvinna till hennes verksamhetsfält? Huru många kvinnor följa ej de män de älska! Kan inte motsatsen också gå för sig?»

»Alina», yttrade Elof slutligen, »det är inte detta som afhåller mig . . . Det är vissheten att du alltid kommer att behandla vår kärlek såsom underordnad . . . Du fordrar, att jag skall afstå från min uppgift, ty dit skulle det leda, om jag

följde dig, men du skulle nog aldrig lyssna till, om jag bad dig att först öfverge teatern och se'n bli skriftställarens hustru . . . Se så, var lugn! Jag fordrar det ju inte.»

»Det är således förbi», sade Alina och gick med fast hållning och högburet hufvud till bordet, där det nyss undankastade rollhäftet låg, tog det och började läsa däruti, fastän handen darade och ögonlocken svälde af tillbakahållna tårar.

Elof hviskade ett »farväl!» och gick långsamt ut. Han var mycket upprörd. Alina kastade en lång blick efter honom, reste sig till hälften, såsom ville hon skynda efter honom, men kastade sig i stället ned i soffan och brast ut i lidelsefull gråt.

»Kära Alina, hvad är det jag hör?» utropade Berta, väninnan, när de dagen därpå träffades på teatern. »Har du verkligen slagit upp med Bäck? Tänker du också lemna oss?»

Alina nickade, allvarligt bekräftande.

»Gud, hvad det är ledsamt!» fortfor kamraten.

»Jag höll, jag håller af Elof», svarade Alina med lugn och allvar, »men ingen får stå i vägen för mitt konstnärskap . . . Se så, nu ska' vi tala om norska teatern. Kanske du vill, att jag skall skaffa dig anställning där . . . Vet du, ingen har gjort mig så stor skada som Elof genom *en* ogynsam recension och ändå . . . ja . . . men låt oss inte komma till baka till det kapitlet.»

Hon ville endast tänka på de nya rollerna på den främmande teatern, där hon skulle fördunkla de inhemska skådespelerskorna. Det var onekligen en tröst för henne att ha detta att tänka på, och snart tänkte hon kanske ej håller på annat.

»Fram åt, endast fram åt!» var hennes konstnärliga lösen.

Elof gick åter ensam »i torget». Det var en vacker vinterdag och mycket folk i rörelse. Många skyndade till sina arbeten eller nöjen. Några drefvo som vanligt omkring och sökte döda tiden med skvaller och småprat. Alt var sig likt på Stockholms fina lustvandringsplats, men Elof fann det mycket olikt. Han hade haft en underbar dröm, tyckte han, en som än gjort honom så lycklig, än så djupt bedröfvat honom. Nu hade han vaknat, men drömmen glömde han ej så lätt.

Man vände sig om och såg efter honom. Man skrattade åt skådespelerskans f. d. fästman och den misslyckade teaterförfattaren. Somliga fälde hårda uttryck om hans recensioner och äfven om hans författarskap, mest om det senare. En författare som misslyckas anses ofta icke blott såsom en stackare, utan också såsom en dålig människa, som man har rätt att förakta.

Där stod en klunga skådespelare, glade, hyggliga karlar, som nickade vänligt åt Elof

Bäck och talade till honom såsom ville de trösta honom. Det var människovänligt och vittnade om konstnärernas goda hjärta, men vänligheten plågade den som var föremål därför.

Elof gick ifrån dem, men en af skådespelarne kom efter honom, tog hans arm och drog honom med åt Skeppsholmsbron för att få prata med honom. Det var samme man i hvars sällskap Elof gjorde sin morgonvandring efter gästbudet hos Albin Berg. Han var en vänlig och gladlynt person, hvilken talade mycket förståndigt om Elofs skådespel, i hvilket han haft en god roll och som han fann vara högst aktningsvärdt, fastän det haft otur, samt kom slutligen in på kapitlet om Alina Frank, som nu skulle lemna både teatern och . . .

Elof häjdade den välvillige talarens ordström.

»Tiderna förändras», sade skådespelaren. »Nog kommer jag i håg, då du ville, att jag inte skulle tala om annat än . . . se så, ursäkta! Nå, nu får du fria händer med dina teaterartiklar.»

»Jag kommer aldrig mer att skriva om teatern», förklarade Elof, »och ej håller tänker jag skriva recensioner i andra ämnen.»

»Hvad säger du?»

»Som du hör. Hvad tjänar sådant skrifveri till? De fleste recensenter begripa inte hvad de skriva om, och de få som kanske verkligen förstå sin sak begå ändå ständiga misstag. Hur

har man ej behandlat mitt skådespel! Ingen enda af alla granskarne har kunnat sätta sig in i författarens tankegång eller vet något om den synpunkt hvarifrån jag utgått. Har någon kanske sökt göra sig reda för mina bevekelsegrunder till handlingar och karaktärer?»

»Ingen enda, kära du!» bekräftade Elofs följeslagare.

»Men alla ha på ett hånande sätt yttrat sig om stycket, några också om författaren. Det där ligger nog i själfva yrkets natur. Det är ett svårt yrke, som blir gement därför, att så få förstå det — det har jag nu kommit under fund med, och därför ger jag det på båten.»

»Du har ofantligt rätt», instämde skådespelaren. »Yrket är gement och tillkommet bara för att förderfva konstnärer.»

Elof teg och såg ut åt strömmen. Stockholm tog sig präktigt ut i solbelyst vinterskrud.

»Men, hvad tänker du nu ta dig till, käre Bäck?» sporde följeslagaren som fann tystnaden tråkig.

»Nu skall jag bli teaterförfattare på fullt allvar», förklarade Elof, »trotsa kritiken och visa, att jag lärt mig något af motgången. Mitt nästa stycke skall heta *Konst och kärlek*.»

BLAND BRÄNNINGAR

I.

Från Yngve till Alrik.

»**E**tt bref från Yngve», utropar du, »nå, det var märkvärdigt!» Du trodde mig naturligtvis icke, när jag lofvade att skriva till dig från västkusten. Så kan man misskännas. Hvarför jag skrifer i dag har dock sin orsak kanske till någon liten del i regnet, som nu hållit på i några och tjugo timmar och gjort all yttre samfärdsel omöjlig. Det är så blött, att jag måste göra i hop ett tort bref för att icke alldeles smälta bort. Och nu vill jag skrifta mig för dig.

Som du vet, for jag hit icke just för att doktorn hade rådt mig därtill, som ej mera för att komma ifrån dig — ja, ursäkta att jag säger det — och alla de andra i vårt lag, hvilka verkligen föra ett alt för oförståndigt lefnadssätt. Jag behöfde något annat, tyckte jag, än de evin-

nerliga middagarne, drifveriet i östra allén, färderna till Djurgården, spelpartierna, pratet och skvallret och hela det där nutidslefvnet. Stockholm höll på att ta lifvet af mig, så ung jag än är. Jag tänkte på klippor och hafsskum, friska vindar, smorlädersstöflar, flundror och Kosterbåtar. Jag längtade efter alt detta, efter natur i alldeles oförfalskad skepnad, genomärlig natur.

Du tror kanske, att jag ej funnit något i den vägen. Jo, det är just det jag har, min käre Alrik, mycket mer än som kan anas af dig, hvilken inbillar dig bo i naturens sköte för att du har sommarnöje vid Ulriksdal och far dit ett par tre gånger i veckan. Men det är icke just här på badorten som naturen är mest oförfalskad. Det är långt ute i skären, och det är också där jag mest vistas. Hade icke Corneliusson, min båtkarl, sett så ömkligt genomblöt ut i dag, skulle jag ej låtit regnet skrämma mig kanske nu håller från att gifva mig af dit bort, fjärran från den fördömda bildningen, hvilken jag egentligen hatar. Det gläder mig att kunna säga det åt dig, ehuru du troligtvis icke förstår mig.

Kan du tänka dig hvilka jag träffade här redan vid landgången? Jo, Pontus och Eberhard och ännu ett par af våra närmare bekanta. Jag svor ve och förbannelse öfver dem, skakade hand med dem, såg så glad ut, som min förställningsgåfva medgaf, önskade dem dit där pepparn fro-

das och åt middag i deras sällskap, middag med Lafitte, Romanée och Moët. Det var mitt första inträde i naturens sköte här på kusten.

De glada gossarne ville göra upp båtlag med mig, ty de ha naturligtvis båt och segla kanske en hel timme hvarje dag, när de ej äro hindrade af frukostar och andra högtider. Jag bad dem dra för tusan — det var vid sista glaset, ett Amontillado, som ej var illa — och de skrattade och funno mig särdeles älskvärd.

Dagen därpå hyrde jag mig en egen båt med egen båtkarl och nu gör jag mina egna seglatser dit hvarken Pontus eller de andra hitta efter. Men de äro ej de enda af »hufvudstads-societeten», för hvilka jag råkat ut här. Friherrinnan Klingenmalm med alla sju fröknarna släpa sina oändliga klädningar i sanden vid badhuset dagarne i ända och äro midt uppe i sin vanliga sysselsättning med finare och äfven gröfre skvaller. Fru Renner är också här, och herr Renner med sina två långa pojkar som dricka konjak på förmiddagen och punsch på eftermiddagen samt därunder hinna med ett par dussin cigarrer hvardera. Något annat kunna de naturligtvis icke få tid till. Jules, den gamla hedersgossen, går här och slår för en ung flicka, som icke är mer än 35 år yngre än han, en liten, snäll och söt flicka. Vi hafva »societet», ordinarie två gånger i veckan, och extra ordinarie hvar enda kväll i

»salongen», der det dansas och göres musik, pratas och kurtiseras alldeles som vore vi i Stockholm.

Bland alla andra, mer och mindre bekanta hufvudstadsanleten, som här uppenbara sig, äro också de som höra till familjen Herlefsson, ganska hyggliga människor. Herlefsson själf är en hedersman, men icke har man just roligt i hans sällskap. Han frågade mig i går, hvad jag tänkte om grundskattefrågan. Hvad skulle jag svara på sådant? Frun ville veta, om jag hade reda på skärgårdsfolkets andliga behof. Sådant där kan vara mycket aktningsvärdt, men det finnes ju icke en enda gnista poesi däri, och ej är det fullt naturligt häller, när man kommer raka vägen från Stockholm. Men jag skall sätta mig in i frågorna, om jag får tid och om jag icke snart ger hela samhället på båten. Det är det jag hälst ville göra, ja, det är mitt uppriktiga allvar, och det samma sade jag till fröken Agda här om dagen, men hon skrattade blott åt mig. Den flickan förstår jag mig icke riktigt på. Hon är släkt till Herlefssons, som du kanske vet, och har rest med dem hit. Hon är vacker, så förtjusande vacker, att jag för länge sedan varit kär i henne, om hon icke nästan skrämt mig genom sitt underliga sätt att vara. En af de »frigjorda» kan jag just icke kalla henne, ej häller en af de »blå», men något ditåt är det, mycken bildning, alldeles för mycken för mig, och med märkvär-

diga åsigter om kvinnans och mannens förhållanden.

Jag flyr henne, försöker åtminstone, fastän det ej alltid lyckas, och har föresatt mig att aldrig förälska mig i henne. Hon har nog af tillbedjare, tyckes det, men gynnar ingen enda, ehuru hon är vänlig och glad mot alla. Hon dansar, skämtar och ler gärna, men det ligger något egendomligt, om icke i dansen, ty hon valsar förtjusande, men i skämtet och leendet. Behagsjuk kan jag ej kalla henne. Men det är något öfverlägset hos henne som håller på afstånd, på samma gång som det drager hvar och en till henne. Med ett ord: jag förstår mig icke på henne.

Jag *vill* ej håller förstå henne. Min håg står nu mer åt helt annat håll. Det är *natur* jag vill ha och icke öfverbildning. Det är icke blott champagnen jag afskyr, utan också den finaste bordeaux — det är en liknelse, som du bör kunna fatta, om du också icke begriper huru jag kommit på dylika åsigter. Jag vill ha klart vatten eller, i brist på det, en mugg hembrygdt öl, kanske till och med hållre det senare, ty i det finnes onekligen mer »corpus».

Herlefsson är en tråkig hedersman, för fru Herlefsson är jag nästan rädd, ty så ofantligt snäll och fullkomlig förekommer hon mig, men likväl kan jag ej undgå att möta dem hvar enda

dag, än på land, än på sjön, till och med långt ute vid fisklägena, och jag måste då naturligtvis sällskapa med dem, ty jag är väl ingen björn häller, om jag också lärt mig hata civilisationen. Nu har jag dock föresatt mig att hålla mig helt och hållet undan. De skola sannerligen icke få tag i mig. Jag har många gömställen ute i skären, men det är i synnerhet ett, som jag riktigt älskar. Tänk dig en klippa, skroflig och otillgänglig, utan ett enda träd, utan ett grässtrå, utan en bit mossa. Se, det är natur! Det är något annat än Djurgården och Ulriksdal. På den klippan står ett litet grått hus, en eländig koja. Där bor en gammal fiskare med sin dotter. Gubben är det ståtligaste hvitskägg, jag någonsin sett, — idel kraft, ärlighet, enkelhet — med ett ord: natur. Och dottern är en rask, ljushårig tös, vacker som hafsytan omkring klippan, när solen lyser därpå. Jakobina är det älskligaste naturbarn, jag någonsin kunnat tänka mig. Du tycker kanske, att Jakobina ej är något vackert namn, men om du såge henne som eger det namnet, skulle det klinga i dina öron som den ljufvaste musik. Agda är icke något fult namn, men det ljuder så stolt. Det är något örnaktigt, alt för ädelboret, öfverlägset, som gör mig rädd och förödmjucar mig. Jag tycker icke om att ödmjuka mig inför en kvinna, vore hon också den skönaste på jorden.

Nu lyser solen fram igen. Corneliusson kommer och frågar, om jag ej vill segla ut nu. »Det är så mytet pent vär», säger han på sin underliga bohuslänska. Jo, visst skall jag ut nu. Båtkarlen menar, att man med den här vinden kan komma snart till Svartskär. Det finner jag förträffligt. Det är till Svartskär jag vill. Där bor gamle Niklas Jakobsson och den vackra Jakobina. Jag undrar huru de hafva det. Jag har ej varit där på två hela dagar. Mycket kan hända på ett par dagar, när man bor ända ute i hafsbandet och när det blåst så att klipporna kunna vältras öfver ända.

Far väl med dig, min käre Alrik! Jag vill ej hafva något bref från dig, ty det skulle blott störa mitt friska naturlif, men du skall kanske snart åter få höra af mig.

II.

Från Agda till Gundborg.

Min snälla Gundborg, hvarför är du ej här? Jag trodde ej, att det skulle vara så roligt vid en badort, som jag nu funnit det. Jag stiger

tidigt upp, vandrar längs stranden och hör på vågornas sång. Det är en förträfflig musik, vid hvilken jag aldrig kan tröttna, och likväl ser jag gärna, att tant Herlefsson, den snälla, präktiga tant Herlefsson, kommer och söker upp mig vid stranden. Hon har alltid något af värde att tala om. Hennes klara förstånd och goda hjärta göra lifvet behagligt för alla som äro i hennes närhet, och för mig är hon, tycker jag, särskildt god.

Jag har henne att tacka för mycket och skall aldrig glömma hvad hon gjort för min andliga utveckling. Om hon också icke lyckas med mig, är det sannerligen ej hennes fel. Tant Herlefsson påminner mig också alt för lifligt om min mor, och jag älskar henne ännu mer för den skull. Våra morgonvandringar vid hafskusten skall jag aldrig glömma. De äro mina käraste stunder på dagen, utan att jag därför har ledsamt en enda af dagens öfriga timmar.

Vi bada, vi deltaga i sällskapslifvet, vi göra utflygter till fots och på vattnet, vi göra musik i sällskapssalen och där dansa vi också, ty vi hafva riktigt glada små danstillställningar med mycken ungdom, vackra flickor i fina, alldeles icke osmakliga dräkter, må du tro — åh, du kunde där få en hel mängd idéer om klädseln. En och annan mycket allvarsam herre eller mycket tadelsjuk fru eller fröken finner nog anledning till klander, men hvad bryr ungdomen sig

om deras giftiga tungor? Hufvudsaken är att hafva roligt medan man är ung och då man ej gör något ondt därmed, hvarken åt sig själf eller andra.

Jag är säker på att kunna finna många ganska förståndiga flickor bland alla dessa yrhättor, som dansa hvar enda kväll, blott man hade tid att studera dem litet och de själfva hade tid att låta studera sig. Det är icke alla som hafva en tant Herlefsson hvilken kunnat vänja dem att tänka äfven på lifvets allvar.

Huru det är med herrarne, skall jag där- emot låta vara oafgjordt. De äro nästan alla mycket artiga, mer än tillbörligt artiga, tycker jag. En och annan är dock motsatsen till artighet, och dem tycker jag alldeles icke om. Artig skall en karl vara. Tycker du icke det också? Men han skall icke vara *så* artig, att han därmed jagar bort hvarje allvarligt ord mellan man och kvinna, ty då misstänker jag att han tror, det vi icke förstå oss på något allvarligt samt att hans artighet är endast en täckmantel för en ogynsam tanke om oss.

»Det är en liten toka», hörde jag här om aftonen en af våra herrar i badsällskapet yttra om en af de unga flickorna här, en liten snäll och älskvärd varelse, men hvilken föreföll den stränge herrn alt för obetydlig, medan hon tycker om att roa sig.

Det yttrandet stack mig, jag kan ej neka det, ehuru jag visst icke står i någon särskild förbindelse till den »lilla token». Men jag kan icke lida att man dömer så där efter blotta skenet. Om man själf ej känner håg för ett oskyldigt nöje, har man därför ej rätt att fördöma andra för att de vilja roa sig.

»Gud bevare mig för en sådan kvinna!» utropade en annan gång samme herre, då talet föll på ett fruntimmer, för hvars offentliga verksamhet alla borde känna aktning.

Då kunde jag icke afhålla mig från att fråga den stränge herrn, huru han ville hafva kvinnorna, om de ej finge visa sig glada och hågade för nöjen samt ej håller verka på ett allvarligt sätt för högre syften.

»Jag vill hafva dem naturliga», sade han, men då jag vidare ansatte honom med mina frågor, tycktes han ej riktigt kunna göra reda för det där naturliga.

Det är just skada, att karlarne ofta tala så styfva och stolta ord, i synnerhet när det är fråga om oss kvinnor, utan att kunna visa upp tillräckliga grunder. Gud bevare mig från att påstå, det herrarne sakna logik, ty det vore naturligtvis alt för djärft af ett fruntimmer, hvilket förutsattes att själf alldeles icke veta hvad logik vill säga; med nog förefalla de mig ofta nog ganska svaga i slutledningen.

Den herrn, om hvilken jag nu talat, är i själfva verket ganska älskvärd — det kan jag väl skriva till dig utan att missförstås — men han tyckes arbeta på att göra sig så litet älskvärd som möjligt. Du känner honom kanske. Hans namn är Yngve Falk, en af hufvudstadens mest bekante »herrar af societeten». Han är ännu ung, men tyckes vara mätt på världen, och det finner jag löjligt. Jag tror icke, att han vill endast väcka uppseende, utan att det är hans verkliga allvar, men det är ett allvar, åt hvilket man ej kan annat än skratta. Han skyr sällskap, och det torde väl äfven vara därför han håller en båt för sig ensam och med den far långt ut i skären, där han ligger hela dagen. Då och då möta vi honom, när vi segla omkring till fisklägena, men kan han undvika oss, så gör han, och det finner jag mindre artigt af en person, som åtminstone varit verldsman.

Jag skulle bra gärna vilja komma i ett allvarligare samtal med honom, ty jag är säker på att han kan föra ett sådant, men det tyckes vara omöjligt. Han undviker hvarje försök därtill från min sida, liksom fruktade han att få höra något obehagligt. Han undviker äfven tant Herlefsson och hennes man. Nå, vi vilja visst icke truga oss på honom, men jag skulle misstaga mig bra mycket, om ej hos herr Falk funnes något mer än han vill låta höra och något annat

än missnöje med oss stackars kvinnor af de bildade klasserna.

Du frågar huru han ser ut. Åh jo, rätt bra. Man skulle till och med kunna kalla honom en vacker karl, om han ej ständigt såge missnöjd ut, och det klär honom alldeles icke.

Kanske att du förvånar dig öfver, det jag så mycket skrifver om den herrn, men därom får du alldeles icke tänka illa eller tro att jag är förälskad i honom. Uppriktigt sagdt, vet jag ännu icke hvad kärlek är. Jag vet åtminstone icke på annat sätt än hvad jag läst därom. At detta skrattar du kanske och inbillar dig själf mycket väl kunna redogöra för kärleken; men då bedrar du dig, min kära Gundborg. Låt oss, framför alt, vara sanna och uppriktiga! När jag en gång får känna verklig kärlek — jag förmodar mig nog komma dit — skall jag ej underlåta att underrätta dig och mycket samvetsgrant bikta mig. Det gör jag icke för någon annan än möjligtvis för tant Herlefsson. Men du är ju min bästa vän och min jämnåriga. Du är min snälla, kära, älskade Gundborg, för hvilken jag ej har någon hemlighet och hvilken jag vet förstår mig.

Nej, jag är visst icke kär, men jag känner deltagande för den der hr Falk, ehuru jag tycker honom vara bra öfverdrifven i sina åsigter. Han är onekligen en bekantskap att göra . . . Men nu

måste jag sluta. Jag har, finner jag nu, icke skrivit om ens hälften af hvad jag ämnat, men du får ej tro att det är hr Falks fel. Låt mig nu snart få bref från dig och glöm ej din egen Agda.

III.

Från Yngve till Alrik.

Hvilka dagar jag upplefvat! Jag önskar, att du varit med mig, så att du kunnat lära hvad det egentligen vill säga att lefva. Det var en skön morgonstund jag seglade ut från badhusbryggan. Solen låg som det klaraste guld öfver det vidsträckta vattnet och de klara klipporna. Jag skyndade på gubben Corneliusson, ty det började rustas äfven i de andra båtarna, och på bryggan frasade de oändliga klädningarna. Jag såg chignoner och giraffkammar i värdshusdörren, och snart kunde jag hafva hela bandet öfver mig.

Grosshandlaren Paddyson, som har egen lustjakt med fyra mans besättning, förträffligt skaffereri och ännu bättre vinkällare om bord och hvilken gerna ställer till små ungtungsfrukostar

som räcka hela dygnet, ropade till mig och frågade, hvart jag ämnade ställa kursen, men jag låtsade icke höra, medan jag hjälpte Corneliusson med focken, och ändtligen bar det af. Jag kastade mig rak lång på botten af båten och bad gubben att segla hvart han ville.

»Det vore väl till Svartskär, det», menade den gamle sjöbussen.

»Jag tror, att Corneliusson bra gärna vill till Svartskär», yttrade jag och vände mig leende till honom.

»Tror jag, det», svarades, men det var med en suck, tyckte jag.

På mina ytterligare frågor i det ämnet gaf han endast undvikande svar och tycktes hafva mycket att sköta med skoten. Han förklarade dess utom, att vinden icke vore gynsam; men ville man kryssa, kunde man nog komma fram, så där mot middagen eller något senare. Jag gaf honom tillåtelse att göra som han bäst funne för godt, hvarefter jag kastade en blick till baka åt båtbyggnaden och såg till min belåtenhet att ingen mer än Ran, Paddysons jakt, ännu lagt ut. De skola min sann ej få tag i mig på hela dagen, tänkte jag och fröjdade mig åt min frihet.

Båten sköt skarp fart. Vi voro redan utanför de inre klipporna. Mina blickar följde än de små, hvita skyarne som seglade uppe i luften,

än de skummande vågorna som vräkte mot farkosten. Då och då kom en hög sjö och sköljde öfver mig. Det lifvade mig ännu mer. Aldrig förr hade jag så fullt känt frihetens behag.

Corneliusson, som ett ögonblick skådat akter om oss, yttrade, att det såge ut, som skulle Ran ämna sig åt samma håll som vi.

Det gjorde mig orolig. Skulle jag kanske icke få vara i fred ens på hafvet?

»Om vi skulle släppa ut ett ref, Corneliusson?» frågade jag och stirrade akter ut, där jag tydligt såg huru Ran vann på oss.

Men Corneliusson skrattade åt mig som ej såg, att icke något ref vore intaget. Därpå lade han bussen öfver på andra sidan i mun, sneglade uppåt vimpeln och hvisslade en stump. Vi seglade, så att skummet yrde om oss och vinden tjöt i tacklingen. Det är ett slags musik, som jag finner ganska uppfriskande, i och för sig kanske icke harmoniskt behaglig, men som kan lifva upp en dåsig människosjäl och öfverrösta alla dumma intryck och tråkiga hågkomster som vi släpa med oss från civilisationens salonger. Sjön gick alt högre. Här och där tumlade några delfiner högt öfver vågen, och solen blänkte till på deras krumma, feta ryggrader. Måsarne kretsade högt öfver oss.

Långt ute mötte vi en roddbåt, i hvilken två kvinnor med stor möda med årorna brottades

mot den svåra sjögången. Det såg vådligt ut. I båtens akter satt en herrklädd man vid styret. På min fråga, hvad det kunde vara för en båt, som endast med åror sökte taga sig fram i en sådan sjö, upplyste Corneliusson, att han tyckte det var Olaus Antonssons båt från Bredgrund, men han kunde ej få rätt syn på kvinnfolken och manspersonen.

Han hade knapt uttalat detta och åter vändt sin uppmärksamhet på egna segel, förr än jag till min stora förskräckelse såg huru en svår sjö kantrade roddbåten. Ett trefaldigt jämmerrop skar igenom vindens dån, men så vardt det genast tyst. Den lilla båten kastades omkring på vågorna, men af människorna sågo vi ej någon enda.

»Ha de redan gått till botten?» skrek jag i vanmäktig medömkan.

Min båtkarl sade ingenting. Han sökte närma vår farkost till olycksstället, men detta var ingen lätt sak i en sådan blåst och mot sådan sjö. Slutligen lyckades det dock, och vi nalkades den kantrade båten. På samma gång kom Ran svängande från andra sidan. Vi märkte då, huru de två kvinnorna som rott båten och karlen som styrt honom klämt sig fast vid den sidan af båten, hvilken vi förut ej kunnat se.

Innan vi kunde lägga till, hade Rans besättning redan dragit upp karlen och en af kvin-

norna och med fara för oss själfva att störta i hafvet lyckades Corneliusson och jag bärga den andra kvinnan. Hvem tror du att hon var? Ingen annan än själfva den vackra Jakobina från Svartskär. Om du kunde föreställa dig, huru lycklig jag kände mig öfver att hafva räddat henne! Hon tycktes dock taga saken tämligen lugnt. Äfven det förtjuste mig. En af de »bildade» hade naturligtvis legat afsvimmad en lång stund och slutligen öppnat ögonen med många romaneska blickar och uttryck. Jakobina vred utan tillgjordhet vattnet ur sin klädning, slängde ut sitt långa vackra hår, nickade ett vänligt tack åt mig och skakade hand med Corneliusson samt vände därefter uteslutande sin uppmärksamhet på den kantrade båten, med hvars bärgning, ett styft arbete, skall jag säga, Rans besättning var sysselsatt.

»Det är Olaus i Bredgrund som rår om båten», sade hon.

»Hur är det med Niklas Jacobsson?» frågade min båtförare.

»Illa», svarade flickan. »Men jag är rakt olycklig, om vi inte få båten hem igen. Vi lånade honom för att ro doktorn till baka.»

»Är far sjuk?» sporde Corneliusson.

»Med far står det klent till», sade Jakobina.
»Ah, nu tror jag, att de få bugt med den välsig-

nade båten. Låt oss nu hjälpa till, så går det nog bra.»

Roddbåten bärgades och togs på släp af Ran. Hr Paddyson höll på att duka upp frukost för doktorn och föreslog, att vi skulle följas åt till Bredgrund för att där landsätta våra skeppsbrutne. Det var hvad Jakobina också ville, och som vinden var god åt det hållet, ändrades kursen dit. Af Paddysons sällskap hade jag ingen olägenhet, ty Ran var snart ett godt stycke för ut.

Under seglingen talade Jakobina om orsaken till roddfärden med Olaus' båt. Fader Niklas hade stått på Svartskär och sett en brigg, som icke tycktes klara sig för bränningarna. Han trodde det vara »Goda Hoppet» och ropade åt dottern, att han ville ge sig ut för att hjälpa till.

»Goda Hoppet!» utropade Corneliussen och stirrade på Jakobina så, att han höll på att glömma af skotet.

»Ja, det var det far trodde», förklarade flickan och rodnade starkt.

Hvarför rodnade hon? Det klädde henne alldeles icke illa, och likväl tyckte jag icke om den där rodnaden, som utan tvifvel stod i samband med »Goda Hoppet», hvilket var en brigg som naturligtvis hade besättning, bland hvilken den vackra skärgårdsflickan kanske hade någon bekantskap.

Niklas Jakobsson envisades med att det vore »Goda Hoppet», förtäljde Jakobina vidare, ty det finnes ingen annan brigg i hela världen som vore riggad på det viset, och Jakobina hade icke kunnat motsäga fadern.

»Briggen går förlorad», hade den gamle fiskaren sagt, under det han i brådskande fart gjorde sin segelbåt i ordning för att söka kryssa sig fram till fartyget och få det att ändra kurs, innan det vore för sent. Det hade varit helt nära Svartskär, bort åt Skarpbrotten, en af de farligaste punkterna på kusten, där briggen hade gått för fulla segel. Det började mörkna . . .

Om du hade hört Jakobina berätta, skulle du hafva föredragit det framför själfva fru Hwasers framsägande af den härligaste skaldestycke. Det var så enkelt och okonstladt, men därför så mycket mer gripande, så utan alla grannlåter och fritt från känslamma utgjutelser. Det var som i *ett* stycke med naturen omkring oss, storartade böljslag och stormens friska fart. Jag makade mig närmare henne för att få höra bättre, ty många ord voro nära att gå förlorade i blåsten. Corneliusson tycktes nu igen hafva sin uppmärksamhet endast på seglen och rodret, men det syntes dock på hans ansigte, att han lyssnade ifrigt till berättelsen.

Det började mörkna, sade Jakobina, när hennes far fick sin båt i ordning och satte ut till

sjös. Hon hade bedt att få följa med för att hjälpa till, men gubben hade ej lyssnat till henne och var redan ett godt stycke från holmen. Han kryssade upp mot bränningarna, bort åt Skarpbrotten, för att genskjuta briggen. Men mörkret föll så hastigt på, ett svart moln steg upp från väster, att Jakobina snart förlorade både briggen och faderns båt ur sigte. Hon stod ensam på Svartskär och stirrade ut åt den mörka rymden. Huru länge hon stod så, kunde hon ej säga. Men till slut for en blixtnur ur det svarta molnet, en förskräcklig ljungeld som lyste öfver vatten och klippor, och vid skenet däraf såg flickan ett vitlockigt hufvud på vågen, helt nära Svartskär. Hon ryste till, men innan hon hann tänka öfver hvad hon sett, kastades fadern upp på stranden.

»Fars båt var borta», tillade Jakobina, »och därför var jag nyss också rädd, att vi skulle blifva af med Olaus Antonssons, som vi hade lånat. Men han följer godt med Ran nu.»

»Nå Niklas Jakobsson?» sade Corneliusson. »Och Goda Hoppet?» tillade han, liksom tvekan, men med oro i rösten.

»Jo, far hade simmat i land», svarade Jakobina. »Han är stark simmare ännu. Och Goda Hoppet . . . det syntes inte till mer.»

»Och du tror, att den där briggen verkligen var Goda Hoppet?» sporde min båtkarl.

»Ja . . . det trodde far så säkert», sade flickan

med låg röst, och så vardt hon blek, mycket blekare än hon förut varit röd, men det blåste också rätt svait ute på Skagerrack. Jag svepte filten om mig och frågade, om Jakobina också ville hafva en flick däraf, men hon skakade på hufvudet.

»Så vardt far sjuk», återtog Jakobina efter en lång stunds tystnad, under hvilken hon stirrat ut åt vattnet. »Jag ville ha doktor, och fast far satte sig mot det, hade jag dock fått i sinnet att sådan måste komma. Men huru få ut doktor till Svartskär, då vi inte kunde komma därifrån? Vi hade ingen båt mer. Då kom Olaus Bengta öfver till oss på ett ärende, och guds lycka var det. Hon hade bara roddbåten, ty fader Olaus seglar med badgäster i sommar. Men det var åter vackert väder. Jag for med henne genast till Bredgrund för att träffa doktorn och fick honom öfver till oss. Han såg om far och ordinerade. Nu skulle jag och Bengta ro honom till baka och jag skulle köpa medikamenter. Det är en snäll doktor, och nog är han sjövan, men han fumlade vid rodret, och en styf sjö kantrade båten.»

Mina ord kunna endast svagt återgifva den raska flickans berättelse, så enkel och okonstlad, men likväl så innehållsrik, en tafla ur lifvet bland bränningarna. Detta är sannerligen att lefva, då man dagligen kämpar för sin tillvaro mot en så

hårdhänt natur, då man vågar lifvet i hvarje stund, i hvarje ögonblick ser döden för ögonen och likväl står upprätt midt bland farorna, glad och förtröstansfull, nöjd med det torftigaste. Kan du fatta det lifvet?

Och denne läkare sedan, som oupphörligt reser mellan öarne och själf vågar lifvet för att rädda andras! Än i segelbåt, än i en liten roddfarkost, ständigt på sjön, ofta bland bränningarna, i storm och mörker och köld. Det är något annat, skulle jag tro, än att sätta sig i sin bekväma droska och låta köra sig på en stads lugna gator. Hvars och ens verksamhet är aktningvärd, då hon egnas åt medmänniskors nytta, och läkaren i städerna kan också våga lifvet många gånger, kan slutligen duka under för öfveransträngning i utöfvandet af sitt ädla yrke; men en läkare i skärgården, som skall kastas mellan klipporna, bör kanske hafva ännu ett godt tillskott i människovännens aktning.

Har jag ej rätt, min kära Alrik? Men på sådant där har du naturligtvis aldrig tänkt. Det ligger icke inom området för dina funderingar, när du sitter vid spelbordet med doktor X. Hvad säger du också om Jakobina? Kanske att du bättre begriper henne. För att skaffa läkemedel åt sin gamle far, sätter hon sig vid åran i en bräcklig farkost och trotsar stormen och vågen. Hon är nära att omkomma, men då hon

sluppit undan dödsfaran, tänker hon ej ett ögonblick mer därpå, utan fortsätter färden.

Och hemma ligger den gamle fiskaren, hvilken för att rädda några medmänniskor var själf nära att stanna på hafsbottnen samt förlorade sin största egendom, båten, enda medlet till lifsuppehälle. Han är kanske dödssjuk, men jag är viss om, att han icke klagar, fastän han ligger ensam i den bofälliga stugan på den öde klippan, midt bland bränningarna, omhvärfd af stormar och hafvets fador.

Ser du, Alrik, dessa äro människor. Förstår du hvad det vill säga? Jag tror det kunde löna mödan att varda rätt och slätt människa och ej längre eftersträfvä att vara »sällskapsmänniska», hvilket på sin höjd är blott en dålig afart af släktet *Homo*, kanske något ännu sämre.

Du får ursäkta mina små afvikelser från skildringen. De äro sannerligen icke främmande för hvad jag har att meddela. Jag tänkte just därpå, när jag satt i Corneliussons båt och såg Jakobina hjälpa gubben med skoten, under det hon talade om sin far på den öde klippan.

Men Corneliusson frågade ännu många gånger efter briggen som hade synt utaf för bränningarna vid Svartskär. Jakobina blott skakade på hufvudet, och då valkade den gamle båtkarlen sin buss helt oroligt. Om det var af blott van-

lig människokärlek eller om Corneliusson har någon särskild anledning att oroa sig för briggens öde, känner jag icke.

Det gick raskt undan och utan vidare äfventyr ända till Bredgrund. Det är ett fiskläge, som håller på att arbeta sig upp till köping. Huru måleriskt tager det sig icke ut från inloppet! Vi seglade omkring en utskjutande klippa, kal som en munkhjässa. En stark lukt af fisk hade redan långt ut på sjön kommit oss till möte. Ju närmare vi nalkades, dess kraftigare vardt fiskdoften, men också blandad med lukten af tång, som är ofantligt mycket friskare än »Bouquet de Jockey Club», skall jag säga dig.

Innanför klippan var vattnet nästan lugnt, så stilla, att de många bryggorna, hvilka radade sig bredvid hvarandra långt in åt bugtens smalaste del, speglade sig i sjön i den kraftigaste solglans, och sjöbodarne kastade skarpa skuggor midt i glansen. Den ena bryggan stupar tvärt ned i vattnet, den andra pekar rakt upp i luften; den ena sjöboden lutar åt höger, den andra åt vänster; några tyckas raglande stödja hvarandra.

Nedanför sjöbodarne skvalpade sakta några fiskarbåtar bland en svärm maneter, som drifvit in från hafvet. Långt ut på bryggorna tumlade stora skaror, nästan nakna, solbrända, kraftiga och djärfva barnungar, hoppade i båtarne, plum-sade i vattnet, där de stodo på hufvudet och

fångade krabbor, dök upp igen och skreko i kapp med »mågarne», som kretsade i luften, högt öfver bugten. Bakom sjöbodarne stiga branta klippor upp från stranden, och på klipporna hänga människoboningar, några i klungor, andra enstaka här och där, underliga att skåda, men ärliga och ursprungliga utan någon förkonstling.

Ran låg redan vid en af de närmaste bryggorna, och vår båt lade till vid en annan. Barren tystnade tvärt, när de fingo sigte på oss, skockade sig omkring båtarne och betraktade oss med vidt uppspärrade ögon, stucko fingrarne i mun och glömde af sina lekar. Vi krånglade oss upp på bryggan och gingo genom en saltbod, hvars väggar voro klädda med långor och gråsidor och gud vet hvad alt för starkt lukande fisk, sydväster, fiskredskap och fiskarbyxor, ett ganska lockande zoologiskt och etnografiskt museum. Hr Paddyson mötte oss i saltboden, rynkade på näsan, nämde något om »infam odör» och förklarade, att han måste ut till sjös igen. Jag skrattade åt honom och fortsatte min väg med Jakobina som skulle gå till apoteket och sedan följa Bengta till dennas hem och som frågat, om jag ej ville se, huru de hade det i Bredgrund.

»Det är något annat än på Svartskär», tillade hon med en suck, en alldeles öfverflödigt suckan, tyckte jag.

Bengta log, litet högmodigt, efter vadhjag kunde finna. Barnskaran följde oss i en lång rad. Så bar det af bland stenarne bort åt en väg som än gick uppför, än nedåt i ständiga krokur, mellan kojor och svinstior. Snart var det icke blott människobarn, utan äfven en anse- nlig skara grisar som utgjorde vårt trogna följe. Du skulle hafva sett det lustiga tåget, endast naturbarn, hela långa raden, från och med Jakobina, den sköna fiskarflickan, till och med de små Bredgrundsgrisarne, såväl två- som fyr- fotade.

Bland kojorna ligger ett och annat ganska snyggt, ljusmåladt hus, och på mina frågor, hvil- ken som bodde i det eller det, svarades alltid namnet på en sjökapten. Slutligen tyckte jag, att kaptenshusen tilltogo i alt för stort antal. Det var icke mer så måleriskt, som när man ser Bredgrund från sjön. Det var för fint och put- sadt. Jag såg ej längre till några svinstior vid gatan, utan där lågo små trädgårdstäppor med små krusbärsbuskar och där växte till och med en och annan blomma.

Grisarne hade också ledsnat att följa oss, och många af barnen äfven aflägsnat sig. De senare kommo dock snart igen för att bjuda ut snäckor, sjöborrar, sjöstjärnor och andra hafskräk. Jag köpte och stoppade fickorna fulla. En liten barhufvud och barbent sälle med brun

kropp och hvitt hår kom släpande med en ung »måge», som han fångat, och ville att jag skulle köpa fågeln, men jag hade icke plats för några fiskmåsar i mina fickor.

Fullväxt folk syntes just icke till, med undantag af en och annan kvinna. Alla männen voro ute på sjön, de flesta på fiske, andra på långresor med handelsfartyg, af hvilka många nu mer höra hemma i Bredgrund som snart har stor sjöfart. Men så kommo vi till Bengtas hem. »Är det också ett kaptenshus», frågade jag, då jag såg den hvitmålade gafveln och de hvita gardinerna innanför de klara rutorna.

Nej, fader Olaus är icke kapten, men har varit styrman och förtjänar nu pengar på att segla med badgäster. Bengta stod i dörren, krusade och neg och tycktes vilja visa, att hon förstod sig på herrskapsskick. Detta stötte mig och jag tyckte icke om Bengta, ehuru hon nog också är både vacker och rask, kan ro en båt i svår sjö och icke fruktar en neddoppning i den salta vågen. Ingendera af flickorna tycktes hafva tänkt på att de kunde behöfva byta om kläder sedan de legat i sjön, men när Bengta kom hem till sitt, började hon tala därom, och jag miss-tänker, att det skedde endast för att visa, det hon vore ganska väl försedd med gångkläder samt kunde dela med sig åt Jakobina.

Fader Olaus bor bättre än du kan föreställa

dig, men icke öfverensstämmer det med min smak eller som jag hade väntat det här i skärgården. Han hade riktiga småstadsmöbler, soffa och chiffonier i hvart och ett af de två rummen, och på chiffoniererne har han radat upp en mängd underliga småting, som han fört hem från sina långresor, kinesiska gubbar som grina fasligt illa, präktiga koraller, japanska koppar, tyska dussinarbeten, mycket krimskrams, mest lappri-saker, om också ett och annat föremål af värde. Tillsammanstaget retar det mig, ty det skall naturligtvis föreställa något »civiliseradt», något riktigt fint, och är således efterapadt och dumt.

Jag betraktade hällre taflorna på väggarne, ty de föreställa de olika fartyg, med hvilka husets egare seglat, och de faror för hvilka dessa fartyg varit utsatta. Det är något som lifvar sinnet, hela långa och sannfärdiga historier från sjön, erinringar om människokraft i strid med en vredgad natur eller om glada, solljusa dagar i lugna farvatten, då styrman Olaus stått vid relingen, rökt sin pipsnugga, skådat ut åt den våta slätten och tänkt på den trånga gatan mellan klipporna hemma i Bredgrund.

Bengtas mor kom äntligen in för att taga mot sitt främmande. Hon tycktes först hafva dragit sig undan till köket för att där »kluta ut sig», såsom Corneliusson plägar säga. Det är en stilla kvinna med vemodig uppsyn, hvilken

icke synes taga stor del i denna världens angelägenheter, men som ville göra heder åt sitt hus, därför klädt på sig sin bästa klädning och nu bjöd på portvin — med socker. Det skall väl också höra till bildningen.

Jag längtade åter ut i naturen och långt från förkonstlingen i styrmanshuset. Corneliusson satt där nere i båten och väntade på mig. Det är en gammal ärlig man som ännu aldrig bjudit mig portvin med socker, men som med tacksamhet karfvar sönder och tuggar de cigarrer, jag skänker honom.

Jag ämnade taga afsked och nalkades Jakobina för att fråga, om hon ville, att Corneliusson och jag skulle föra henne till baka till Svartskär. Hon satt vid ett fönster och stirrade ut på klippvägen samt tycktes ej höra min fråga. Jag märkte, att hon hade tårar i ögonen.

»Fader Niklas kommer sig nog, blott vi hinna hem med läkemedlen», sade jag för att trösta henne.

Hon såg på mig med en frågande blick och tycktes ej hafva förstått mina ord. Så djup kan en dotters sorg vara, tänkte jag, när hennes tankar ej upptagas af alt det som plägar tumla om i våra bildade flickors hjärnor. Jag sökte uppmuntra henne och talade åter om faderns tillfrisknande.

»Nog kommer far sig», sade hon, och hen-

nes tårfyllda ögon voro vackrare än någonsin.
»Men vi ha ingen båt!»

Det öfverräskade mig något, att hon tänkte mer på båten än på fadern, men det var väl ganska naturligt. Båten var deras bästa egendom och hade tagits från dem af det grymma hafvet.

Nu kom Bengta, lade sin arm om Jakobinas smärta lif och utropade skrattande:

»Kära hjärtandes, inte skall du gråta, när du inte vet, om det verkligen var Goda Hoppet som gick åt i bränningarna!»

Jakobina rodnade, täckte ögonen med handen och skyndade ut. Jag viste ej hvad jag skulle tro samt tänkte också lemna styrmanshuset, då dörren å nyo gick upp.

»Se, far är här», sade Bengta förvånad, men teg hastigt och neg på sitt knapphändiga sätt, då hon märkte, att fadern hade främmande med sig.

Jag såg hr Paddysons glesa, oerhördt långa kindskägg som flaxade för luftdraget, under det hans grå- och rödrutiga rockärmar svängde fram och till baka i dörröppningen, troligtvis för att göra några mycket artiga rörelser.

»Var så god och stig på, min nådiga fröken!» ljöd hr Paddysons läspande röst.

Det var, gud hjälpe mig, hr Herlefsson med fru och fröken Agda, hvilka jämte den tjäskan

Paddyson hade följt med fader Olaus som i sommar är Herlefssonska herrskapets båtförare. Hvad hade jag i Bredgrund att göra, när jag skulle råka ut för alla dessa människor? Snart kommer kanske hela badsällskapet efter, tänkte jag, men kunde naturligtvis ej springa min väg, utan måste åter fram med artighet och småleenden, bugningar och struntprat, och så tvangs jag att dricka ännu ett glas af det väl-signade portvinet . . .

Jag nödgas här afbryta mitt bref.

IV.

Från Agda till Gundborg.

Vid en badort är man så sysslolös, att man icke hinner med någonting. Man gör rakt intet, och likväl är dagen så upptagen, att man till och med vårdslösar sina närmaste vänner, om de icke äro närvarande för att själfva vaka öfver sina fördelar. Där ser du orsaken, hvarför jag icke skrifvit till dig på ett par veckor.

Nu tager jag likväl fast i en af de lediga dagarnes flyktiga stunder för att visa, att jag icke helt och hållet glömt dig, min kära Gund-

borg. Jag anser mig böra skrifva om något som tilldragit sig i min närmaste omgifning, hvilket verkligen icke är så obetydligt, som du måhända tror, när du hör mig tala om sysslolösheten. Det är så ofantligt mycket som kan ske, under det man själf just icke uträttar något.

Du vet, att vi dagligen göra långa utfärder till sjös. Det är ett stort nöje, då man vid sin sida har älskvärda människor i hvilkas sällskap man känner sig väl. Jag kan ej neka, att jag i början var litet rädd på sjön, i synnerhet då böljorna sköljde öfver oss alt för våldsamt; men man vänjer sig vid alt, till och med vid svår sjö och stark vind, och nu finner jag det alltid ganska roligt. Jag önskar blott mången gång, att du också vore med oss.

En dag seglade vi till Bredgrund, där vår båtförare, styrman Antonsson, vanligen kallad fader Olaus, har sitt hem. Den seglingen torde vara den för mig märkligaste hittills. Du får tills vidare nöja dig med, att jag söker sätta dig in i förhållandena, så godt jag kan.

Vi skulle till Bredgrund för att göra bekant-
skap med fader Olaus' hus, hans dotter, hans
ko och hans hustru — han räknar alltid upp
sina älsklingar i den ordningen. Seglingen gick
raskare än jag någonsin varit med om. Jag var
alldeles insaltad af hafsvatten, när vi kommo
fram. Vi voro i det ypperligaste lynne. Men

genast vid landstigningen råkade vi ut för en herre, för hvilken ingen af oss hyser något deltagande. Han heter Paddyson, en »sportsman» som seglar omkring på kusten och lefver ett gladt lif, det vill säga gladt enligt *hans* åsigt.

Han tycktes vara färdig att lägga ut med sin jakt, men så snart han fick oss i sigte, måste han hafva ändrat tanke, hoppade i land och sökte genom åtskilliga krumbugter visa sin förtjusning öfver att hafva träffat oss. Det är en löjlig karl. Innan vi lemnat bryggan, hade han hunnit omtala, det han förut på dagen lyckats genom sin obegripliga raskhet, själsnärvaro, kroppsstyrka och gränslösa mod rädda tre personer från att omkomma i Skagerrack. Det var en läkare och två skärgårdsflickor, af hvilka den ena var styrman Antonssons dotter.

»Ja så, Bengta har varit i sjön?» sade Antonsson helt lugnt. »Det var väl att hon kom upp igen», tillade han med samma lugn; men om han glömde att tacka hennes räddare, så underlät denne icke att fortsätta loftalet öfver sitt eget hjältemod. Hans skryt tröttade mig, och jag började tänka på helt annat, då min uppmärksamhet väcktes af att Paddyson uttalade namnet Falk, hvilken han i förbigående omnämde såsom deltagare i räddningsarbetet. Du påminner dig kanske, att jag förut någon gång nämt om herr Falk från Stockholm, hvilken jag fram-

stält såsom en ganska dräglig, men något människoskygg f. d. verldsman. Jag kände honom icke då så mycket som nu, och om jag förut sagt, att han vore tämligen anspråksfull, så vill jag nu pruta ej så litet på det omdömet. Paddyson borde egentligen icke nämnas på samma gång, som Falk, men nu var det den förre som hade ordet.

»Herr Falk bekymrade sig naturligtvis mest om Jakobina», tillade han med ett bredt och fult skratt som förargade mig, ehuru jag verkligen icke rätt vet af hvilken orsak, då Paddyson väl icke *kan* skratta på annat sätt.

Jag frågade, hvem Jakobina vore och erfor, att hon jämte styrmansdottern vore de skärgårdsflickor som den dagen räddats ur sjönöd. Men jag ville veta mer om henne.

»Det är ju den där fiskarjantan på Svartskär, dit herr Falk seglar alla dagar», förklarade Paddyson, svängde sina långa armar, piskade sina grå- och rödrutiga benkläder och skrattade å nyo lika försmädligt.

Han var odräglig, men jag fick stor lust att se denna Jakobina, hvilken omtalades som mycket vacker.

»Vi träffa nog både henne och herr Falk hos styrman Antonsson», trodde Paddyson sig kunna försäkra. Vår båtförare bjöd oss in i sitt nätta hem, och där funno vi verkligen herr Falk,

men jag såg förgäfvnes efter den omtalade vackra skärgårdsflickan. Olaus Antonsson var mycket gästfri och traktersam, och jag låtsade läpja på hvad han bjöd oss, men kunde icke, jag vet ej hvarför, förtära något. Jag var ej längre i så godt lynne, som när jag steg i land i Bredgrund. Sådant rår man ej för, som du nog vet, min snälla Gundborg. Herr Falk tycktes lida af sin vanliga obenägenhet för sällskap. Han var visserligen vänlig samt jag tror till och med mer uppmärksam mot oss fruntimmer än vanligt, men tycktes dock vilja komma från oss så snart som möjligt. I alla fall var han långt drägligare än den efterhängsne Paddyson.

Flickan från Svartskär skulle hem med läkemedel till sin far, som låg sjuk i sin koja, sedan han hållit på att omkomma, då han sökte rädda ett fartyg från undergång bland bränningarna. Olaus Antonsson föreslog, att vi skulle föra flickan hem och därmed göra en segling åt den yttersta delen af skärgården.

»Jag förmodar, att herr Falk ämnat föra Jakobina dit», sade Paddyson, och åter var hans obehagliga leende framme; »men om jag får råda, skulle jag vilja göra anspråk på den äran att taga samtliga om bord på Ran, min jakt. Fader Olaus kunde då få hvila sig litet i sitt hem.»

Det artiga tillbudet kunde ej tillbakavisas, ehuru jag för min del hellre hade seglat med

vår vanlige förare. Denne tycktes dock nöjd att en dag få stanna hemma. Falk förklarade, att han seglade åt annat håll. Det var ej riktigt artigt, men sådan är han alltid. Han tog afsked och skyndade ned till sin båt.

Ändtligen fick jag göra bekantskap med den omtalade Jakobina, som med oss gick om bord på Paddysons jakt. Hon är onekligen ganska vacker, men föreföll mycket sluten, nästan dyster.

»Jakobina är missnöjd för att hon ej får segla i Corneliussons båt, och det har nog sina orsaker», hviskade Paddyson förtroligt till mig. Jag hade icke behof af hans förtroliga meddelanden och svarade därför icke.

Ran seglar utmärkt, men vistelsen om bord föreföll mig likväl odrägligt lång, fastän vår värd visst icke underlät att slösa med sin artighet och stora gästfrihet. Jag tror nästan, att det var din vän Agda som var förnämsta föremålet för hans utomordentliga omsorger. Rätt säker på den saken är jag dock icke, ty jag gaf verkligen icke mycket akt på jaktens herre. Jag såg på hafvet och på Jakobina. Vacker är hon, tänkte jag ännu en gång, men till något annat omdöme kunde jag ej komma, ty hon deltog ännu mindre än jag i samtalen. Det var kanske blyghet, eller också hade hon sina tankar på annat håll. Hon satt orörlig och stirrade framför sig. Hon ingaf

mig ingen medkänsla, och likväl är jag, som du nog vet, icke svår att vinna.

Ändtligen voro vi framme vid Svartskär. Det är den ödsligaste klippan, tror jag, bland västkustens många ödsliga skär, och ända ut i öppna hafvet. Jag fattar ej huru någon människa kunnat välja detta förskräckliga ställe till boningsort. Där står en ruskig och till sitt fall lutande fiskarkoja, den vackra Jakobinas och hennes fars hem. Hvilka försakelser måste de stackars människorna där hafva underkastat sig! Eller kanske det icke är någon försakelse för dem att lefva utan någon enda af de bekvämligheter på hvilka äfven de sämst lottade af fastlandets folk göra anspråk. Mellan lifvet i Bredgrund och det på Svartskär är en ofantlig skilnad, och Olaus Antonssons hus är ett palats i jemförelse med Svartskärsfiskarens.

Stugans inre utgöres af ett enda rum i bottenvåningen, i fall jag så får uttrycka mig, och af ett kyffe på loftet, dit man kommer på en stege från det nedra rummet. Detta är på en gång arbetsrum, kök och sängkammare. De få kokkärlen sågo dock snygga ut och hängde i en viss ordning vid den sneda och söndriga spiseln. Vid det ena fönstret låg en stor hög nät. Det var Jakobinas handarbete. På en hylla syntes ett par muggar, några glas, en bibel och en psalmbok, hvilka tycktes utgöra husets hela bok-

förråd. Den andliga odlingen går hand i hand med den yttre välmågan, tänkte jag.

Detta skulle således vara det af Falk prisade naturtillståndet! Är det möjligt, tänkte jag, att en bildad man, som är van vid den andliga odlingens förmåner och äfven vid det yttre lifvets bekvämligheter, kan finna behag i denna tröstlösa torftighet? Är det verkligen hit han far för att fly hvad han kallar verldsbullret? Då måste stället invånare sannerligen på honom hafva ett mycket stort inflytande. Hvad kan hans afsigt vara? Den saken borde naturligtvis vara mig fullkomligt främmande, och jag var ju en toka, som kunde sysselsätta mig därmed; men sådant råar man ej för. Eller hvad säger du, min kära Gundborg?

I en stor säng med ganska snygt, men mycket lappadt och torftigt, blårutigt omhänge låg den gamle fiskaren, såsom jag tyckte, mer död än lefvande och mycket sjukare än hvad dottern sade sig hafva förmodat. Han såg ej upp mer än ett ögonblick, då Jakobina lutade sig ned öfver honom för att gifva honom läkemedel. Det var en sorglig syn.

Onkel Herlefsson hade stannat utanför stugan. Tant och jag smögo oss på tå genom rummet för att ej störa den sjuke, men Paddyson gick ut och in, fram och tillbaka med sina hårdt knarrande stöflar, talade högljudt och ville truga

den sjuke att smaka på sin konjak. Det var utan tvifvel välmening, men en mycket bullersam och påträngande.

Vi hade ej uppehållit oss länge i stugan, förr än en man inträdde med ett sakta: guds fred! Det var gubben Corneliusson som är Falks båtförare. Jag förskräcktes och tänkte att någon olycka skett, ty den inträdande såg olycksbådande ut. Han kom dock endast för att se om Niklas Jakobsson, sade han, men blef stående vid dörren, sannolikt af blyghet.

»Corneliusson har väl ej seglat ensam hit?» frågade Paddyson.

»Nej, nog är herr Falk med», svarade båtföraren.

»Det kunde jag väl tro», menade frågaren och skrattade.

Jag började önska mig från Svartskär, men så föga deltagande jag än kände för Jakobina, tyckte jag dock det vara hjärtlöst att lemna henne.

Corneliusson tycktes taga mod till sig. Tummande sin sydväst, gick han med långsamma steg varligt fram till sängen, och då Jakobina lemnat rummet, sade han:

»Det är inte så mycket bra med dig, Niklas, tror jag?»

Den sjuke teg och skakade blott svagt på hufvudet. Efter en stunds tystnad, hvarunder

man hörde endast Paddysons knarrande stöflar, sade Corneliusson åter, men nästan hviskande:

»Niklas . . . säg mig, om du verkligen tror, att det var Goda hoppet?»

Det låg djup ängslan i den frågandes röst. Fiskarn böjde hufvudet ett par gånger. Svaret var således jakande. Corneliusson stirrade rakt för sig, sade ingenting vidare, men stod kvar vid sängen. Jag tror mig aldrig hafva sett, nej, lyckligtvis icke, men ej heller tänkt mig en så träfande bild af sorgen. I tant Herlefssons ögon märkte jag tårar.

»Jakobina har väl gått ned och välkomnat herr Falk», sade Paddyson, och nu skrattade han högljuddare än förut. Det var ett skratt, som kom mig på en gång att blekna och rodna, ett hemskt skratt i sorgens och dödens närhet. Skrattaren tycktes vara mycket förvånad öfver att vi ej deltog i hans munterhet. Han började åter med sin lilla »stick» piska de rutiga benkläderna och utropade:

»Nu får jag väl den äran att konvojera damerna om bord? Det är tid att tänka på hemfärden».

Tant och jag kände dock ej håg att ännu lemna Svartskär, så mycket jag än nyss förut önskat mig derifrån.

»Men inte kan det väl vara något roligt här?» invände Paddyson och såg på oss med

sina mest förvånade blickar. »Med den här vinden ha vi goda två timmar till badorten, och jag har redan på morgonen bjudit upp till första valsen i afton.»

Vi förklarade, att vi visst icke ville hindra herr Paddyson i hans nöjen. Det var kanske icke så artigt sagdt af oss, men tant tycktes ej mindre än jag hafva tröttnat på sällskapet, och vi tillade, att Corneliusson nog skulle föra oss tillbaka.

Huru vida Paddyson gjorde några vidare försök att få oss med sig eller om han i förargelsen genast reste sin väg, kan jag verkligen icke säga, ty jag hade min uppmärksamhet helt och hållet på de begge gamle, han som låg i sängen och han som med ännu lika sänkt blick stod vid den förres hufvudgård.

Corneliusson drog en djup suck, lyfte slutligen hufvudet, såg sig omkring och bad »det goda herrskapet ursäkta», hvarpå han tryckte den sjukes hand och tyst lemnade rummet.

Den gamle mannen ingaf mig förtroende, och hans sorg gjorde mig ondt. Jag följde honom ut, lade min hand på hans arm och sökte förmå honom att lätta sitt tyngda sinne. Det var kanske påträngande, men Corneliusson tycktes ej uppfatta det så. Skulle du ej hafva gjort på samma sätt som jag? Om vi ej

kunna aflägsna sorgen, böra vi dock låta höra ett tröstens ord till hennes lindring.

Båtföraren satte sig på ett klippstycke och skådade med bedröfvade blickar åt väster. Solen var nära sin nedgång. Hafvet glödde i guld, luften skimrade i purpur, de kala klipporna lyste i varmaste färg. Det var en skön afton, en af dem då man lär sig älska den torftiga bohuslänska kusten. Delfinerna tumlade i brännin-garna bredvid oss. Ejdergäss och tärnor sutto nickande på de ur hafvet uppskjutande, glänsande klippspetsarne.

Jag spanade efter Jakobina, hvilken så hastigt lemnat stugan, och kom då äfven att fästa blickarne på Corneliussons båt som låg ett litet stycke från oss. Jag tyckte mig se, att Falk satt ensam i båten och hade sina blickar på den praktfulla solnedgången. Jakobina kom från andra sidan och gick åter in i stugan.

»Huru kom det sig, att herr Falk ville segla hit, då han ej gjorde det i sällskap med oss?» frågade jag båtföraren. Jag väntade nästan, att han skulle svara på samma sätt, som Paddyson yttrat sig.

»Åh, det var *jag* som ville segla hit», sade Corneliusson, »och som herr Falk alltid är en så rar herre, lät han mig få min vilja fram.»

Jag tyckte, att den gamle skärgårdskarlen

icke uttryckte sig illa. Efter en stunds tystnad började han åter:

»Se, jag ville af Niklas egen mun erfara, om det varit Goda Hoppet som visat sig här utanför den svåra ovädersnatten».

Och så förtäljde den gamle, att Goda Hoppet vore en brigg, som i lång tid idkat fraktfart i aflägsna farvatten, men som hörde hemma i Bredgrund och väntats dit på sommaren. Efter hvad Niklas Jakobsson försäkrat, skulle det hafva varit just den briggen som synts bland brännin-garna och ganska visst förgåtts, då fiskaren icke i tid kunnat varna honom. Sådant är ingenting ovanligt på denna del af kusten. Men Corneliusson hade haft en son, hvilken varit styrman på Goda Hoppet, en så präktig »gut», försäkrade han, och hans ålderdoms tröst. Nu vore han död, och gubben ensam i lifvet.

Hvad hjälpte här mina tröstord? Corneliusson fortfor att stirra ut åt vågorna, liksom väntade han, att den sjunkande solen skulle trolle fram Goda Hoppet och kalla den unge styrman-nen till lif igen.

Natten kom. Ännu satt Corneliusson på samma ställe, med blicken riktad åt samma håll. Ännu hade Falk ej lemnat sin plats i båten. Ingen af dem tycktes tänka på hemfärden. Onkel Herlefsson gick på andra sidan stugan, rökte och njöt af hafsluften, af hvilken han tycker sig

aldrig kunna få tillräckligt. Tant Herlefsson hjälpte och tröstade Jakobina, hvilken åter sysslade omkring den sjuke.

Jag ville vara till nytta och gick in i stugan. Tant menade, att vi omöjligt kunde fara från den stackars flickan och lemna henne ensam med den döende fadern. Jag var af samma mening och saknade åtminstone icke den aftonen dansen i sällskapssalen på badorten. Här var lifvets och dödens allvar. Hade du ej gjort på samma sätt, kära Gundborg? Eller hade du kanske hållre dansat? Jag vill visst icke vara ond på dig för det. Den ena har det sinnelaget, den andra ett motsatt, och bägge kunna dock vara goda människor.

Jag närmade mig Jakobina. Min motvilja för henne började försvinna och jag kände, att hon kunde behöfva understöd af en jämnårig kvinna. Tant hade lutat sig på Jakobinas torftiga bädd i ett hörn af rummet. Onkel hade klättrat upp till det lilla kyffet ofvan på för att där taga sig ett par timmars sömn, till dess den korta natten vore förbi. På morgonen skulle vi kanske segla från Svartskär. Jag höll Jakobina sällskap vid hennes fars sjukbädd.

Händelsevis kastade jag blicken genom fönstret och märkte, att någon gick fram och tillbaka utanför stugan. Det kunde ej vara Corneliusson, ty jag såg i nattskymningen en hög

skepnad och hörde raska steg. Det måste således vara Falk. Han kunde se oss där inne, ty Jakobina hade tändt eld på spiseln, och hela rummet upplystes däraf. Jag tyckte mig känna, huru hans blickar hvilade på oss.

Men hvarför kom han ej in? Var det min närvaro som hindrade honom. Måne han hade något enskildt att säga Jakobina? Det är visst sant, att jag icke borde hafva något att invända däremot, men tankarne flögo hit och dit. Det var en besynnerlig stämning.

Jakobina fortfor med sin tystnad. Hvem kunde undra därpå. Slutligen upphörde stegen utanför. Jag kände mig friare och talade med Jakobina samt lyckades äfven till slut vinna hennes förtroende. Hon hade många anledningar till sorg. Fadern skulle kanske dö. Deras båt hade slagits sönder i bränningarna. Goda Hoppet hade förgåtts, och detta var dock det svåraste. Stackars Jakobina! Hon skulle i höst hafva gift sig med styrman Corneliusson.

Den bekännelsen gjorde mig godt, tyckte jag, men så kom jag att tänka på, det Jakobinas fästman ju vore död, och då kände jag åter oro. Det var naturligtvis endast af medkänsla för den arma flickan. Jag teg och föll i djupa tankar.

Tant sof. Jakobina satt åter tyst. Intet annat ljud hördes än den sjukes tunga andedrägt och hafvets enformiga sång. Elden i spiseln var

utbrunnen, men genom de små fönsterrutorna föll ett svagt morgonskimmer.

Vi voro afskilda från hela den öfriga världen, tyckte jag — några få människor på en liten klippa i hafvet, men kärlek och sorg hade hittat vägen äfven hit, och sorgen tagit största platsen för sig.

Det var dystra tankar, sådana som icke ofta taga fatt i mig, hvilket du väl vet. Jag ville skaka dem af mig och låta morgonluften blåsa jämvigt i sinnet, öppnade sakta dörren och trädde ut på klippan. Lika härlig solnedgången varit några timmar förut, lika skön var morgonrodnaden nu. Öfver vattnet låg ännu mörker, men åt landsidan brann luften öfver de mörka stenmassorna. Snart blänkte det till med ett skarpt ljus, och solen steg upp på klippornas tinnar. Ejdrar, tärnor och fiskmåsar väcktes, skakade vingarne och flögo snart under högljudt skrikande omkring det lilla Svartskär. Det var ingen fager fågelsång i lummiga löfträd, bredvid vajande sädesfält, eller trastens slag i furuskog; men det var ett kraftigt lif, som vaknade här i ensamheten, långt bort från människovimlet, midt bland bränningarna, mellan den höga himmelen och det djupa hafvet.

Det var hvad jag tänkte, och det samma sade Yngve Falk som helt oförmodadt stod vid min sida. Jag såg på hans ansigtsuttryck, huru

han njöt af den sköna morgonen. Hans blickar glänste, hans mun log, bröstet höjde sig, och hela den manliga skepnaden tycktes växa och fyllas af lifslust. Det var förbi med hans trumpenhet och tillbakadragenhet. Han var den som jag verkligen förmodat, att han *kunde* vara och äfven *borde* vara, men att jag just icke sade honom detta, förstår du väl.

Vårt samtal var långt och innehållsrikt, det kan jag säga dig, men något mera därom får du ej veta denna gång. Solen stod redan högt på himmelen, då onkel kom och sade, att den gamle fiskaren troligtvis vore mycket nära sitt slut. Döden var i närheten. Det hade jag glömt och jag fann det underligt, då jag såg den högblå himmelen med den klart strålande solen och kände både himmel och sol äfven i mitt sinne.

Jag reste mig för att gå in i stugan och märkte då först en stor segelbåt som höll på att lägga till vid den klippiga stranden. Var det en lotsbåt? Nej, den breda röda strimman i storseglet fans icke. Det var snarare en af dessa stora, klumpiga, däckade farkoster som nytjas vid makrillfångsten.

Ur båten skyndade en ung man, klädd hälften som sjöman, hälften som herreman. Med ett par raska språng var han ända vid stugdörren, der Corneliusson och Jakobina stodo och stirrade på honom med blickar som tycktes uttrycka stor

och glad öfverraskning, men ej håller vara fria från förskräckelse. Den nykomne tog Corneliusson i ena handen och Jakobina i den andra och såg dem bägge trofast i ögonen.

»Jag tror jag skrämmer er!» utropade han, då ingen af de andra tycktes kunna öfvervinna det intryck, hans plötsliga uppträdande åstadkommit.

»Johannes! . . . Du lefver då?» sade Jakobina. Det var alt hvad hon hade att säga för tillfället.

»Min käre, käre gut!» sade gamle Corneliusson, som fortfor att stirra på den unge mannen. Det var den såsom död ansedde styrmannen på Goda Hoppet. Sedan man väl hunnit öfvertyga sig, att han verkligen vore den lefvande Johannes, försäkrade fadern upprepade gånger sig vara »så mycket glad», men den glädjen tycktes dock, liksom Jakobinas lycksalighet, kunna undvara de flesta yttre tecken af tillfredsställelse. Det var ingen stormande fröjd, utan en mycket stillsam och tyst belåtenhet, men jag förmodar, att de ömma känslorna ej därför voro mindre starka. Det ligger ett visst svårmod hos detta skärgårdsfolk, till och med i dess lyckligaste ögonblick.

Emellertid måste styrmannen redogöra för sina och Goda Hoppets senaste öden. Briggen skulle, så vidt jag kunde förstå, in till Bredgrund.

Lots ansågs öfverflödig, enär hela besättningen vore hemma på kusten samt kapten och styrman i synnerhet kände till hvar enda prick i farvatt-net; men det var ett mycket hårdt väder. Kap-tenen höll för nära på ena sidan om Svartskär, ehuru styrman varnade honom, och då mörkret hastigt föll på och ovädret tilltog, skulle fartyget utan tvifvel gått förloradt bland bränningarna, om icke en våg kastat kaptenen öfver bord utan möjlighet till räddning och styrman ögonblick-ligt tagit befälet, ändrat kurs och fört briggen i fritt vatten.

Så ungefär uppfattade jag berättelsen, hvil-ken vi alla hörde med stor uppmärksamhet, ehuru jag icke förstod alla de sjömansuttryck, som styrmannen nytjade. Gamle Corneliusson nic-kade belåtet och skakade endast något ömkande på hufvudet, då han hörde kaptenens sorgliga ändalykt. Jakobina stod fortfarande lika tyst och såg med klara ögon oafvändt på berättaren. Men därefter följde en sorgsen stund, då hon och fa-der Corneliusson måste för Johannes förtälja om den gamle fiskarens ofärd, sedan han sökt rädda Goda Hoppet.

Den unge sjömannen tycktes erfara mycken sorg öfver att hans fartyg varit orsaken till fiska-rens sjukdom. Han hade tydligt sett Svartskär, sade han, och trott sig kunna urskilja stugan, men någon båt hade han ej varsnat. Mörkret

hade kommit så hastigt, och de fåfånga försöken till kaptenens räddning samt nödvändigheten att genast söka föra fartyget från det farliga granskapet sedan tagit hela hans uppmärksamhet i anspråk. Nu ville han gå in till Niklas Jakobson, säga honom ett vänligt tack och med Jakobina bedja om hans välsignelse.

Vi stannade utanför, under det Johannes med Jakobina och Corneliusson gingo in i stugan. Genom fönstret, där morgonsolen sken så klart in i rummet, kunde jag se huru den unge sjömannen böjde sig ned vid sängen och huru den döende tycktes för ett ögonblick åter lefva upp och med glädje se Johannes och Jakobina hand i hand.

Men vi ville icke störa dem, utan gingo ned till den stora båten som fört Johannes till Svartskär, och gäfvos oss i samtal med besättningen. Det var en makrillbåt från Bredgrund, hvilken tagit styrmannen om bord, då folket nu skulle segla ut på fångst och hade vägen förbi Svartskär. Goda Hoppet låg i säker hamn i Bredgrund, omtalade de, men det var skada med den raske kaptenen; dock troddes det, att styrman Corneliusson skulle hädanefter komma att föra fartyget. Han hade redan för ett par år sedan tagit sin kaptensexamen i Göteborg. Unge Corneliusson vore en »rar fyr», försäkrade Bredgrundsfolket, och Goda Hoppet förtjänade också att få

en sådan befälhafvare. Det gjorde mig godt att höra. Jag önskade Jakobina all möjlig lycka.

Men jag vill ej trötta dig längre med denna Svartskärs-historia. Du hade kanske hällre sett, att jag för dig skildrat de glada balafnarne på badorten, redogjort för de nyaste drägterna här, omtalat alt hvad här skvallras och så vidare; men sådant har åt minstone för tillfället icke varit min uppgift. Sedan ett par dagar är jag åter i vår lilla villa vid den vackra fjorden och fortfar att öfverlemna mig åt sysslolösheten. Den gamle Niklas på Svartskär är död. Jag stannade ett dygn hos den stackars Jakobina, sedan tant och onkel samt det öfriga sällskapet lemnat ön. Därefter voro vi närvarande vid begrafningen, som skedde i Bredgrund, och nu står den gamle fiskarkojan öfvergifven på skären. Jag vill dock gärna fara dit ut ännu en gång, förr än jag lemnar västkusten. Innan dess skall du också, hoppas jag, få ett nytt bref från mig, om icke så långt som detta, likväl kanske mycket innehållsrikare, åt minstone för mig själf, men som väl därför också bör vara dig kärkommet; ty jag tror, att du ännu hyser en smula deltagande för mig.

V.

Från Yngve till Alrik.

Tag mig i famn, bror Alrik! Gör det åt minstone i andanom, om dina kroppsliga armar ej räcka ända hit. Kuren har haft en underbar verkan på mig, och det utan att jag just varit särdeles samvetsgrann i uppfyllandet af mina badgästpligter. Jag är frisk, vet du, riktigt genomgående frisk. Du menar kanske, att jag aldrig varit annorlunda. Jo, du, jag var långt från frisk, när jag for hit. Då såg jag nästan allt i mörkgrönt, hvilket är något helt annat än hoppets ljusgröna färg. Det var till och med ej långt från svart, som naturligtvis är värst af allt. Nu skådar jag världen i rosenrött, som man lärt mig skall vara den fördelaktigaste färgen. Öfver hela min omgifning ligger det älskvärdaste rosen-skimmer. Jag tycker, att de gamla baderskorna se riktigt bra ut, och, hvad ännu underligare är, jag finner friherrinnan Klingenmalm och hennes sju fröknar nästan älskvärda. Det förargar mig ej längre att se på fru Renner och hr Rennner och deras två långa pojkar. Pontus och Eberhard hafva för länge sedan rest härifrån. Annars skulle jag kanske finna mig till och med i deras sällskap, det vill dock säga endast som hastigast, i förbigående och för att visa, det jag icke är

någon människohatare. Jag *har* verkligen bättre sällskap, det kan jag försäkra dig. Gamle Herlefsson är visst icke så tråkig, som jag förestälde mig. Hans fru är ett riktigt utmärkt fruntimmer och . . . men jag bör kanske tala om för dig, huru jag kommit att se människorna i denna fördelaktiga dager.

Mitt senaste bref slutade med besöket i Bredgrund. Jag minnes det mycket väl, ty det var under seglingen därifrån som jag skref till dig. Du erinrar dig kanske, att det var blott några orediga rader med blyerts på lösa blad. Jag ref dem ur min anteckningsbok och skickade sedan af dem härifrån utan någon uppputsning samt också utan något tillägg, ehuru jag redan då haft god anledning till en lång och tämligen innehållsrik efterskrift.

Då var jag intagen af den storartade naturen omkring mig och af min egen frihet. Jag flydde människorna, åt minstone dem som tillhörde min egen samhällsklass. Corneliusson frågade, hvart vi skulle segla. Det var mig likgiltigt, blott jag finge i frihet ströfva omkring bland skären. Gubben föreslog, att jag skulle »dörja», enär det vore anledning till god makrillfångst, menade han; men jag lät dörjgarnen ligga, ty jag ville samtala med dig, tyckte jag, fastän jag i mitt sinne fann dig vara en stor tok som kunde tillbringa sommaren i Stockholms närma-

ste granskap, midt bland de gamla vanliga affärs-
männen på fåfångans marknad, då du kunde hafva
gjort dig lika fri, som jag, och njutit af samma
härliga luft, samma friska bölslag och samma
förträffliga sällskap, det vill säga Corneliusson
och Yngve Falk.

Jag satte mig så bekvämt jag kunde på bot-
ten i båten och började skriva. Då och då ka-
stade jag en blick på Corneliusson som såg svår-
modig ut, tittade på vågorna och på vimpeln.
Ingendera af oss bröt tystnaden. Med långa mel-
lanrum mötte vi en fiskarbåt, en klumpig ma-
krillfångare; längre ut på hafvet syntes större
seglare; men badgästbåtar funnos icke så långt
bort från badorten.

Det gjorde mig godt, men under mellan-
stunderna af min brefskrifning — det var ej alltid
så lätt att i den starka sjögången hålla pennan
på papperet — tyckte jag, att det vore något
som oroade mig. Det kom nog af mina tankar
på besöket i Bredgrund. Jag jagade bort oron
och återtog skrifningen, men den förra kom stän-
digt igen. Jag var verkligen icke så sorgfri, som
jag brukade vara under dessa härliga ströftåg
på sjön, om jag också lyckades dölja det i mitt
bref till dig.

Slutligen föll det mig in att fråga, hvar vi
nu voro i vår segling. Ej långt från Svartskär,
upplyste båtföraren, och han sporde med sitt

allra blygsammaste uttryck, om jag hade något emot, att vi ginge i land där. Efter någon tvekan, gaf jag mitt samtycke, hvilket tycktes i hög grad glädja Corneliusson. Han talade om den gamle fiskaren och dennes dotter samt kunde icke finna nog loford för den senare.

Jag hörde visserligen på honom, men öfverraskade mig själf med, att jag tänkte mycket mer på Bredgrund än på Svartskär samt på Paddyson än på den vackra Jakobina. Hvad hade jag med Paddyson att göra? Icke det ringaste, och likväl tyckte jag mig i hvarje stund se hans krumbugter, när han svängde sina rutiga ärmor inför fröken Agda. Jag tror nästan, att det var svängningen af dessa rutiga ärmor som hade oroat mig hela tiden, sedan jag lemnat Bredgrund. Löjligt, men efterhängset. Nu skulle jag kanske åter få se samma obehagliga syn, men jag längtade likväl att komma till fiskarbojan, dit, som jag visste, hela sällskapet farit, ehuru jag ej sett till Ran under vår segling från Bredgrund.

Först sent den aftonen landstego vi på Svartskär. Paddysons jagt låg där. Jag hade nästan väntat, att han redan seglat därifrån, men var likväl ej alldeles otröstlig öfver att detta ej inträffat. Jag började frukta, att jag i Bredgrund altför knaphändigt tagit afsked af Herlefssonska familjen, och det önskade jag godtgöra. Emel-

lertid gjorde jag mig icke någon brådska, utan stannade i båten, då Corneliusson gick upp för att höra, huru det stode till med den gamle fiskaren. Han dröjde länge där inne, och jag hade godt tillfälle att sysselsätta mig med en mängd olika tankar.

Hela sällskapet tycktes hafva slagit sig ned inne i stugan, och äfven jag ämnade mig dit, då jag såg en skymt af Paddyson, hvilken visade sig i dörren och genast drog sig till baka. Jag afstod från min föresats, ehuru jag gärna velat se, huru det stod till med Niklas Jakobsson, för hvilken jag lärt mig hysa stor aktning. Paddysons granskap var mig förhatligt.

»Sannerligen tror jag icke, att den karlen söker behaga fröken Agda», tänkte jag och jag tror nästan, att tanken fick sitt uttryck i ett högljudt utrop, hvaröfver jag själf förargade mig, ty det var naturligtvis ganska löjligt och alldeles utan skäl, enär jag icke hade rätt att blanda mig i den saken. Jag hade ju föresatt mig att aldrig förälska mig i den stolta sköna. Paddyson kunde gärna få försöka sin lycka, menade jag. Det är märkvärdigt, huru man stundom söker lura sig själf.

Men ju längre det led, dess mer sysselsatte sig mina tankar med Agda. Som du ser, biktar jag mig helt uppriktigt. När jag började efterforska i mitt stilla sinne, upptäckte jag, att det

verkligen icke var första gången, som tankarne togo den vägen, men de hade aldrig dröjt så länge där eller arbetat med sådan värme. Midt under mina funderingar öfver den upptäckten, kom Paddyson svängande med stark fart ned till sin jakt, sprang om bord, ropade ett kort och vresigt »kast loss» och seglade af, utan att ens se åt Corneliussons båt, däri jag ännu satt.

Lycklig resa, tänkte jag och kände mig ganska upplifvad af den affärden, synnerligen då jag såg, att ingen af det öfriga sällskapet följde med. Ran sköt, som vanligt, god fart. Ju mer seglen aflägsnade sig, dess bättre kände jag mig till mods, och när de slutligen helt och hållet försvunno i skymningen, reste jag mig, drog ett djupt andetag som släpte in en god del frisk hafsluft i mina lungor och blåste bort ledsamma tankar.

Jag reste mig för att ändtligen gå in till den gamle fiskaren, men glömde det åter, då jag såg fröken Agda och Corneliusson komma ut från stugan, sätta sig på ett klippstycke och börja ett samtal. Jag satt alt för långt från dem för att deras ord skulle kunna hinna till mig, men jag tyckte mig dock märka, att samtalet rörde sig omkring något mycket allvarligt, hvilket helt och hållet sysselsatte dem. Den unga damen såg med ett så innerligt deltagande på den gamle fiskaren, och i hennes anletsdrag låg ett så hjärte-

godt uttryck. Aldrig förr hade jag sett henne sådan. Förut hade jag funnit något stolt och högdraget i hennes skönhet, något som höll på afstånd, som till och med afskrämde; men nu var der idel godhet, människovänlighet, medkänsla, med ett ord något högst tilldragande.

Jag blef sittande i båten och riktade mina blickar ständigt västerut. Det var en vacker aftonhimmel, men hvad jag fann ännu vackrare, det var ett ungt kvinnohufvud, en skön och lefvande camée som tecknade sig med de ädlaste linier och verkade i den mildaste färg mot den glödande luften, ett mästerverk på guldgrund. Detta hufvud tillhörde icke Jakobina, det ljuslockiga naturbarnet.

Hvad kunde väl fröken Agda, den öfverlägsna, fint bildade kvinnan, hafva för hemlighet till samman med den gamle simple båtkarlen? Det var något som förvånade mig. Aldrig förr hade jag sett dem tala ett enda ord med hvarandra. Nu tycktes det som den gamle sjömannen skänkte Agda hela sitt förtroende.

Corneliusson hade alt från det vi började segla till samman visat mig mycken vänlighet, men något förtroende hade icke från hans sida, lika litet som från min, kommit i fråga. Han var tvärt om ganska sluten, så som detta kustfolk i allmänhet tyckes vara. Det enda han låtit undfalla sig eller, rättare, locka ur sig var på seg-

lingen från Bredgrund, då han, i det vi nalkades Svartskär, lät mig veta, att han haft en son, som varit med på det förolyckade Goda Hoppet. Stackars Corneliusson, tänkte jag, och jag sade det väl också, men det öppnade icke gubbens hjärta mer för mig.

Och nu satt han så förtroendefullt och utgöt sina bekymmer för en ung kvinna som var af så himmelsvidt olika natur med honom! Skulle *hon* förstå sig på hvad man kallar det verkliga folket bättre än jag som just sökte dess sällskap, som hyste deltagande för dess sorger och fröjder, som sökte intränga i dess lifsåskådning, lära mig känna alla dess förhållanden och kanske äfven slå mig ned bland det för alltid? Ja, vet du Alrik, på något sådant hade jag verkligen tänkt, och det på fullt allvar. Jag ville, såsom jag någon gång förut sagt dig, hinna upp till att varda människa och slippa från alt det otyg som lådar vid en så kallad verldsman.

Du kan må hända icke tänka dig en kunglig sekreter såsom skärgårdskar, men jag hade tänkt mig in i den förvandlingen. Jag kom en gång att nämna något därom för fröken Agda, och då hon skrattade åt mig, förklarade jag helt uppriktigt och sanningsenligt, att jag funderade på att köpa en stuga någonstädes i skärgården och på fullt allvar såsom yrke slå mig på fiske. Då skrattade hon endast ännu mer, hvilket gjorde

att jag helt knaphändigt bugade mig och lät henne skratta i min frånvaro. Och nu umgås hon själf med gamle fiskare och sjömän samt rör sig bland dem, som hade hon aldrig haft annan sällskapskrets!

Det var detta som förvånade mig, men också började gifva mig en annan föreställning än jag förut haft om henne. Den föreställningen tycktes ännu mer styrka mig i tanken på egen fiskarstuga och eget skärgårdslif. Så kom natten. Den sköna bilden på guldgrund hade försvunnit. Corneliusson kom ned till mig. Han var mer meddelksam än vanligt, talade om sin sorg öfver sonens och Goda Hoppets förlust och tyckte sig icke kunna nog berömma den rara fröken som så hjärtligt deltagit i hans bekymmer och sökt trösta honom i hans grämelse. Han omtalade äfven, att hon rådgjort med honom, huru en ny båt skulle skaffas åt Niklas Jakobsson samt att hon ville sörja för att få i hop penningarne till en sådan.

Den underrättelsen kom mig att blygas. Icke hade jag tänkt på möjligheten att hjälpa det stackars fiskarfolket med en ny båt, hvilket dock utan tvifvel mycket väl låtit sig göra genom en insamling bland badgästerne. Jag hade prisat den gamla fiskarns raskhet och själfupppoffring, liksom hans dotters skönhet och frihet från de så kallade bildade kvinnornas tillkonstlade väsen,

men därvid hade jag också stannat. Nu kom en af dessa bildade kvinnor, en som i salongen var så öfverlägsen, en firad och, som man kunde, fruktat, bortskämd ung skönhet, och var genast färdig att hjälpa ett par stackars naturbarn, med hvilka hon icke kunde ega något gemensamt intresse, samt att göra det utan allt buller eller den ringaste skymt af att vilja väcka uppseende. Ty värr var det väl redan för sent, hvad åt minstone den gamle fiskaren vidkom, men afsigten var därför icke mindre vacker.

Detta gaf mig åtskilligt att tänka på. Mina tankar flögo, som vanligt, vida omkring, men denna gång återvände de ständigt till samma punkt som var både utgångspunkt och slutpunkt. Fröken Agda har liksom jag, tänkte jag, ledsnat vid det tomma lifvet i en stor stads fadda sällskap med ett futtigt eller intet slutmål. Hon känner sig dragen till det okonstlade folket. Må hända har jag kunnat verka på henne, fastän hon alltid med skämt mött mina uttalanden i det afseendet. Det var hvad jag tänkte den natten på Svartskär. Nu skrattar jag själf åt min egenkärlek, ty nu vet jag huru föga mitt tänkesätt då ännu hade verkat på Agda.

Hvilka härliga slott bygde jag icke den natten! Till sitt yttre voro slotten endast låga kojor eller, rättare, en enda låg koja, liknande Niklas Jakobssons hydda. Jag hade glömt den

gamle sjuke fiskaren, till och med glömt hans vackra dotter, för hvilken jag dock ännu få timmar förut känt så stort deltagande. Du frågar troligtvis, om jag varit kär i den sköna Jakobina. Hvad vet jag? För den känslan har jag verkligen icke gjort mig så noga reda. Jag fann henne enkel och sann, på samma gång som vacker och naturfrisk, och detta var för mig något ovanligt. Jag svärmade kanske något litet för henne, hvaråt du naturligtvis skrattar, ty det måste gå öfver vanligt stockholmsförstånd. Jag kände då icke ännu hvad jag nu vet, att Jakobina hade en fästman, unge Corneliussön, styrmannen på Goda Hoppet.

Emellertid tänkte jag icke längre på fiskarens dotter, lika litet som på honom själf. Jag gick icke in i stugan, utan ströfvade omkring på skäret hela natten, största delen af tiden utanför stugans fönster. Det var en tämligen mörk natt. På långt håll blänkte Sälö fyr. Rundt omkring mig såg jag endast det svarta vattnet. Vågorna skvalpade mot klippan, och på andra sidan hördes bränningarnas väldiga brus, enformigt, söfvande, men som förde mig vaken in i drömmarnes land. Huru härligt, drömde jag, att bo här på skäret, långt bort från alt dumt glitter, fals och flärd, fri från bullret af skvallrande tungor, orörd af »konvenansens fordringar», ensam med sina egna tankar och med ett älskadt väsen.

Då först kan man finna sig själf och möjligtvis leta ut meningen med sin närvaro på jorden.

Då och då kastade jag en blick genom det lilla fönstret. Eld fladdrade på spiseln. Jag såg tydligt alla föremål där inne, men mina ögon fäste sig vid blott ett enda, och detta tycktes mig vara det som långt mer än spiseelden upplyste det torftiga rummet och gjorde det till ett strålande praktrum. Det var icke fiskarens dödsbädd jag såg, icke den vackra Jakobina, utan Agda, som nu satt, såsom tröstens människo-vordne genius, bredvid den sorgsna skärgårds-flickan, liksom hon förut på aftonen uppfyllt samma sändning hos den bekymrade båtföraren. Det var en syn, som jag aldrig glömmer.

Jag satte mig utanför stugan och blef där sittande under den återstående delen af natten, med blickarne hela tiden riktade på den vackra gruppen inne i rummet och med tankarne på huru innehållsrikt lifvet kunde vara just här i ensamheten.

Det vardt slutligen mörkt i stugan, men morgonen bröt fram. Jag såg Agda träda ut på klippan och vända sina blickar mot den uppgående solen, hvilken hon tycktes tillbedja. Den vaknade naturen jublade. Jag nalkades den sköna soldyrkerskan, och i hennes blickar lyste det vackraste solljuset hvilket i mig fann en andäktig tillbedjare. Så började ett samtal utan alla

onödiga inledningar, men jag tror nästan ändock att vi först talade om väderleken. Det lär aldrig kunna undvikas mellan bildade människor, äfven om de träffas på en klippa i hafvet.

Sällan har man dock kanske så stor anledning, som den morgonen, att tala om väder och vind, solsken och vacker luft, och det var endast inledningen till ett mycket allvarligt samtal, ett samtal af helt annat slag än i badgästernas sällskapssal. Omgifningarna voro också helt annorlunda. Bland bränningarna hade två menniskor funnit hvarandra, sedan de först i lång tid gått främmande, den ena för den andra, i nästan dagligt umgänge i sällskapslifvet.

Men kom icke och begär, att jag skall för dig redogöra för vårt samtal den morgonen på Svartskär. Sannerligen jag kunde göra det, äfven om jag ville, och jag vill ej heller, ty orden skulle vanhelgas af att nedskrifvas, tycker jag. Må det vara dig nog att veta, att den morgonstunden var den härligaste jag någonsin upplefvat. Och så kunde jag glädja mig åt andras lycka, när den som död ansedde styrmannen på Goda Hoppet kom och visade, att han lefde och vore nära att varda befälhafvare på den af honom räddade briggen samt färdig att gifta sig med Jakobina. Sorgen var för mig mindre fattlig, men jag kände medlidande med Jakobina, då hon stod rådlös vid faderns likbår. Äfven då var

det Agda som förstod att trösta och själf utföra de gärningar som skulle tillkommit fiskarens dotter.

Herr och fru Herlefsson nödgades fara tillbaka till badorten, och som enda medlet till den färden var Corneliussons båt, ansåg jag mig böra följa med, ehuru jag nog hällre stannat på Svartskär och verkligen bäfvade för att lemna Agda och Jakobina ensamma där, ty styrman Corneliusson måste återvända till briggen som ankrat utanför Bredgrund. Men den som icke bäfvade var Agda. Hon var också mycket modigare än Jakobina, hvilket förvånade mig, men som hon själf fann helt naturligt. De bägge flickorna stannade ett helt dygn ensamma på skäret med den döde.

»Hvilket romantiskt infall!» utropade friherinnan Klingemalm, då hon hörde talas därom, och alla hennes sju fröknar voro nära att dåna vid blotta tanken därpå. Ingen af dem skulle, icke ens om man försäkrat dem att få dansa med kronprinsen på nästa Amarant, kunnat förmås att stanna på en klippa i hafvet en hel natt i sällskap med en död fiskare och en visserligen lefvande, men bra simpel skärgårdsflicka.

»Horribelt!» skreko de enstämmigt och så skärande gält, att det hördes öfver hela badorten. »Och därtill ingen möjlighet att undkomma. Det fans ju inte någon båt mer vid det hiskliga stället!»

Nej, någon båt fans verkligen icke, förr än Corneliusson och jag åter kommo dit dagen efter, och det gick sannerligen icke fort, ty vi hade råkat ut för vindstilla. Solen brände afrikanskt, och jag fann ingen skugga under de slappa seglen. Det var tålmodspröfvande för mig som önskat flyga öfver böljorna för att genast hinna mitt mål, den kala klippan, hvilken nu var mig hundrafaldigt kärare än förut, en förtrollande blomsterö bland bränningarna.

Agdas kvarstannande på Svartskär var sannerligen icke något »romantiskt infall» utan en yttring af verklig människokärlek, då hon ansåg sig icke böra lemna Jakobina ensam; men själf tyckte hon det vara den enklaste handling, om hvilken det ej lönade mödan att tala ett enda ord.

Nu finnes ingen mer på skäret, ingen annan än ejdrar och sälar, måsar och hafstärnor. Stugan är utrymd och lemnad åt hafvets vindar. Nästa vår hafva stormarne kanske sopat bort henne. På den gamle fiskaren, som i så många år bodde där och som offrade sitt lif för att hjälpa andra, tänker då ingen mer än ett par eller tre människor i hela världen. Då är Jakobina med sin man om bord på Goda Hoppet långt borta i främmande farvatten, och ett år därefter sitter hon i Bredgrund i ett nytt och finputsadt hus och låter den ene dagen likna den andre. Hälsar man på hos henne, bjuder hon

kanske portvin med socker och visar de vackra saker, som kaptenen skickat hem till henne och som göra Bengta så olyckligt afundsjuk.

Du frågar troligtvis, om jag icke skall använda min vadmalsjacka, mina smorlädersstöflar, min sydväst och det öfriga af fiskardrägten samt om jag icke ännu fått tag i någon passande fiskarstuga, efter som kojans på Svartskär är öfvergifven. På det där skall jag svara dig, när jag träffar dig i Stockholm, ty det kan väl ej dröja så länge förr än du åter ser mig. Det börjar likna sig till höst här.

Med denna dags post sändes dig också Agdas och mitt förlofningskort, som vi låtit göra i Göteborg, onödigt påhitt, tycker jag, men Agda menar, att man väl får underkasta sig sådana der små plägseder hvilka, om de också icke äro så nödvändiga, i själfva verket dock äro mycket oskadliga och kunna skänka nöje åt en hel mängd folk. I den saken får hon hafva rätt, och sannolikt i många andra äfven, fastän hon förklarar, att om, vid anställd omröstning oss emellan, vi stanna i hufvudsakligen eller till vissa delar olika beslut, och de olika meningarne ej kunna sammanjämkas, skall frågan anses hafva för den gången förfallit. Hon håller mycket på våra ömsesidiga konstitutionela rättigheter.

Hvad hennes »närmande till folket» vidkommer, har hon förklarar, att hon vet alldeles

ingenting därom. Hon är van, menar hon, att närma sig *alla* som tarfva tröst och hjälp och tycker, att det är en sak som faller af sig själf.

»Hvad skola vi göra här i världen, om ej söka hjälpa hvarandra?» frågar hon, och jag såg henne här om dagen också skynda till fru Renners undsättning, då detta fruntimmer var i behof däraf, ehuru det aldrig kunnat falla *mig* in att räcka den vandrande skandalkrönikan min hand. Det är endast mot de herrar som söka höja sig på kvinnans bekostnad som Agda visar sig stolt. I det afseendet är hon omedgörlig, och jag börjar nu tro, att hon har fullkomligt rätt.

Jag har, ehuru du naturligtvis ej förtjänar det, tagit för vana att göra dig till min förtrogne och vill därför, utan att gifva dig något egentligt förskott på alt jag ämnar muntligen meddela dig, när vi träffas, säga dig, att Agda alldeles icke fäst sig vid mig för att jag önskat draga mig till baka från verldsbullret och söka finna mig själf, jag menar den bättre delen af mig, i fall jag skulle hafva någon sådan, utan kanske just *i trots af* denna min åstundan, hvilken hon stämplar såsom verkligt »romanesk» samt helt och hållet oberättigad.

»Det är fegt att fly», sade hon en dag, då jag förtrott henne mina tankar, och ehuru hennes ord följdes af det vackraste småleende — om du

kunde föreställa dig huru vackert hon ler! — gjorde de dock på mig ett djupt intryck.

icke förtjänar jag att misstänkas för feghet. Därför återvänder jag väl till den så kallade bildade världen för att i min mån öka trängseln och oredan. Jag är verkligen icke så ohågad därtill, som jag var ännu för kort tid sedan. Men Agda sade, att jag borde välja ett yrke. Jag såg troligtvis mycket förvånad ut, då jag hörde detta, och det var äfven en öfverraskning. Hon vill icke, sade hon, att vi skola fly den samhällsklass, som vi genom födsel, uppfostran och vanor tillhöra, för att söka tränga oss in i en annan, synnerligen om denna vore en tillbakagång i vår utveckling. Och likväl talade hon om, att jag borde välja ett yrke.

»Men, har jag då icke redan ett, och det sedan flere år?» sporde jag.

Hon skrattade icke som förut, då jag talat om att slå mig ned bland skärgårdsfolket, men hon log på ett alldeles egendomligt sätt och såg under tystnad på mig med sina vackra ögon hvilka uttrycka så mycket, äfven då icke ett enda ord kommer öfver hennes läppar. Det var ej långt ifrån att jag först känt mig förnärmad öfver den uppenbara missaktning, Agda visade den kunglige svenske statens tjänsteman. Själf hade jag visserligen nyss förut önskat draga mig helt och hållet från hufvudstadslifvet, men då någon

kom och på det sättet log åt min föregående verksamhet, liksom hade denna varit fullkomligt onyttig, kändes det retsamt, kanske mest för det gamla kamratskapets skull, och därför bör du väl hålla mig räkning. Retligheten räckte dock ej länge. Det var samma leende, hvilket har så många olika skiftningar och kan uttrycka så ofantligt mycket, som åter afväpnade mig, och jag gick slutligen in i en ganska lugn öfverläggning om saken.

Agda vill också egna sig åt något bestämdt yrke för att göra sig nyttig i verlden, säger hon, men du må ej tro, att hon tänker göra sig till diakonissa. Därtill är hennes lifsåskådning alt för frisk och klarseende. Vi äro bägge lifvade af de bästa föresatser och drifna af den uppriktigaste håg att uträtta något. Alt det där har förut legat i grodd hos mig, men jag förstod det ej själf riktigt. Det är kärleken som drifvit plantan i dagsljuset och som skall komma henne att växa, blomma och bära frukt. Endast kärleken till en ädel kvinna kan åstadkomma sådant. Jag önskar, att äfven du mätte erfara något dylikt, ty jag har väl icke mer än du gjort mig förtjänt af att väckas till en fri, glad och sann uppfattning af lifvet. Men om alt detta får jag tala med dig, då jag nu snart, såsom jag hoppas, träffar dig åter. Till dess lef väl! Mätte du ej för länge sedan hafva tröttnat på mina långa bref!

VI.

Från Agda till Gundborg.

Blott ett par rader för att infria mitt löfte. Du må ej föreställa dig, att jag nu har ro att skriva omständligt. Det afgörande ögonblicket, hvarom jag skref i ett af mina första bref häri-från såsom något ofantligt aflägsset, kom förr än jag kunde tro. Af mitt senaste bref har du sannolikt anat det och af inneliggande kort finner du din aning stadfast. Det är något hos Yngve, som från första stund jag såg honom drog mig till honom, fastän jag icke kunde underlåta att le åt hans öfverspända afsmak för det bildade samhället. Jag hoppas, att han nu vänder in på en förständigare väg, och jag vet, att vi båda kunna trifvas godt till samman på den vägen.

Det är först nu som vårt egentliga lif börjar. Därom äro både Yngve och jag öfvertygade. Hvad vi hittills uträttat har varit föga eller snarare intet.

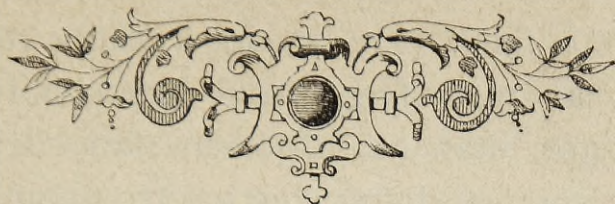
»Nå, så roligt!» utropade i går en af våra fruntimmersbekanta här, i det hon lyckönskade mig. »Lilla Agda har nu seglat in i hamn.»

»Jag tror, att hon nu först kommit ut bland bränningarna», sade tant Herlefsson.

Tant har rätt, men hvarken Yngve eller jag frukta bränningarna, då vi bägge sköta skoten och hjälpa hvar andra att styra farkosten.

RÖDA FANAN

Lparken var det nästan folktomt, men så mycket mer ostörd kunde man njuta af den vackra vårdagen. De vidsträckta gräsmattorna, ängar kunna de kallas, i den nyare, engelska delen af parken lågo i bjärt solljus, blott kantadt af några smala förmiddags-skuggor från de täta trädgrupperna, på hvilkas andra sida de krokiga gångarne slingrade sig mellan ljus och skugga. I den gamla franska delen började det kännas hett på de långa, snöräta gångarne, där icke tecken till skugga fans.

Omkring palatset växte fullt med vackra blommor nedanför de höga terrasserna, med gamla, aristokratiska sandstensmurar och smärta balustrader, med breda, förnäma trappsteg och ännu förnämre drottningar i marmor, åt hvilka de starkt fladdrande röda fanorna på palatsets tinnar kanske hvisslade något hänfullt. Blommorna viste af hvarken marmordrottningar eller

någon röd fana. De stodo i långa rader och täta flockar med färger som lent och behagligt smekte ögat, utan att någonsin såra eller trötta.

Där spredos dofter som väckte glada känslor, utan att berusa. Kraftigare och dock oändligt fina kommo vällukterna från de högstammiga akasierna, hvilkas blomklasar i matt guld stucko af mot den friska grönskan som själf lyste i så många lifliga skiftningar, där solen föll på, men sedan drog sig undan med alt mörkare uttryck.

Från träd och buskar ljödo muntra hvisslingar. Näktergalen hvilade sig, ty han hade natten förut varit så länge vaken och öfverlemnat sig åt ett ansträngande musikaliskt svärmeri; men trasten var så mycket bättre vid röst, och det fans ett stort antal trastar, hvilkas drillar klingade från träd till träd, hela lustgården igenom.

Hvilken härlig vårdag! Hvilken frid i den vackra parken! Det var endast på afstånd som kanonerna dundrade. Ljudet kom långt bort ifrån, doft och entonigt. Det tycktes icke angå trastarne. De viste ingenting om kanonaden från vallarne och bekymrade sig ej heller om det ännu dofvare svaret från Montretout, Brimborion, Issy, Vanves, Châtillon, o. s. v.

Jag var redan van vid kanondundret, hade hört det i flera veckor och på mycket närmare håll. Jag brukade till och med gästa då och då

i ett litet batteri på sluttningen af Saint-Cloud-höjden, hos några unga kanonierer från Normandie, raska örlogsmatrosar, hvilka först naturligtvis togo mig för en tysk spion, sedan för en kommunard och slutligen vordo mina goda vänner och sade sig till och med hafva hört, att normanderne skulle ha slägtingar i höga nordnen, hvarifrån deras nye vän var kommen.

Den ena dagen var jag hos »les versaillais», den andre hos »les fédérés», utan att därför vara någon spjäre, endast en alldeles opartisk iakttagare, och det gick mycket lättare för sig än jag själf vågat hoppas — tack vare de tyske trupperne i Saint-Denis, hvilka höllo vägen öppen för alla fredliga och hederliga medborgare och medborgarinnor, liksom naturligtvis för alla spioner, mellanlöpare, öfverlöpare, skojare och tvifvel underkastadt pack.

Nu var jag åter i Paris och gjorde mina iakttagelser i Luxembourg-parken, en gammal, kär bekant, fastän hans anletsdrag undergått en och annan förändring. En sådan till det bättre var den nya engelska anläggningen med sina friska gräsmattor, slingrande gångstigar och lumiga trädflockar. En mindre fördelaktig förändring var de många träbarackerna som jag fann i den åt Rue d'Assas gränsande delen af trädgården. Det var otäckt fula bygnader som icke alls stodo i öfverensstämmelse med omgifningarna.

Barackernas ändamål fann jag snart, ty dit fördes just då åtskilliga sårade. De hade väl träffats af granaterna, som regnade i stadens utkanter, eller kanske varit med i någon skärmytsling vid Châtillon, Montrouge eller där omkring. I närheten af barackerna såg jag några män, på hvilka en arm eller ett ben fattades, eller som hade stora bindlar om sina hufvud. De sågo lidande ut och tycktes likväl glädja sig åt solen, grönskan och fågelsången, tydligen sådana som njöto af tillfrisknandets lycksalighet.

Stället var således ett fältlasarett.

Jag gick förbi det och kom till en större byggnad, som låg närmare upp åt Avenue de l'Observatoire, men inom trädgårdens stängsel. Den var också af trä och synbarligen uppförd för något tillfälligt behof, lika ful och afskräckande, men ännu dystrare.

En af kommunens nationalgardister gick på post utanför trähuset. Jag sporde, hvad det kunde vara för en byggnad.

»Till baka, medborgare!» röt kommunarden och gjorde med sitt gevär en hotande åtbörd.

Jag stannade. Den rytande krigsmannen var en gammal man med grått skägg, mager, kanske utsvulten. Han såg eländig ut. Uniformen var sliten, dock tämligen militärisk, hvad hufvud- och benbetäckning vidkommer, men kroppen omgafs för öfrigt af en illa medfaren ylleblus.

Han betraktade mig med misstänksamma blickar, och ögonen voro onekligen ganska eldiga. Det tycktes riktigt brinna i det bleka och aftärda ansigtet.

Ännu en gång höjde han sitt vapen för att drifva undan mig, men han häjdade sig och såg på mig med mindre obehagliga ögon. Det tycktes som han till och med gjorde ett försök att le, och det tog sig besynnerligt ut på det aftärda ansigtet, där nöden syntes hafva gått i förbund med svärmeriet och stält till en otäck förödelse.

»Ni här?» sade han.

Jag stirrade på honom. Kände han mig?

Jag kunde icke erinra mig förut hafva sett denne magerman i den dåliga ylleblusen och med de brinnande blickarne.

»Har ni glömt frukthandlaren i Rue Carnot?» sporde han.

»Ah, fader Moreau!» utropade jag, ehuru jag ännu icke var rätt säker på, om kommunarden vore den åsyftade personen.

Det var dock han. Men huru förändrad på fem år! Då jag flyttade från Paris, var »fader Moreau», som han allmänt kallades i kvarteret, ännu en kraftig man, rödlätt och stark, något fetlagd, med frodigt hår och skägg utan många gråa strån, gladlynt, arbetsam, en småhandlande af

ringa slag, men som genom möda och omtanka höll på att göra sig till riktig *bourgeois*.

Han hade under hela 1860-talet en liten fruktbod vid Rue Carnot, bakom Luxembourg-trädgården. Jag bodde i granskapet och helsade ofta på en målare af mina bekanta hvilken rådde om det hus, där Moreau i bottenvåningen sålde sina päron och grönsaker. Ej sällan gick jag in i boden och köpte några frukter. De voro vanligtvis utmärkta.

Fader Moreau var, som sagdt, mycket arbetsam, och det var äfven hans hustru, »mor Moreau», samt hans unga dotter. Alla arbetade för husets bästa så som fransmän kunna och bruka arbeta, det vill säga utan rast och ro, utan tanke på några bekvämligheter, under ständiga försakelser, släpande, gnidande, skrapande i hop likt och olikt, men aldrig nedtryckta, aldrig sorgmodiga, utan städse glada, skämtande, sjungande och med tanken på den härliga tid, då de skola hafva arbetat i hop så mycket pengar, att de kunna slå sig i ro och njuta af lifvet i oafbruten sorglöshet och i ett ljufligt göra intet, på sin höjd pysslande med blommorna och sysselsatta med att binda upp aprikoser mot trädgårdsmuren åt södra sidan.

Så arbeta de alla — som icke drifva omkring på boulevarderne eller sitta vid spelborden i de fina klubbarne eller berusa sig med »vitriol» på krogarne, men de senare äro onekligen ett

fåtal mot de sträfsamma, de som möda sig, som lefva nyktert och knapt för att en gång kunna hafva en samlad styfver.

Fader Moreau brukade redan klockan fyra på morgnarne begifva sig till saluhallarne för att till billigaste pris få den bästa frukten och de friskaste grönsakerna, och dem drog han sjelf hem på sin lilla kärra den långa vägen från Marché-Saint-Germain eller den ännu mycket längre från Centralhallarne vid Saint-Eustache. Mor Moreau skötte hushållet och deltog i försäljningen i boden, tidigt uppstigen, sent i säng, aldrig sysslolös. Claire, dottern, förde kassakladden, ty fastän rörelsen utgjordes af endast en simpel frukthandel i minut, så ville familjen ha reda på sina inkomster och utgifter, och inte en enda centime kom in eller gafs ut, som ej antecknades af mademoiselle Claire, en vacker flicka och en duktig flicka.

Paret Moreau hade också en son, hvilken då jag senast köpte päron vid Rue Carnot väl kunde vara aderton eller nitton år och just då hade lyckats få plats i det stora manufakturmagasinet *Au bon marché*, i hörnet af Rue de Sèvres och Rue du Bac. Om den sonen hyste föräldrarne de allra största förhoppningar. Han hade ett utomordentligt handelshufvud och, icke vore det alldeles omöjligt, kunde nog en dag varda bolagsman med sjelfva herr Achille Boucicault, så vida

han icke bytte om hus och toge plats i *Petit-Saint-Thomas*, som också var ett af de nya »monumenten» i både siden och lärft i Faubourg-Saint-Germain, och der svingade sig upp till ledare af hela »institutionen». Han hade rätt vackra anbud från Petit-Saint-Thomas, påstodo far och mor.

Min vän målaren som rådde om huset vid Rue Carnot var en ganska välbergad man, hvilket han hade sin pensel att tacka för. Sådant händer verkligen i Frankrike, der både konstnärer och skriftställare kunna samla förmögenhet, i fall de duga till något. Jules Grandfort var en god konstnär, om också icke en af de allra förnämste. Det vill säga icke så litet att vara »god» i Paris, där tusental täfla om de framstående platserna och där de som på andra ställen kallas goda konstnärer knapt vinna ens den flyktigaste uppmärksamhet.

Jag besökte Grandfort tämligen ofta. Han bodde ganska angenämt. Innanför det lilla huset åt gatan, der makarne Moreau hade sin fruktbod med tillhörande sängkammare-salong-matsal, ett enda rum som i Sverige skulle kallas en bodkammare, men som jämte ett litet kök utgjorde familjen Moreaus hela våning, låg en ljus, snygg, asfalttäckt gård, på hvars andra sida Grandfort hade låtit bygga ett litet, mycket litet slott i normandisk stil, med småtorn, karnaper och ut-

språng af alla slag, med underliga ornament i rutform eller som vridna stafvar eller stjärnor, som fjäll, med små kolonner med tärningsformiga kapital, med en massa djur eller odjurshufvuden som stucko fram från alla möjliga och omöjliga vinklar och vrår. Det var riktigt vildt och underbart fantastiskt, alster af en rik inbillningskraft som fråssade i medeltidsformer. Och likväl var Grandfort en son af sitt århundrade, en som gjorde narr af medeltiden i alt annat än i byggnadskonst, kanske emedan denne underlättade tillfredsställandet af hans nycker i tegel och sandsten.

Bakom det lilla, fantastiska slottet, det vill säga den just icke rymliga bostaden, låg en vacker, väl vårdad trädgård, en sådan som ingalunda är sällsynt i Paris, och så snart vårluften vardt någorlunda ljum, flyttade konstnären ut sitt staffli där i fria luften och målade, såsom han sade, alldeles oberoende af de fördömda atelierväggarne. Hans atelier var dock af präktigaste slag och kunde täfla med de riktigt store mästarnes. Det var också det förnämsta rummet i huset, där familjen samlades efter dagens hufvudmåltid och där herr och fru Grandfort togo emot sina vänner hvarje torsdagsafton hela året.

Fru Grandfort var ett högst älskvärdt fruntimmer, också konstnärligt anlagd, men hade kastat bort penslarna, emedan hon trodde sig icke kunna någonsin varda annat än dilettant, en sällsynt

själförsakelse, till hvilken hon uppmuntrades af sin man som hyste den bland målare och bildhuggare icke ovanliga fördomen, att en kvinna icke kan uträtta något inom de bildande konsterna.

Herr och fru Grandfort hade också en son och en dotter. Sonen hade, när jag flyttade från trakten, börjat den stora öfveranstängningskursen i polytekniska skolan och var redan halfblind och till hälften förläst. När han hunnit varda det helt och hållet, skulle han gå in vid väg- och vattenbyggnadskåren, varda stor ingenjör, officer af hederslegionen, deputerad och mycket rik. Så hade herr Grandfort beslutat. Fru Grandfort smålog, men det var nästan ett sorgset småleende. Hon hade hållre sett, att Alphonse icke vore förläst, utan tagit till penseln, ty hon hade en fast tro på konsten och viste, att sonen hade verkliga konstnärslanlag.

»Det tillåter jag aldrig», sade Grandfort, hvilken var liberal i politiken, men icke hemma i huset oftare än när där talades politik. »Mitt konstnärslanlag får icke ställas på spel.»

Constance, Grandforts dotter, var ett par år yngre än brodern. Hon uppfostrades i Sacré-Coeur, något som fru Grandfort ej håller gillade, men flickans far förklarade sig hafva beslutande rätt i det fallet.

»Jag är liberal», sade han, »voltairian och

skulle hälst vilja afskaffa allt hvad presterskap heter.

»Och likväl skickar du vår dotter till en klosterskola», invände fru Grandfort.

»Det är en annan sak», förklarade mannen, »någonting fullkomligt oberoende af mina enskilda åsigter. Flickan måste förberedas för verlden på ett sätt som öfverensstämmer med vår förmögenhet, med mitt namn. Är du ej själf uppfostrad i samma skola?»

Fru Grandfort suckade, fälde till och med en tår för sig själf, ty af egen erfarenhet viste hon hvad en uppfostran i kloster vill säga. Hon var en ganska skarpsynt kvinna, men kärleken till mannen hade gjort henne undergifven och ofta viljelös, kärleken först, vanan sedan och kanske allra mest, den brist på själfständighet som just hennes uppfostran i samma *Couvent du Sacré-Coeur* grundlagt hos henne. De fromma systararne äro förträffliga verktyg i händerna på dem som vilja frånsäga kvinnan all rätt att deltaga i mannens beslut.

Grandfort fruktade ej att öppet uttala sitt missnöje med kejsardömet. Ofta gjorde han bland sina vänner de skarpaste utfall mot napoleonismen.

»Jag är liberal», upprepade han, »och kan inte tåla allenastyrandet».

Vi gäfvo honom rätt, och i de små afton-

samkvämen i det lilla normandiska hotellet eller »slottet» — konstnären smålog mycket vänligt, då vi kallade det slott — gick man ganska illa åt monsieur Bonaparte och alla hans medhjälpare.

Vid ett högtidligt tillfälle, då inom den kejsarliga familjen skulle firas någon släktfest, hade torgfruarna, *les dames de la halle*, i Centralhallarne förenat sig om en jättekukett af de skönaste blommor för att öfverlemna till hennes majestät kejsarinnan. Föredömet smittade, och torgfruarna på Marché-Saint-Germain ville ej vara sämre än systrarne i Centraln. Äfven de samlade till en likadan kukett, men som deras antal är mycket mindre än centraldamernas, så behöfde de hjälp och vände sig till några herrar frukthandlare.

Fader Moreau var bland dem. Han gaf gärna en skärf till ett så fosterländskt ändamål och han skröt däröfver, så att det kom till Grandforts öron. Konstnären kastade bort paletten, drog ett par häftiga drag på pipsnuggan, skyndade själf ned till familjen Moreau och höll en straffpredikan för frukthandlaren. Denne ansåg sig böra försvara en så utomordentligt vacker kukett och förklarade, att kejsaren vore folkets vän. *Herrarne* kunde göra honom så mycken förargelse som hälst, men *folket* skulle nog taga hans försvar. Det var för *folkets* skull han gjort statskuppen, för *folkets* skull han fört ett ärofullt krig

mot Ryssland, för *folkets* skull han slagit österrikanne i Italien o. s. v.

Grandforts raseri fann inga uttrycksmedel. Det var under hans värdighet att slåss med en frukthandlare, en som hvarje morgon drog hem en kärra grönsaker, en mycket simpel karl, men nog hade han önskat kunna ränna en värja genom den karlen för att dermed visa, huru frisinnad han själf vore.

Skulle han säga upp Moreau? Det hade den lumpne kejsarvännen naturligtvis förtjänat, men boden vore icke så lätt att hyra ut. Rue Carnot är just ingen handelsgata. Hvilken harm dock, att nödgas i sitt eget hus hysa en bonapartist! Grandfort gick till sin vän Darimon, hvilken förde honom tillsamman med Emile Ollivier och med Hénon, och Grandfort lättade sitt hjärta i skötet af dessa tre bland fem-manna-motståndet under kejsardömet. Emile Ollivier var icke minister då ännu. Han var endast oppositionsman, en af de mest populära, om ej hos massan, dock hos de »liberala» af samma slag som konstnären Grandfort.

Alt det där drog i snabb fart fram för mitt minne, under det jag stod och betraktade den till sitt yttre så fullständigt förändrade fader Moreau, som stödde sig mot sitt gevär och borrhade de hemskt lysande blickarne in i mig.

»Ni är således kommunard?» sade jag, och det låg kanske ett medömkande tonfall i frågan.

»Medborgare . . . Jag har sannerligen glömt ert engelska namn, fastän jag nog minnes, när ni bodde här vid Rue d'Assas . . . medborgare . . .»

Hans blickar riktigt brände mig, tyckte jag.

»Det är *vi* som försvara friheten och fäderneslandet».

Han stötte sitt gevär i marken med all den kraft hans svaga arm förmådde. Det förekom mig, som vore han icke alldeles nykter. Det var kanske ett frihets- och fosterlandsrus, dock icke utan en doft af dålig konjak.

»Det är *vi*», fortfor han, »som skola visa rojalisterna i Versailles och alla andra som vilja lefva af folkets arbete, att det nu är *vår* tur att lefva högt. Nu behöfver jag inte hela dagen stå i fruktboden eller gå och släpa på kärran om morgnarne. Sluta inte rojalisterna upp att skjuta på vår stad, ty *vår* är han, så skola vi hänga dem . . . Åh, de ska' dingla hela vägen mellan Versailles och Paris. Vi ska' skjuta dem och guillotinera dem . . . Hur står det för öfrigt till med helsan och *la petite famille*?»

»Jo, tack fader Moreau, mycket bra. Men hur står det till med er egen familj? Hur mår den förträffliga mor Moreau? Och huru är det med mademoiselle Claire och herr Léon? Är han

qvar i Bon Marché eller kanske han nu öfvertagit Petit-Saint-Thomas?

»Åh, ba! . . . Hvem tänker på Petit-Saint-Thomas eller andra kalikåhelgon nu för tiden? Tala inte med mig om Léon. Han är åt helvete.»

»Förlåt mig, fader Moreau! Jag viste inte . . . jag förmodar att han gjort tjänst mot tyskarne.»

»Ja för tusan, men också mot fransmännen. Han är med rojalisterna, den lymmeln.»

Jag ville så fort som möjligt lemna ett så sorgligt ämne och frågade därför efter Grandfort, Moreaus husvärd.

Men det var att hoppa ur askan i elden. Moreau fick ett anfall af raseri, som jag trodde skulle göra slut på honom eller på mig, ty det såg ut som ville han kasta sig öfver mig och skyndsamt taga mig af daga.

»Grandfort!» vrålade han. »Den erkeskurken! *Herr* Grandfort (han lade synnerlig vikt på ordet »herr») kunde icke lefva utan sina kamrater, de fina patronerne, och dem han har sökt upp i Versailles. Finge jag bara tag i honom! . . . Men han aktar sig nog för att komma tillbaka. Vi ha dock hans hustru och den kära mademoiselle Constance, som sluppit ur klöstret, men icke skall slippa från kommunen. Det är vår gisslan. Ser ni, medborgare, det är andra tider nu, än då ni kom och köpte päron hos oss. Nu är det *folket* som skall ta vara på sina rättigheter, och det

göra vi på fullt allvar. Kom i Salle Molière i afton. Där skall ni få höra fosterlandsvänner. Jag är fri från vakten i eftermiddag och i kväll går jag till Salle Molière och håller tal. Det är vår bästa klubb.»

»Hvad! håller *ni* tal, fader Moreau?»

»Visst håller jag tal. Det har jag gjort många gånger i klubben i Passage Joffroy, men der var bara *aristos* . . . , fy, så otäckt! Nu går jag i Salle Molière. Där får jag röka min pipa i fred för rojalister och där fins det bara rena republikaner i nationalgardesuniform. *Dit* skall ni gå medborgare.»

»Vi få väl se», sade jag och tog afsked af fader Moreau samt ville af gammal vana gå närmaste vägen ut till Rue d'Assas.

»Håll, medborgare!» skrek Moreau och fattade min arm. »Inte får ni gå åt den där sidan. Ingen får komma krutmagasinet närmare än på femtio steg.»

»Det är således ett krutmagasin, det där huset?»

»Naturligtvis! Hvad skulle det annars vara? Hela sektionen omkring Luxembourg har här sitt krutförråd. Det är därför jag går på vakt här . . . Åh, vi ska' nog ta oss i akt att rojalisterna inte göra med det här magasinet som med knallhattsfabriken i Avenue Rapp, den de sprängde i luften.»

»Inte var det någon anläggning.»

»Vet *ni* det bättre än jag kanske, som då låg på Marsfältet? Stor tack, medborgare, men jag vill för gammal bekantskaps skull råda er att inte ta rojalisterna i försvar.»

Jag skrattade åt den vänliga varningen och hade nog fått svårt för att uppsåra några rojalister. Då jag icke fick gå förbi krutmagasinet, hvars röda fana på taket jag icke trott skulle betyda mera krut är den röda fanan på fältlasarettet och den röda fanan på Luxembourgpalatset, gick jag bort åt den gallerport, hvarigenom man kommer åt Rue Saufflot. Jag ville se, huru den röda fanan tog sig ut öfver Panthéons kupol.

* * *

Veckorna gingo. Jag var än i Paris, än i Versailles. Jag bevittnade skådespel af olika slag. Jag satt i Theatre Français, midt bland kommunens mycket guldgalonerade officerare och fröjdade mig åt Got, som var ständigt samme store konstnär, antingen han spelade för kejsarehofvet eller för åskådare af hvilka nio tiondelar hade »rekvierat» sina platser och då en fullsatt salong ofta inbragte endast femtio francs i teaterkassan. Jag trängdes med samma officerare i teaterns foyer vid foten af Voltaires bildstod.

Jag bodde i Hôtel du Louvre, nästan ensam. Till mitt förfogande hade jag där ett halft dussin upppassare, men de voro också de enda i hela gästhuset, tycktes det. I matsalen fans icke mat och ej heller några som ville äta. I läsesalen fans intet att läsa och ej heller några som frågade efter att läsa. Utanför hotellet, under Rivolis arkader, köpte jag hvar morgon *Père Duchêne*, *Le fils du Père Duchêne*, *Le Mot d'Ordre*, *Le Rappel* o. s. v., och det hade jag till ersättning för hvad jag saknade i läsesalen. De som sålde tidningarna gingo i trasiga uniformer, och geväret hängde öfver skuldran.

Gamla vänner söktes, men funnos sällan. Skandinaverne voro nästan bortblåsta.

Kommunarderne voro aldrig besvärliga för mig. Jag kom och gick alldeles efter behag, utan att någon oroade mig. Visserligen tillbakavisades jag ofta, då jag ville taga barrikadbyggeriet och andra »institutioner» närmare i betraktande, men mig vederfors aldrig något ondt.

Ofta tänkte jag på den till krigsman förvandlade frukthandlaren och likaledes på familjen Grandfort, men då jag skulle besöka Rue Carnot, kom alltid något hinder emellan. Och slutligen kom bataljveckan, då jag hade helt annat att tänka på än att gå och söka gamla bekanta. Då smattrade gevärssalvorna i hvart gathörn, då rasade lågorna till höger och vänster.

På sista bataljdagen stod jag på Grèveplatsen och skådade, huru lågorna slog upp ur askan och stenhögarna i det nedbrända Hôtel de Ville. Det var en vacker pingstdagsmorgon. Striden var nära utkämpad — för den gången, för lång tid. Jag hade nyss förut sett, huru man i den lilla trädgården omkring Tour Saint-Jacques gräfde ned lik efter i striden fallna eller af regerings-trupperna skjutna kommunarder.

Förbi mig fördes en flock fångar. Jag gaf ej mycket akt på dem, ty jag hade under de senare dagarna sett tusental, ja tiotusental. Då jag tämligen likgiltigt kastade blicken öfver de djupa leden, såg jag, som vanligt, unga, kraftiga män, gamla gubbar, unga och gamla kvinnor, pojkar, till och med små barn. Somliga sågo djärfva ut, gingo med högburet hufvud och kastade trotsiga blickar omkring sig; andra vandrade med tunga steg och sänkt hufvud; några kvinnor gräto, andra hånskrattade; ett par pojkar räckte ut tungan åt åskådarne; de flesta voro smutsiga, trasiga, svärtade af krutrök, så som man måste se ut, då man kommer från en förtviflad strid, en strid för, såsom man förestält sig, ett nytt samhälle.

Midt i högen tyckte jag mig upptäcka fader Moreau, men det var blott för ett ögonblick och jag vet icke om jag såg rätt. I nästa ögonblick föstes fångarne in i kasernen Lobau. De stora

portarne slogos igen. Jag vände min uppmärksamhet åt annat håll.

Efter en fjärdedels timme hörde jag en gevärssalva, hvilken skrälde i öronen på mig, liksom hade den afskjutits alldeles i grannskapet.

»Hvad, slåss man här nu igen?»

»Åh, nej, man bara skjuter fångar där inne på kaserngården.»

Det var det svar jag fick på min fråga, ett likgiltigt svar, med kanske en liten tillsats af belåtenhet öfver att vara af med åtminstone ännu ett hundratal af kommunarderne.

* * *

Dagen därefter gick jag åter genom Luxembourgparken. Solen sken lika vackert. Blommorna doftade lika skönt. Trastarne hade ej ännu upphört att sjunga. Den här gången hörde jag icke någon kanonad. Ingen kommunard häjdade mig. Ambulansbarackerna voro ännu kvar, men krutmagasinet hade försvunnit.

Jag kom ut på Rue d'Assas och vek af in i Rue Carnot. Husen sågo illa medfarna ut, med trasiga fönster, remnor och hål i murarne. Det förvånade mig, ty jag hade aldrig hört omtalas, att granaterna hunnit den stadsdelen. *En* granat hade visserligen fallit i Luxembourgparken, men det var blott ett enstaka exemplar.

More . . . stod öfver en dörröppning utan dörr, men den öfriga delen af namnet var bortsprängd. Det var vid fader Moreaus fruktbod. Husets hela framsida var mycket illa åtgången, och boden var en ruin, men i bodkammaren, familjens forna sängkammare-salong-matsal, fann jag en gammal kvinna som med sänkt hufvud och svärmodigt utseende satt och betraktade några torra palsternackor och ett par skrumpna päron. Det var hela frukthandeln, men handeln skulle dock hållas vid lif.

Den gamla kvinnan var mor Moreau som nu arbetade för att uppehålla lifvet, då hon förut sträfvat för att förvärfva en förmögenhet. Det var hvad hon själf sade, sedan jag gjort henne uppmärksam på att vi vore gamla bekanta. Jag frågade efter fader Moreau.

Hon förklarade, att hon icke sett sin man sedan den förskräcklige dagen, då hela kvarteret höll på att springa i luften. Jag förstod henne icke.

»Hade icke den beskedliga kapten Grandfort kommit, så hade vi alla varit förderfvade», förklarade mor Moreau. »Och man min hade varit den förste att störta oss i olyckan.»

Några närmare upplysningar fick jag först efter ett långt samtal, under hvilket jag måste mycket anstränga mig för att rätt uppfatta den gamla kvinnans ofta osammanhängande uttryck.

Jag gick in på gården. Det »normandiska

slottet» såg lika illa handteradt ut, som huset åt gatan. Småtornen pekade åt olika håll, ornamenten hängde i trasor, kolonnerna voro krossade, odjurshufvudena grinade med halfva ansigten. Förut var det fantastiska och vilda afsigtligt, nu var det mycket naturligare och omedelbarare. Alt var remnadt, mycket var söndersprängdt.

Grandfort gick själf och såg på förödelser. Med Versailles-hären hade han återvänt till Paris. Han hade åldrats betydligt. Efter att en stund hafva stirrat på mig, då jag helsade honom, räckte han mig handen och utropade med ett uttryck, som föreföll lika vildt som omgifningarna och en röst lika söndersprängd som utsidan af hans hus.

»Vi ha segrat, min vän! Samhället är räddadt!»

I trädgården satt fru Grandfort med rödgråtna ögon. Fröken Constance såg jag ej till. Ingen talade om henne. Kanske hon var död, kanske hon ännu vistades i klostret.

Och Alphonse? Han var väl nu den framstående ingenjör hvartill han uppfostrades?

Fru Grandfort gret. Konstnären såg hård ut. Han tvekade ej att omtala, det sonen glömt sig för mycket, att han, då han lemnade polytekniska skolan, velat gifta sig med Claire, den slynan, flickan i fruktboden, dottern till sådant folk som far och mor Moreau. Grandfort förbjöd det naturligtvis på det bestämdaste. Far Moreau

fann det däremot alldeles i sin ordning. Han hade också samlat litet pengar, sade han, den oförskämde proletären, ty något annat vore han icke, sade konstnären och hederslegionsriddaren Grandfort. De pengarne försvunno dock på samma gång som kejsaredömet, ty de hade förvandlats i dåliga papper och satts in i en bank som grundats och drifvits af några kejsarliga äfventyrare, några af Napoleon III:s förnämsta gunstlingar.

Redan vid krigets utbrott var familjen Moreau fattig. Vid fredsslutet var den utblottad. Léon hade gjort sig till soldat, deltagit i kriget, varit fången i Tyskland, återkommit och instuckits i Versailles-armén. Föräldrarne hade på många omvägar fått veta detta. Claire var ohjelpigt förälskad i Alphonse. Hon hade försvunnit. Hvart viste ingen. Kanske hon kastat sig i Seinen. Kanske hon träffats af en dödande granatskärfa, då hon gick till vallarne, där hennes far tjänstgjorde och där hon var säker att träffa äfven Alphonse. Några påstodo, att hon alldeles icke vore död, utan lefde till samman med Alphonse samt att hon varit synlig under kommunens glansdagar. Till häst i amazondrägt, tillade somliga af kvarterets nyhetsförtäljande gamla kvinnor och gubbar, bara som marketenterska, sade andra.

Far Moreau förbannade kejsardömet lika mycket som han förut välsignat det. Han kunde icke finna nog hårda och tillräckligt förolämpande

ord för att uttrycka sin afsky för »den där Bonaparte» som störtat Frankrike i olycka och beröfvat Moreau hans sparpennningar, frukten af årtiondens mödor och försakelser. Han deltog naturligtvis i försvaret af Paris under den tyska belägringen och tillhörde samma bataljon som Grandfort, men den senare låtsade icke känna honom. Hvad hade han, den liberale konstnären och husegaren, att göra med den fattige, okunnige, oförskämde frukthandlaren, f. d. bonapartisten, som ville tränga sig in i en hederlig familj med bildning och förmögenhet.

Mellan den klass som Grandfort tillhörde och den som var fader Moreau's kunde aldrig finnas något gemensamt. Mellan dem vore lika stor skilnad som mellan fransmän och tyskar, som mellan verkligt liberale, bildade medborgare, tillhörande Thiers' aktningsvärda och riktigt fina republik, och dessa trasvargar hvilka nyss förut vrålat »lefve kejsaren!», emedan de inbillade sig, att denne kunde hjälpa dem och ville sätta dem i jämbredd med bildningen och förmögenheten, och nu skrånade »lefve kommunen!» d. v. s. det afskyvärdaste af allt afskyvärdt, det som sträfvade att blanda i hop hederligt med ohederligt, fina samhällsvanor och angenämt sällskapsskick med plumpa oseder och allt slags smuts.

Grandfort och hans liktänkande voro goda fosterlandsvänner. De försummade aldrig vakt-

tjänsten, talade ständigt om att göra utfall mot tyskarne, kritiserade Trochu och ryckte på skulderna åt Gambetta. De hade samlat stora förråd af lifsmedel i sina hem och lefde i det längsta så som det anstod dem, måttligt njutande af godt vin och tämligen dräglig mat. De »röda» deremot hade ingenting annat än den knappa aflöningen såsom nationalgardister, och denna drucko de upp i dåligt vin och förödande konjak. De voro mera djur än menniskor.

Fader Moreau, förut så nykter och ordentlig, drack nu lika mycket som kamraterna. Han var så god fosterlandsvän, att han ständigt gjorde tjänst på vallarna och ständigt gick i rus. Han kritiserade Trochu ännu skarpare och gaf snart Gambetta på båten — under ballongen. Hvarför skulle Gambetta fly från dem?

Så kom freden, och snart därefter kommunen. Grandfort ansåg sig icke säker bland »packet», utan flydde till Versailles. Fader Moreau vardt en af kommunens ifrigaste anhängare, drack så ofta han kom öfver något mer eller mindre drickbart, höll tal i klubbarne, förbannade sonen, talade illa om dottern, lät hustrun sitta ensam i den tomma boden och hotade att vid första tillfälle sätta eld på Grandforts, den fördömde aristokratens, prålände hotel. Det var endast kapten Alphonse som kunde förmå honom att icke göra

allvar af hotelsen . . . *Kapten* Alphonse, d. v. s. kapten vid kommunardhären.

Den unge mannen hade funnit sin fars »borgerliga liberalism» allt för otillräcklig. Af öfvertygelse eller af ärelystnad eller kanske af kärlek till Claire, den fanatiska kommunardens dotter — bevekelsegrunder skrivas icke i anletet — hade han gått i kommunens tjänst och snart befordrats till kapten. Hans ingeniörskunskaper kommo väl till pass. Någon god krigsman var han icke, haltblind, obeslutsam i afgörande ögonblick, svag i vapens bruk, dugde han till hvarken befälhafvare eller soldat, men han förstod sig ypperligt på att bygga barrikader och var i den konsten styfvare än sjelfva fader Gaillard, den namnkunnige barrikadbyggmästaren. Derfor åtnjöt kapten Alphonse Grandfort stort anseende hos kommunarderne. Trodde han verkligen på möjligheten af kommunens seger och fortfarande bestånd? Det är svårt att säga. Jag samtalade aldrig med honom under den tiden. Han ville skjuta sig, har man sagt mig, då regeringstruporna togo in den stora barrikaden vid ändan af Rue de Rivoli, men drogs med af kamraterna, och det påstås, att han var närvarande, då elden anlades i Tuilerierna.

Detta var natten mellan tisdagen och onsdagen i bataljveckan i Paris. På onsdagsförmiddag stod kapten Alphonse med sitt kompani i

Luxembourgträdgården. Regeringstrupperna voro ej långt borta. Deras trummor hördes redan från Boulevard Montparnasse. Trädgården måste utrymmas. Krutmagasinet vid Rue d'Assas kunde ej lemnas i fiendens händer. Det måste således sprängas i luften. Men huru skulle det gå med husen vid närgränsande gator? Hvad bekymrade detta kommunens folk? I de husen bodde nästan endast aristokrater eller »bourgeois», hvilket var alldeles det samma på den tiden. De kunde gärna få begravas under ruinerna af sina egendommar. *Alt* borde begravas under ett ramlande samhälle, *det* samhälle som icke ville förstå jämlikhetens och broderlighetens grundsats, fastän det med stora bokstäfver på murarne och palatsen: ristat dess ord jämte frihetens. Endast ur det samhällets ruiner kunde ett nytt uppväxa, och skulle det senare aldrig uppstå, så skulle det gamla dock utan misskund gå under.

Så var lösen under den oförgätliga pingstveckan. Kapten Alphonse kunde dock icke låta sina föräldrars hus och föräldrarne själfva begravas under ruinerna. Huset låg i närmaste granskapet af krutmagasinet. Han skyndade på eget bevåg dit, varnade mor Moreau, som han fann i den tomma boden och bad henne varna Grandfortska familjen. Själf hade han icke tid att besöka sin mor; han *ville* det kanske ej häller. Hvarför återse henne?

Det var han som fått det hedrande uppdraget att låta spränga krutmagasinet och att göra det i behaglig tid, lagom för att Versailles-trupperne icke skulle vara på för långt håll, men också utan att låta dem komma allt för nära och kanske hindra planen.

I Grandforts hus rafsade man i största hast i hop hvad man ansåg dyrbart, fick kanske mest tag i obetydliga saker och rusade i förskräckelse ut på gatan. De närgränsande husens invånare hade äfven fått reda på hvad som skulle inträffa och kommo också springande i vild förvirring. Man vek af in på Rue d'Assas och ämnade sig ned åt Rue du Vaugirard, men där nere syntes rödbyxor. Versailles-hären trängde fram den vägen. Man vände åt motsatt håll. Uppe vid Place de l'Observatoire syntes kommunarder stridsfärdiga innanför Luxembourgträdgårdens gallerportar, under det regeringstrupper ryckte fram från Boulevard Montparnasse. Man var således mellan två eldar, men hade ej annat val än att så skyndsamt som möjligt springa öfver den öppna platsen. Fru Grandfort sprang, mor Moreau sprang, alla deras grannar sprungo. Själfuppehållelsedriften är stark och besestrar alt annat. Hvarför läto de icke genomborra sig af kommunardernas och regeringstruppernas kulor? Efteråt tänkte nog både fru Grandfort och mor Moreau

på den saken, men när de sågo döden i gevärsmynningarna, tänkte de blott att rädda lifvet.

Det lyckades också. De kommo öfver platsen och in i lugna gator. Men så hörde de gevärsskotten smattra från Luxembourgtrakten, och strax därefter skakades luften och byggningarna af ett förskräckligt dån. Det var bullret af det i luften sprängda krutmagasinet. Af lufttryckningen eller af förskräckelse sjönko de flyende ned på sina knän.

»Rätt så», sade en prest som kom från Rue de Faubourg-Saint-Jacques, »låt oss bedja!»

»Förbannad vare kommunen!» Det var den bön som de flesta uppstämde och presten bad på samma sätt.

Fru Grandfort gret öfver sin son, mor Moreau öfver sin dotter. Gevärsskotten vordo tätare och tycktes komma närmare. Man reste sig och flydde längre bort.

Ännu i fyra dagar därefter rasade striden, från gata till gata, genom större delen af Paris. Lågorna af de antända husen färgade himmelen röd. Kanonerna dundrade, gevärsskotten smattrade. Här och där i hörnen sköt man fångar. Kapten Alphonse Grandfort sköts i ett hörn vid Rue de la Montagne Sainte-Geneviève, strax utanför polytekniska skolan.

Det är mig obekant, om hans far viste detta, då jag påföljande måndag fann honom i det så

illa medfarna »normandiska slottet» vid Rue Carnot.
Det var då Grandfort utropade:
»Samhället är räddadt!»

Hugo Gebers förlag:

OXYGEN OCH AROMASIA

Bilder från år 2378

Efter en främmande idé

af

Claës Lundin.

Pris: 3 kr.

Innehåll: Aromasias trädgård. Luktklaveret. En oväderskarl. På Centralhotellet. Konserten. Ett aftonsällskap. En tidningsverkstad. Riksdagsval och hjärteqval. Under Skagerrack. Hjärnorgeln. Bollspelet på Rydbergs torg. Nya aktiebolag. Olyckshändelsen i Örgrytekvarteret. Valdagen. Viljetvingaren. En jagt i luften. I Köbenhavn. Osynliga kroppar. Naturpoesi och stärkelse. Den nya skolan. Bort från jorden! Safirgrottan. Den underbara kistan. Verklighet eller dröm?

GAMLA KORT

Bilder ur verkligheten

af

Claës Lundin.

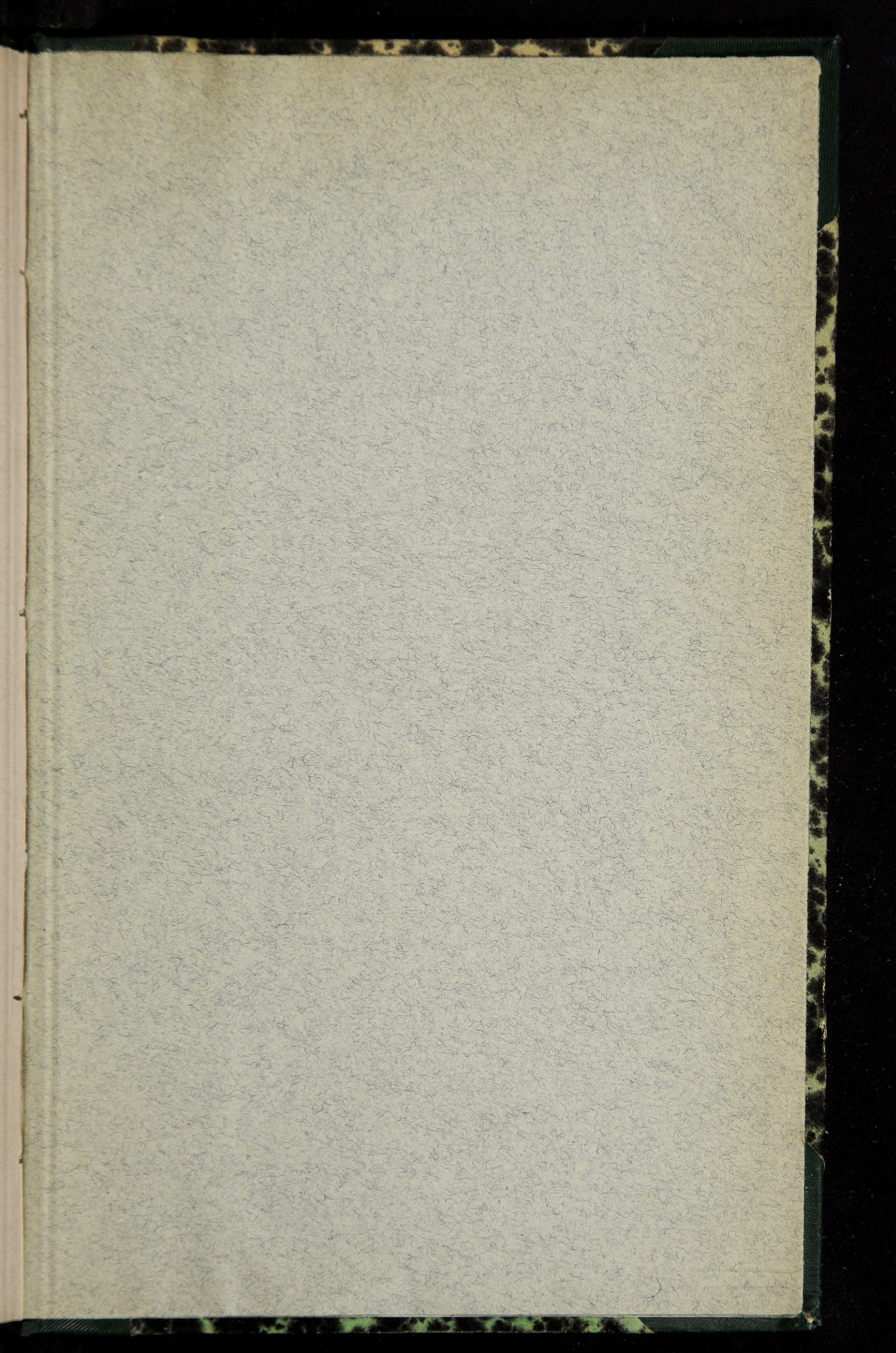
Pris: Kr. 2.75.

Innehåll: Ett Stockholmsoriginal. Gäldstugan, Zamorskans krog och Hotel Phoenix. En filosof. Hvilken var den rätta hustrun? Ett bröllop vid Packartorgsgatan. Tre förlofningskort. Ungdomsideal. Romantik och bankaktier. Besvärgsgatan och Rue Duguai-Trouin. En underlig mamsell. Planche & Co. När borden dansa.

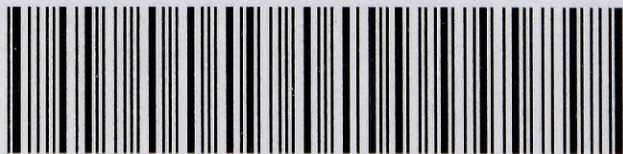
Af samme författare utkommer inom kort:

Stockholm och Stockholmslif på 80-talet.

Arbetet utgifves i häften samt förses med talrika illustrationer.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND

15000

400894457